

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΙΣΟΤΗΤΑΣ
ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ
ΗΛΙΚΙΑΣ 5-7 ΕΤΩΝ

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ

Fairy Tales

*ονειρέψου... διάβασε...
για τις ίσες ευκαιρίες*

Γράφτηκε από την Επιστημονική Ομάδα του Κέντρου Γυναικών Καρδίτσας
και την Επιστημονική Ομάδα του NAIA Association, Bulgaria.

Το περιεχόμενο του πρακτικού οδηγού εκφράζει μόνο τις απόψεις των συγγραφέων και είναι αποκλειστική ευθύνη τους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αποδέχεται καμία ευθύνη για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχει.

ΚΑΡΔΙΤΣΑ 2021

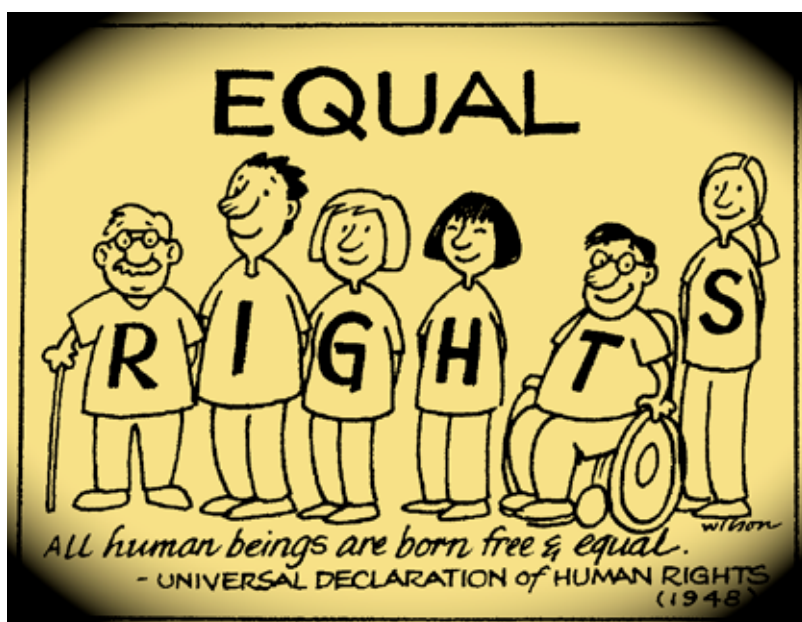

Το έργο «The Hidden gender messages in fairy tales – Let's read the fairy tales up-side down — Fairy Tales» № 810339 χρηματοδοτήθηκε από το Πρόγραμμα Δικαιωμάτων, Ισότητας και Ιθαγένειας (2014 – 2020) της Ευρωπαϊκής Ένωσης

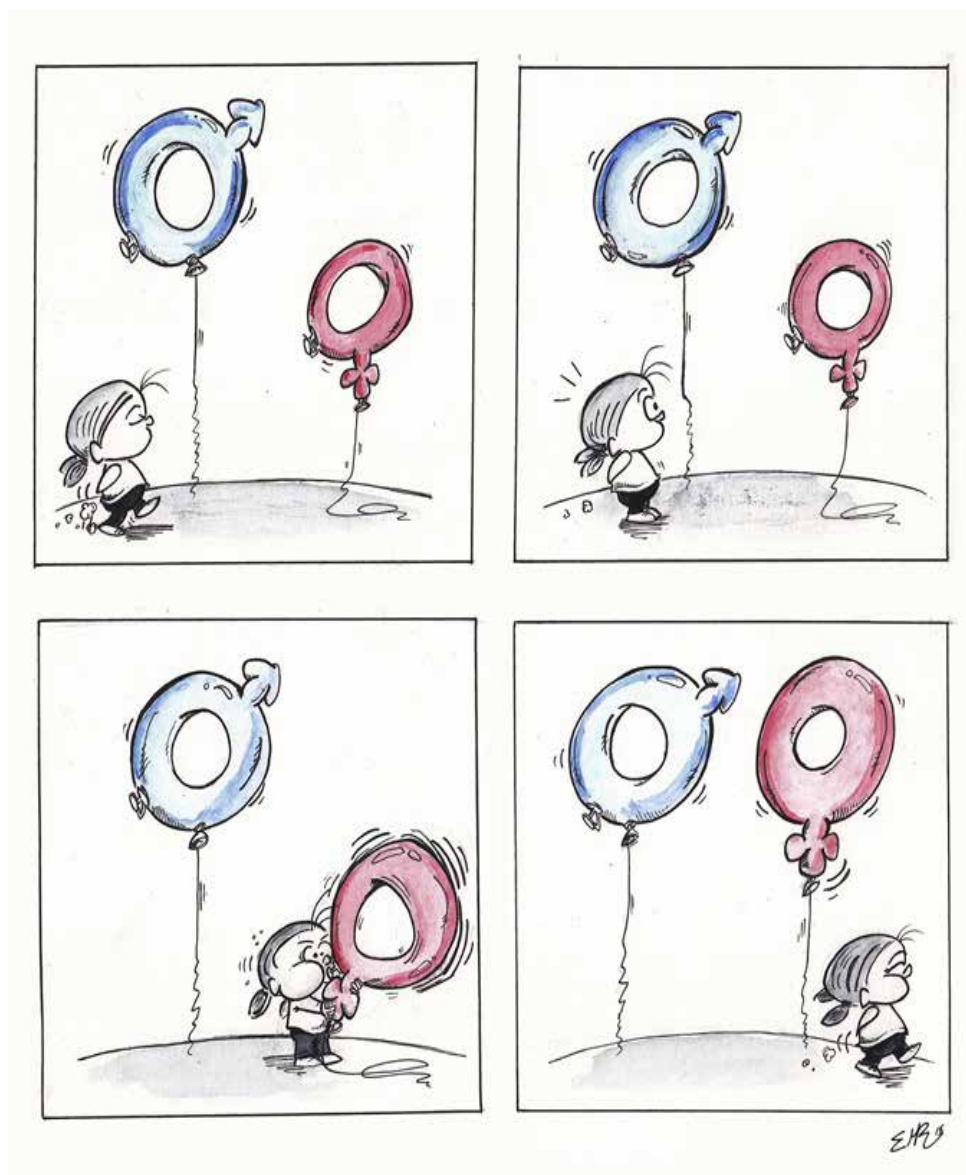
ISBN: 978-960-86504-2-8

«Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα [...] χωρίς καμία απολύτως διάκριση, ειδικότερα ως προς τη φυλή, το χρώμα, **το φύλο**, τη γλώσσα, τις θρησκείες, τις πολιτικές ή οποιεσδήποτε άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, [...] ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση»

Οικουμενική Διακήρυξη ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, 1948

Το κείμενο και η εικόνα είναι ευγενική παραχώρηση της κ. Άννας Βουγιούκα, Κοινωνική Ανθρωπολόγος – Εμπειρογνώμονας σε θέματα φύλου, από την παρουσίαση της «Έμφυλοι ρόλοι – Στερεότυπα & προκαταλήψεις» από την Ομιλία στο Βήμα Πολιτισμού.

Emilio Morales Ruiz, Ισπανία – 1ο βραβείο στον διαγωνισμό του UN WOMEN «Χειραφέτηση των Γυναικών – Χειραφέτηση της Ανθρωπότητας: Φανταστείτε την!» Πεκίνο +20, 2015

Η εικόνα είναι ευγενική παραχώρηση της κ. Άννας Βουγιούκα, Κοινωνική Ανθρωπολόγος – Εμπειρογνώμονας σε θέματα φύλου, από την παρουσίαση της «Έμφυλοι ρόλοι – Στερεότυπα & προκαταλήψεις» από την Ομιλία στο Βήμα Πολιτισμού.

Λίγα λόγια για το έργο

Το έργο «The Hidden gender messages in fairy tales – Let's read the fairy tales up-side down — Fairy Tales» № 810339 υλοποιήθηκε σε τρεις χώρες -τη Βουλγαρία, την Ελλάδα και την Ιταλία- και χρηματοδοτήθηκε από το Πρόγραμμα Δικαιωμάτων, Ισότητας και Ιθαγένειας (2014 – 2020) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το έργο υλοποιήθηκε σε Νηπιαγωγεία και σε Δημοτικά Σχολεία (πρώτη τάξη), με στόχο την εισαγωγή θεμάτων ισότητας των φύλων μεταξύ των παιδιών ηλικίας 5-7 ετών, καθώς και μεταξύ των γονέων και των δασκάλων τους.

Σκοπός του έργου είναι η πρόληψη της βίας με βάση το φύλο, ενθαρρύνοντας παράλληλα τα μικρά παιδιά στην οικοδόμηση υγιών σχέσεων βασισμένες στην εκτίμηση, το σεβασμό και στην ισότητα των φύλων. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της *αμφισβήτησης* από τη νεαρή ηλικία των στερεοτύπων φύλου για γυναίκες και άνδρες. Το ζήτημα της επιβολής κοινωνικά αποδεκτών εικόνων και ρόλων, *ρόλων που περιορίζουν την ελεύθερη έκφραση των νεαρών αγοριών και κοριτσιών* και η αναδόμησή τους είναι η βάση εργασίας του έργου. Οι στερεοτυπικές συμπεριφορές των φύλων υιοθετούνται και ενσωματώνονται κατά τη διαδικασία κοινωνικοποίησης των παιδιών και συνεχίζουν να διαδραματίζουν ρόλο στη ζωή τους ως ενήλικες, γεγονός που αυτό θα μπορούσε να συμβάλλει ή να εξηγήσει τις ανισορροπίες μεταξύ γυναικών και ανδρών σε διαφορετικούς τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, των διακρίσεων και της βίας κατά των γυναικών.

Το καινοτόμο χαρακτηριστικό του έργου είναι η χρήση κλασικών παιδικών παραμυθιών για την εισαγωγή του θέματος της ισότητας των φύλων στην εκπαίδευση των παιδιών στην προσχολική ηλικία και στις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου. Η μεθοδολογία που αναπτύχθηκε έγινε με τέτοιο τρόπο ώστε να παρέχει μια νέα οπτική και προοπτική σε μερικά από τα πιο δημοφιλή και αγαπημένα παιδικά παραμύθια. Τα παραμύθια χρησιμοποιούνται ως εργαλείο για την προώθηση υγιών και δίκαιων σχέσεων μεταξύ κοριτσιών και αγοριών σε νεαρή, παιδική ηλικία.

Τόσο η μεθοδολογία όσο και τα εργαλεία προορίζονται να είναι ευέλικτα και ευπροσάρμοστα. Υιοθετήθηκαν από διαφορετικά εθνικά πλαίσια, με συγκεκριμένες μεταβλητές σχετικά με τα εκπαιδευτικά συστήματα και τις παιδαγωγικές πρακτικές στις τρεις συμμετέχουσες χώρες, Βουλγαρία, Ιταλία και Ελλάδα. Αυτή η προστιθέμενη αξία, συνέβαλε στην ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας στην αναπαραγωγή καλών πρακτικών σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το έργο στοχεύει:

- **να ευαισθητοποιήσει αναφορικά με τα στερεότυπα των φύλων** τους εκπαιδευτικούς/ επαγγελματίες και γονείς, τους δύο βασικούς παράγοντες παιδικής φροντίδας που επηρεάζουν σημαντικά τη διαμόρφωση των ιδεών και των αξιών των παιδιών
- **να αυξήσει την ικανότητα της κριτικής σκέψης των παιδιών**, προκειμένου να τα βοηθήσει να αμφισβητήσουν τους κοινωνικούς κανόνες που οδηγούν στην ανισότητα των φύλων. Παράλληλα, να ενθαρρύνει κορίτσια και αγόρια από τη νεαρή ηλικία να οικοδομούν υγιείς σχέσεις με βάση τον αμοιβαίο σεβασμό και την εκτίμηση.
- **να ενισχύσει την ικανότητα των εκπαιδευτικών ή άλλων επαγγελματιών** να εισαγάγουν στη δουλειά τους με τα παιδιά ηλικίας 5 έως 7 ετών, το θέμα της ισότητας των φύλων (κοινωνικοί ρόλοι, στερεότυπα, βία σε όλες τις μορφές, ανθρώπινα δικαιώματα), χρησιμοποιώντας αγαπημένα κλασικά παραμύθια.
- **να αναπτύξει μεθοδολογικές κατευθυντήριες γραμμές και πρακτικά εργαλεία** για την εισαγωγή του θέματος της ισότητας των φύλων στην εργασία με παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν περαιτέρω από επαγγελματίες σε άλλες περιοχές και χώρες της ΕΕ.

Ομάδες στόχοι του έργου

- Περίπου **250 παιδιά ηλικίας 5 έως 7 ετών** συμμετείχαν σε αυτό το έργο, παιδιά από τη Βουλγαρία, την Ιταλία και την Ελλάδα. Σε αυτήν την ηλικιακή ομάδα, τα παιδιά αρχίζουν συνήθως να διαμορφώνουν τις δικές τους αξίες και συμπεριφορές, συμπεριλαμβανομένης και της μάθησης για συμπεριφορές που θεωρούνται κατάλληλες για κορίτσια και αγόρια αντίστοιχα. Το εκπαιδευτικό σύστημα όπως και η οικογένεια, είναι οι βασικοί παράγοντες σε αυτή τη διαδικασία. Η διαθεσιμότητα προγραμμάτων σπουδών και εκπαιδευτικού υλικού σχετικά με θέματα όπως: η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, οι μη στερεοτυπικοί ρόλοι των φύλων, ο αμοιβαίος σεβασμός, η μη βίαιη επίλυση συγκρούσεων στις διαπροσωπικές σχέσεις, η βία κατά των φύλων κατά των γυναικών και το δικαίωμα στην προσωπική ακεραιότητα, ανοίγει χώρο για την πρόληψη της πρόωρης βίας η οποία ασκείται βάσει φύλου. Επιθυμητό αποτέλεσμα είναι η ενίσχυση της κριτικής στάσης και σκέψης των παιδιών απέναντι σε όλες τις μορφές βίας στη ζωή τους ως ενήλικες.
- **180 εκπαιδευτικοί και επαγγελματίες από τις τρεις χώρες -νηπιαγωγοί, δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, προπονητές αθλημάτων,** εκπαιδευτικοί και άλλοι επαγγελματίες που εμπλέκονται με τις εξωσχολικές δραστηριότητες των μικρών παιδιών-συμμετείχαν στην υλοποίηση των δράσεων και επιμορφώθηκαν σε θέματα ισότητας των φύλων και την εισαγωγή τους στην εκπαίδευση των μικρών παιδιών. Η αύξηση της ευαισθητοποίησης αλλά και των δεξιοτήτων τους θα συμβάλλει στη δημιουργία ενός πλαισίου ενίσχυσης και θετικών αλλαγών στις σχέσεις των δυο φύλων
- **300 γονείς παιδιών προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας, συμμετείχαν** σε δράσεις του έργου και ευαισθητοποιήθηκαν σε θέματα πρόληψης της βίας με βάση το φύλο. Οι γονείς είναι παράγοντας πρωταρχικής σημασίας για την κοινωνικοποίηση των παιδιών και διαμορφώνουν τη στάση και τον τρόπο που αντιλαμβάνονται τον κόσμο γύρω τους. Μπορούν αφενός να ενθαρρύνουν τα παιδιά να σκέφτονται κριτικά και να αμφισβητούν τους κοινωνικούς κανόνες που συμβάλλουν στη κουλτούρα της βίας και αφετέρου μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά στην περίπτωση εμφάνισης βίαιων συμπεριφορών.

Η συμμετοχή τόσο των γονέων όσο και των εκπαιδευτικών επιτρέπει την προσέγγιση δύο βασικών κοινωνικών συστημάτων, τα οποία έχουν την ισχυρότερη επιρροή στη διαμόρφωση των ιδεών και του συστήματος αξιών των παιδιών. Όσο πιο ευαισθητοποιημένες και συνειδητοποιημένες είναι αυτές οι δύο ομάδες στόχοι, τόσο πιο αποτελεσματικοί θα είναι στη στήριξη των παιδιών για την οικοδόμηση υγιών σχέσεων.

Αναμενόμενα αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα του έργου συμβάλλουν στην προώθηση κοινών αξιών της Ε.Ε., αξίες όπως ο πλουραλισμός, η μη διάκριση, η ανοχή στο διαφορετικό, η δικαιοσύνη, η αλληλεγγύη και η ισότητα των φύλων σε ολόκληρη την ένωση. Συγκεκριμένα:

- Η επαναπροσέγγιση και η διαφοροποιημένη κατανόηση των μηνυμάτων των κλασικών παραμυθιών αναφορικά με το ρόλο και τη θέση των γυναικών και των ανδρών στην κοινωνία και την επιρροή αυτών στη διαμόρφωση των αξιών των παιδιών.
- Η κατανόηση του γιατί είναι σημαντικό να εργαστούμε για την ισότητα των φύλων με τα παιδιά σε αυτήν την ηλικία.
- Η ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας με τρόπο ουσιαστικό, η οικοδόμηση ισχυρών σχέσεων μεταξύ των παιδιών και η υπέρβαση των σχέσεων βίας μεταξύ κοριτσιών και αγοριών στην προσχολική ηλικία και στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού.
- Η προετοιμασία των γονιών προκειμένου να υποστηρίξουν τα παιδιά τους στην οικοδόμηση υγιών και ασφαλών σχέσεων, με βάση τον σεβασμό προς το άλλο άτομο.
- Η ενίσχυση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών, ώστε να εργαστούν αναφορικά με το θέμα της ισότητας των φύλων στην πρώιμη παιδική ηλικία.
- Η σύνταξη καινοτόμου μεθοδολογίας και εργαλείων για τη εισαγωγή παιδιών ηλικίας 5-7 ετών στο θέμα της ισότητας των φύλων μέσω των κλασικών παιδικών παραμυθιών.
- Η κοινή εμπειρία και εμπειρογνομοσύνη σε διεθνές επίπεδο για την εισαγωγή του θέματος της ισότητας των φύλων στην προσχολική και δημοτική εκπαίδευση των παιδιών.

Εθνικές πολιτικές που ενισχύουν την ισότητα των φύλων

Στην Ελλάδα η αρχή της ίσης μεταχείρισης και της ισότητας των φύλων καθιερώνεται με το Σύνταγμα του 1975. Ειδικότερα στο **Άρθρο 4**, παράγραφο 1 καθορίζεται μια γενική αρχή ισότητας «Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου». Η συνταγματική αυτή αρχή συμπληρώνεται αναφορικά με τις σχέσεις των δυο φύλων στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου ως εξής: «Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις». Στην αναθεώρηση του Συντάγματος του 2001 εντάχθηκε μια νέα διατύπωση, -Άρθρο 116 παρ. 2- που αναφέρει «Δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το κράτος μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών».

Με το **Άρθρο 16** του Συντάγματος του 1975 **θεμελιώνεται η ισότητα στο δικαίωμα της δωρεάν παιδείας**, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης για όλους τους υπηκόους, ανεξαρτήτου φύλου. Επιπλέον «η τέχνη και η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερες, η δε ανάπτυξη και προαγωγή τους αποτελεί υποχρέωση του κράτους».

Η αρχή της ισότητας των φύλων καθιερώθηκε με το Σύνταγμα του 1975, με την είσοδο όμως της χώρας στην ΕΟΚ και κυρίως κατά την περίοδο 1981-1989, θεμελιώθηκε με νόμους που στόχευαν στην εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος των γυναικών σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής του τόπου. Ψηφίστηκαν νόμοι που αφορούν στην οικογένεια, στην εκπαίδευση, στις εργασιακές σχέσεις και στην κοινωνική ασφάλιση. Με το Νόμο 1286/82 καταργήθηκαν και οι τελευταίες διακρίσεις σε νομοθετικό επίπεδο μεταξύ μαθητριών και μαθητών καθώς και στο διδακτικό προσωπικό.¹ Με το Νόμο 1329/83 εκσυγχρονίστηκε το Οικογενειακό Δίκαιο και προσαρμόστηκε στη συνταγματική επιταγή της αρχής της ισότητας των δύο φύλων. Σύμφωνα με το νόμο αυτό καταργήθηκε: η έννοια της πατριαρχικής οικογένειας στην οποία ο άνδρας ήταν η κεφαλή και ο αρχηγός της οικογένειας, και αποφάσιζε για το κάθε τι που αφορούσε το συζυγικό βίο και αντικαταστάθηκε με την οικογένεια της ισότητας στην οποία ο άνδρας και η γυναίκα αποφασίζουν για όλα τα θέματα της συζυγικής και οικογενειακής τους ζωής.

Με το νόμο **N.1342/1983 (ΦΕΚ 39/A/1983)**, κυρώθηκε χωρίς καμία επιφύλαξη η **Διεθνής Σύμβαση του Ο.Η.Ε «Σύμβαση Ενωμένων Εθνών για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών» (CEDAW)**. Η Σύμβαση CEDAW αναγνωρίζεται από το Διεθνές Δίκαιο και οι κυβερνήσεις των χωρών που την έχουν επικυρώσει αναλαμβάνουν τη δέσμευση να εφαρμόσουν τα άρθρα της.²

Το 1985 με το Ν. 1558/85 συστήθηκε η Γενική Γραμματεία Ισότητας (Γ.Γ.Ι.) ως αρμόδια δημόσια υπηρεσία για την προώθηση της τυπικής και ουσιαστικής ισότητας ανδρών και γυναικών σε όλους τους τομείς -πολιτικούς, κοινωνικούς, οικονομικούς και πολιτιστικούς- και έως σήμερα παραμένει αρμόδιος κυβερνητικός φορέας για θέματα ισότητας φύλων. Το 1989 με το Ν. 1835/89 αρχικά και στη συνέχεια με το Ν. 2266/94, ιδρύθηκε στην Αθήνα το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) το οποίο λειτουργεί ως σήμερα. Σε περιφερειακό επίπεδο δημιουργήθηκε η νομαρχιακή οργάνωση των μηχανισμών ισότητας που περιλαμβάνει τις Νομαρχιακές Επιτροπές Ισότητας με εκπροσώπους κρατικών, τοπικών φορέων και γυναικείων οργανώσεων και τα Νομαρχιακά Γραφεία Ισότητας για την καλύτερη ενημέρωση των πολιτών. Τέλος, το 2000 θεσμοθετήθηκαν σε επίπεδο Περιφέρειας 13 Περιφερειακές Επιτροπές Ισότητας, στις οποίες προϊστάται ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας³

¹ https://www.ekdd.gr/ekdda/files/ergasies_esdd/12/2/339.pdf

² https://www.kethi.gr/sites/default/files/wp-content/uploads/2018/04/CEDAW_Web_Spreads-1.pdf

³ Στρατηγάκη Μαρία, «Πολιτικές για την Ισότητα των φύλων στην αγορά εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα», στο «Φύλο και Νέα Επαγγέλματα» του ΕΠΠΕΑΕΚ ΙΙ 2000-2006 «Παραγωγή Βοηθητικού εκπαιδευτικού υλικού για την εισαγωγή θεμάτων σχετικά με τα φύλα στην εκπαιδευτική διαδικασία», 2007, διαθέσιμο εδώ: <http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/5002/1425.pdf>

Από το 1995 και μετά η πολιτική ισότητας των φύλων επεκτάθηκε σταδιακά σε ένα μεγάλο φάσμα πεδίων άσκησης δημόσιας πολιτικής όπως αυτά διατυπώθηκαν κατά την Παγκόσμια Συνδιάσκεψη Γυναικών στο Πρόγραμμα Δράσης του ΟΗΕ (1995). Σε αυτά περιλαμβάνονται η αντιμετώπιση της έμφυλης βίας και η συμμετοχή στα κέντρα αποφάσεων, πεδία που αποτέλεσαν σταθερές προτεραιότητες της δημόσιας πολιτικής ισότητας στην Ελλάδα μέχρι σήμερα.⁴

Προώθηση της Ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών στην οικονομική ζωή

Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ελλάδας, **Άρθρο 22**, παράγραφος 1, «Όλοι οι εργαζόμενοι, ανεξάρτητα από φύλο ή άλλη διάκριση, έχουν δικαίωμα ίσης αμοιβής για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας». Ο Νόμος **3896/2010** επικυρώνει την συνταγματική αρχή και αποτελεί το νόμο που εξασφαλίζει την ισότητα των δύο φύλων στις εργασιακές σχέσεις -ο νόμος κωδικοποίησε σε ενιαίο κείμενο την μέχρι τότε ισχύουσα νομοθεσία. Αποσαφηνίζονται οι έννοιες άμεση και έμμεση διάκριση, διευρύνεται η έννοια των απαγορευμένων διακρίσεων, εντάσσει τις έννοιες σεξουαλική παρενόχληση και παρενόχληση λόγω φύλου, ενισχύει τη θέση της εγκύου και της μητέρας.

Με το άρθρο 4 παράγραφο 1 επιβάλλεται ισότητα αμοιβής για όμοια εργασία ή εργασία ίσης αξίας. Άλλα θέματα που ρυθμίζει είναι η ίση μεταχείριση στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, η ίση μεταχείριση σε σχέση με την πρόσβαση στην απασχόληση στην επαγγελματική εξέλιξη και κατάρτιση και τους όρους εργασίας. Προβλέπει φορέα παρακολούθησης για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης το Συνήγορο του Πολίτη, ο οποίος υποχρεούται να συνεργάζεται με το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας και τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων.

Για την ισόρροπη συμμετοχή των δύο φύλων στη **διαδικασία λήψης αποφάσεων**, η Ελληνική Βουλή ψήφισε νομοθετική διάταξη, Νόμος 2839/2000, Άρθρο 6, σύμφωνα με το οποίο επιδιώκεται η ισόρροπη συμμετοχή αντρών και γυναικών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στο Δημόσιο, στα ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ καθώς επίσης και στους ΟΤΑ α) και β) βαθμού.

Μέτρα – δράσεις αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης είναι η πιο ολοκληρωμένη διεθνής συνθήκη για τα ανθρώπινα δικαιώματα σχετικά με τη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία. Η Ελλάδα υπέγραψε τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης τον Μάιο του 2011 και την επικύρωσε τον Απρίλιο του 2018. Η συνθήκη τέθηκε σε ισχύ τον Οκτώβριο του 2018, με το νόμο **N. 4531/2018**⁵. Η Σύμβαση είναι σημαντική γιατί αναγνωρίζει ότι γυναίκες και κορίτσια εκτίθενται σε υψηλότερο κίνδυνο βίας από ότι οι άνδρες, αναγνωρίζει στην πράξη και κατά το νόμο (de facto & de jure) την ισότητα μεταξύ των φύλων και καταδικάζει κάθε μορφή βίας κατά των γυναικών και των παιδιών, όπως και κάθε μορφή έμφυλης βίας. Η Σύμβαση προβλέπει το συντονισμό και τη συνεργασία αρμόδιων φορέων: δικαστική εξουσία, αστυνομία, τοπικές και περιφερειακές αρχές, οργανώσεις προστασίας και στήριξης θυμάτων και μαρτύρων. Η εφαρμογή της Σύμβασης από τα κράτη που την έχουν επικυρώσει παρακολουθείται από την ομάδα ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων GREVIO και η πρώτη αξιολόγηση της χώρας αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2023.

Με το **N.4604/2019**, το πρώτο μέρος του οποίου έχει τίτλο «Προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας» (άρθρα 1-30) πρώτη φορά νομοθετείται αυτοτελές θεσμικό πλαίσιο για την ισότητα μεταξύ των φύλων και την εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος των γυναικών, *το οποίο διέπεται από μια συνολική θεώρηση των έμφυλων*

⁴ Στρατηγάκη Μαρία, «Η πολιτική ισότητας των φύλων στη δίνη της οικονομικής κρίσης» στο Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, τεύχος 41, Δεκέμβριος 2013. Διαθέσιμο εδώ:

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/hpsa/article/view/14536>

⁵ https://www.ministryofjustice.gr/?page_id=3576

<https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/about-the-convention>

σχέσεων και χωρίς να αντιμετωπίζεται το γυναικείο φύλο ως «ειδική κατηγορία», όπως ισχύει με τις μέχρι σήμερα διατάξεις και ρυθμίσεις του οικογενειακού και εργατικού δικαίου, του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης, τις κοινοτικές οδηγίες και τις διεθνείς συνθήκες, που η χώρα μας έχει κυρώσει ή ορίζει το Σύνταγμα μας. Προσδιορίζονται μέσω αυτού, οι βασικές έννοιες, οι μηχανισμοί και οι φορείς για την πραγμάτωση της αρχής της ίσης μεταχείρισης των φύλων, η ενσωμάτωση της εν λόγω αρχής στις δημόσιες πολιτικές και στον ιδιωτικό βίο, καθώς και η διαμόρφωση και οργάνωση ενός δικτύου μόνιμων δομών, ανά τη χώρα, με αντικείμενο δράσης την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών. Για το σκοπό αυτό, προβλέπεται η λειτουργία ενός ολοκληρωμένου Δικτύου δομών και υπηρεσιών με αντικείμενο την προσφορά ψυχοκοινωνικής στήριξης, νομικής συμβουλευτικής, αλλά και ασφαλούς διαμονής στις γυναίκες θύματα έμφυλης βίας. Πρόκειται για τις δομές που συνιστούν το δίκτυο της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων, δηλαδή τα Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών, οι Ξενώνες φιλοξενίας των γυναικών επιζώσων βίας, η 24ωρη πανελλαδική τηλεφωνική γραμμή SOS 15900. Επιπλέον, θεσμοθετούνται τα Αυτοτελή Γραφεία Ισότητας στις Περιφέρειες, στην ΚΕΔΕ και την ΕΝΠΕ, οι Επιτροπές Ισότητας στους Δήμους και αναβαθμίζονται οι Περιφερειακές Επιτροπές Ισότητας. Στον τομέα της εκπαίδευσης, περιλαμβάνεται η αποτύπωση της διάστασης του φύλου τόσο στις δράσεις και στα προγράμματα σπουδών των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, όσο και στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και στην εκπαιδευτική διαδικασία εν γένει.

Το ΕΣΔΙΦ, Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων, περιλαμβάνει μια σειρά οριζόντιων παρεμβάσεων σε όλο το εύρος της δημόσιας πολιτικής και κάθετων εξειδικευμένων πολιτικών που απευθύνονται σε γυναίκες και άνδρες στους τομείς όπου εντοπίζονται ανισότητες. Ο συνδυασμός των δύο κατευθύνσεων στις παρεμβάσεις ακολουθεί τη στρατηγική για την προώθηση της ισότητας των δύο φύλων, όπως αυτή καθιερώθηκε το 1995 στην Πλατφόρμα του Πεκίνου του ΟΗΕ και την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Gender mainstreaming.

Οι άξονες προτεραιότητας του ΕΣΔΙΦ ακολουθούν τις κατευθυντήριες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς τα Κράτη μέλη, με προσαρμογή στις ιδιαίτερες συνθήκες της Ελλάδας και αφορούν τα εξής πεδία πολιτικής:

- Κοινωνική Ένταξη και ισότιμη μεταχείριση γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις
- Έμφυλη βία
- Αγορά εργασίας και εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής
- Εκπαίδευση, κατάρτιση, πολιτισμός, αθλητισμός και μέσα μαζικής ενημέρωσης
- Υγεία
- Κέντρα λήψης αποφάσεων⁶

Πιο πρόσφατη εξέλιξη στο πεδίο της νομοθεσίας αποτελεί η ψήφιση του Νόμου 4491/2017 (ΦΕΚ Α' 152/13.10.2017) «Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου - Εθνικός Μηχανισμός Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και άλλες διατάξεις», με τον οποίο παρέχεται σε διεμφυλικά άτομα το δικαίωμα στην αναγνώριση της ταυτότητας φύλου τους ως στοιχείου της προσωπικότητάς τους και το δικαίωμα στον σεβασμό της προσωπικότητάς με βάση τα χαρακτηριστικά φύλου τους. Το 2016, ο Νόμος 4443/2016 (ΦΕΚ Α' 232/9.12.2016) ενσωματώνει –μεταξύ άλλων τις Οδηγίες 2000/43/ΕΚ περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής, και 2000/78/ΕΚ για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία, ενισχύοντας το εθνικό θεσμικό πλαίσιο για την ίση μεταχείριση, αντικαθιστώντας τον Νόμο 3304/2005 (ΦΕΚ 16/Α/27-01-2005) «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού» και ενισχύοντας προϋπάρχουσες διατάξεις άλλων σχετικών Νό-

⁶ <https://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/ESDIF.pdf>

μων¹⁷. Στο άρθρο 2 του Νόμου περιλαμβάνονται ορισμοί για έννοιες όπως: «άμεση διάκριση» 18 , «έμμεση διάκριση» 19 , «παρενόχληση» 20 , «διάκριση λόγω σχέσης» 21 , «διάκριση λόγω νομιζόμενων χαρακτηριστικών»²² , «πολλαπλή διάκριση» 23 κ.ά. Με βάση τον εν λόγω Νόμο, η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου στον τομέα της εργασίας και της απασχόλησης (συνθήκες εργασίας, πρόσβαση στην απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση) εφαρμόζεται σε όλα τα πρόσωπα, στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

Η προώθηση της ισότητας των φύλων τελικά δεν είναι ζήτημα που αφορά μόνο τις γυναίκες: αφορά και τους άνδρες αλλά και την κοινωνία σε όλες της τις εκφάνσεις και αγγίζει κάθε πτυχή της ζωής μας. Η ισότητα των φύλων μπορεί να γίνει αφετηρία προόδου, πλουραλισμού και δημοκρατίας, μέσω της οικοδόμησης μια ισότιμης συνεργασίας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το νομοθετικό πλαίσιο που υπάρχει σήμερα στην Ελλάδα θεωρείται ένα από τα πιο προωθημένα. Όμως δεν επαρκεί από μόνο του για την επίλυση των προβλημάτων και τη διασφάλιση της ισότητας των δύο φύλων. Οι διακρίσεις λόγω φύλου που υπάρχουν μέσα στην κοινωνία καταδεικνύουν πως η υλοποίηση της ισότητας των φύλων δεν έχει επιτευχθεί ακόμη. Απαιτείται λοιπόν η ένταξη της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές και την εφαρμογή ειδικών μέτρων ή και θετικών δράσεων για την πρόληψη, εξάλειψη και θεραπεία των έμφυλων ανισοτήτων.

Με το Προεδρικό Διάταγμα 3/6-1-2021, «Άρθρο 2 - Μετονομασία Γενικής Γραμματείας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων», η Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων της παρ. 3 του άρθρου 7 του π.δ. 84/2019 (Α' 123) μετονομάζεται σε Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων και η αντίστοιχη θέση Γενικού Γραμματέα Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων σε θέση Γενικού Γραμματέα Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων, με ότι συνέπειες μπορεί αυτό να έχει στο μέλλον.

Οι Διδακτικές Ενότητες στη σχολική πράξη: η εθνική εμπειρία

Στην Ελλάδα, το 1979 αρχίζουν οι διαδικασίες για την θεσμοθέτηση της μικτής εκπαίδευσης, η οποία όμως οριστικοποιήθηκε το 1985 (Ν.1566/85), με την τυπική αναγνώριση πως τα αμιγή σχολεία θηλέων και αρρένων, αναπαράγουν την εκπαιδευτική ανισότητα ανάμεσα στα φύλα.

Τα έμφυλα στερεότυπα, τα στερεότυπα δηλαδή των φύλων και των ρόλων τους, εμπεριέχουν διάφορα χαρακτηριστικά για τους τρόπους με τους οποίους τα άτομα σκέφτονται και εκφράζονται, ενεργούν και αισθάνονται ή ντύνονται. Περιέχουν επίσης χαρακτηριστικά για τους ρόλους και το επάγγελμα που ακολουθούν, ανάλογα με το διαχωρισμό τους σε «γυναίκες» και «άνδρες». Ουσιαστικά πρόκειται για προκατασκευασμένες ιδέες ή αναπαραστάσεις που αποδίδουν με απλουστευμένο τρόπο ιδιότητες στα άτομα, ιδιότητες που καθορίζουν τη συμπεριφορά ή τις αντιδράσεις τους, π.χ. «οι άνδρες δεν κλαίνε», ή «τα κορίτσια είναι ευαίσθητα και φιλάρεσκα». Τα στερεότυπα δεν παραμένουν σταθερά ούτε είναι ίδια σε όλο τον κόσμο, αλλάζουν ανάλογα με τις εκάστοτε ιστορικές, κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές συνθήκες. Παρά τις σημαντικές αλλαγές που έχουν συμβεί τα τελευταία χρόνια στις σχέσεις ανάμεσα στα δύο φύλα, τα στερεότυπα αυτά εξακολουθούν και σήμερα να υπάρχουν και να επηρεάζουν τις αντιλήψεις των ανθρώπων. Οι στερεότυπες ιδέες για τις «ανδρικές» και τις «γυναικείες» ιδιότητες θεωρούν ότι τα χαρακτηριστικά αυτά των ανθρώπων είναι έμφυτα.

Σχετικές έρευνες⁷ καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι εκπαιδευτικές πρακτικές επηρεάζουν την ανάπτυξη εκπαιδευτικών ανισοτήτων κατά φύλο και μπορούν να ενθαρρύνουν και να διαιωνίσουν τις προκαταλήψεις για τις έμφυλες διακρίσεις. Στο πρόγραμμα των σχολικών μονάδων η ισότητα των φύλων δεν αποτελεί ξεχωριστή ενότητα μάθησης. Τις τελευταίες δεκαετίες, μέσα από τη συνεργασία Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων ή άλλων κρατικών, έχουν γίνει προσπάθειες παραγωγής βοηθητικού εκπαιδευτικού υλικού για την εισαγωγή θεμάτων σχετικά με τα φύλα στην εκπαιδευτική διαδικασία. Υλικό που ταιριάζει αναπτυξιακά στην ηλικία του παιδιού και μπορεί να χρησιμοποιηθεί από εκπαιδευτικούς των αντίστοιχων βαθμίδων εκπαίδευσης. Ενδεικτικά αναφέρουμε το υλικό που δημιουργήθηκε από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, υλικό που περιλαμβάνει θεωρητικές και πρακτικές πληροφορίες που απευθύνεται σε νηπιαγωγούς και καθηγητές⁸. Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, το σχολικό έτος 2016-2017, εγκαινίασε τον θεσμό της «Θεματικής Εβδομάδας», με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μελών της σχολικής κοινότητας (μαθητές/τριες, εκπαιδευτικοί, γονείς) σε διάφορα θεματικά πεδία. Ένας από τους άξονες ήταν και το πεδίο «Έμφυλες Ταυτότητες», όπου μπορούσαν να υλοποιηθούν δράσεις σε θέματα αναφορικά με την ισότητα των φύλων, την πρόληψη της βίας με βάση το φύλο, έμφυλα στερεότυπα κ.α. Όμως κανένα από τα παραπάνω δεν εντάσσεται στην υποχρεωτική ώρα διδασκαλίας και η υλοποίησή τους επαφίεται στην θέληση των ευαισθητοποιημένων εκπαιδευτικών. Στο Νηπιαγωγείο οι δράσεις μπορεί να ενσωματωθούν σε ένα σχέδιο εργασίας, στο Δημοτικό Σχολείο στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην υλοποίηση ενός project.

Το έργο **Fairy Tales** προτείνει δράσεις στοχεύοντας στα παιδιά μικρής ηλικίας, στους εκπαιδευτικούς, στους γονείς και στο ευρύ κοινό, για την προώθηση της ισότητας των φύλων, την πρόληψη της έμφυλης βίας. Οι προτεινόμενες πρακτικές μπορούν να ενσωματωθούν στην παιδαγωγική πράξη, να αναδομήσουν τα έμφυλα στερεότυπα, ενώ παράλληλα ενθαρρύνουν τα μικρά παιδιά στην οικοδόμηση υγιών σχέσεων βασισμένες στην εκτίμηση και το σεβασμό. Η καινοτομία του έργου Fairy Tales για την εισαγωγή του θέματος των ίσων ευκαιριών για γυναίκες και άνδρες στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, (προσχολική ηλικία -Νηπιαγωγείο και στις πρώτες

⁷ http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/1490https://www.researchgate.net/publication/332246303_O_pargontas_phylo_kai_e_scholike_pragmatikoteta_sten_protobathmia_kai_deutrobathmia_ekpaideuse_Melele_episkopeses

⁸ Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τμήμα Φιλοσοφίας Παιδαγωγικής Ψυχολογίας, Τομέας Παιδαγωγικής <http://www.isotita-epeaek.gr/welcome.htm>

τάξεις του Δημοτικού Σχολείου), είναι ότι χρησιμοποιεί κλασικά παιδικά παραμύθια, δημοφιλή στα παιδιά ηλικίας 5-7 ετών τα οποία αποτελούν παράγοντα στη διαμόρφωση των πεποιθήσεων και των στάσεων τους για τη ζωή.

Οι διδακτικές ενότητες που έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο του έργου Fairy Tales, ως εργαλείο ανάπτυξης της κριτικής και δημιουργικής σκέψης, προάγουν την πρόληψη ενάντια στη βία και στις διακρίσεις ως το βασικό μέσο για την προώθηση της ισότητας των φύλων. Στο πλαίσιο του έργου προτείνονται δράσεις που έχουν ως **κύρια μηνύματα** προς τα παιδιά:

- Οι γυναίκες και οι άνδρες, τα κορίτσια και τα αγόρια είναι εξίσου ικανά και οι γνώσεις τους εξίσου πολύτιμες
- Οι γυναίκες και οι άνδρες, τα κορίτσια και τα αγόρια είναι διαφορετικά, αλλά αυτό είναι λόγος συνεργασίας και όχι ένας λόγος για διακρίσεις
- Κάθε άτομο είναι μοναδικό, διαφορετικό και πολύτιμο!
- Κάθε παιδί είναι μοναδικό, διαφορετικό και πολύτιμο!
- Ο έλεγχος, η υποβολή και η επιβολή του ενός φύλου στο άλλο δεν είναι αποδεκτός και οδηγεί σε βία.
- Είναι σημαντικό για τις γυναίκες και τους άνδρες να συμμετέχουν εξίσου στη φροντίδα του σπιτιού και της οικογένειάς τους και να έχουν ίσο χρόνο για τον εαυτό τους.
- Οι γυναίκες και οι άνδρες πρέπει να αμείβονται εξίσου για την ίδια εργασία.
- Υπάρχουν καλοί και κακοί ξένοι, συμβουλευόμαστε τους γονείς ή πριν τους εμπιστευτούμε.
- Όταν τα κορίτσια και τα αγόρια συμμετέχουν εξίσου στη λήψη αποφάσεων, κανείς τους δεν θα βρεθεί σε μειονεκτική θέση.
- Τα παιδιά, οι γυναίκες και οι άνδρες έχουν το δικαίωμα να ζουν χωρίς βία και να έχουν ίσες ευκαιρίες για την πραγματοποίηση των προσωπικών τους επιθυμιών.
- Τα παιδιά και οι γυναίκες είναι πιο ευάλωτες ομάδες και πιο συχνά γίνονται αντικείμενα βίας και με βάση αυτό το γεγονός απαιτείται ειδική προστασία και υποστήριξη.

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, και ειδικότερα του Νηπιαγωγείου, για την επεξεργασία θεμάτων και την υλοποίηση σχεδίων εργασίας δίνει έμφαση στη συνεργατική μάθηση⁹. Η μεθοδολογία υλοποίησης των δραστηριοτήτων των διδακτικών εννοιών του σχεδίου είναι κοντά σε αυτές που χρησιμοποιούνται στα νηπιαγωγεία, τόσο όσον αφορά τη δομή του περιεχομένου, όσο και τη διάρκεια υλοποίησης της δραστηριότητας. Αυτό επιτρέπει και την ομαλή εισαγωγή των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο των υπαρχόντων παιδαγωγικών πρακτικών. Η χρήση των παραμυθιών ως βασικό υλικό εργασίας με τα παιδιά, δίνει χώρο στα παιδιά να εκφραστούν μέσα από ένα οικείο περιβάλλον, να αναπτύξουν και να εμπλουτίσουν την ομιλία τους, να επεξεργαστούν τους κοινωνικούς ρόλους των δυο φύλων, να αντιληφθούν στερεοτυπικές ή μη στερεοτυπικές εικόνες, να μιλήσουν για τη βία και την κακοποίηση. Ο συμβολικός χαρακτήρας του παραμυθιού, που συμμετέχει στις δράσεις, παρέχει στο παιδί την απαραίτητη απόσταση από το θέμα συζήτησης, καθώς η δραστηριότητα υλοποιείται χρησιμοποιώντας την ιστορία των χαρακτήρων του παραμυθιού και όχι τις προσωπικές εμπειρίες των παιδιών. Η γνώση οικοδομείται μέσα από την αλληλεπίδραση με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας υγιούς προσωπικότητας κι ενός ενεργού πολίτη αποτελούν δυο από τους βασικούς στόχους της προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Σημαντικό κομμάτι έργου Fairy Tales, πέρα από την εργασία με τα παιδιά, είναι και η ενερ-

⁹ http://iep.edu.gr/images/IEP/EPISTIMONIKI_YPIRESIA/Epist_Monades/A_Kyklos/Proshol_Agogi_nea/2019/meros_1_paidagogiko_plaisio.pdf

γητική εμπλοκή των νηπιαγωγών και των γονιών. Το έργο προέβλεπε την επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση των νηπιαγωγών και των γονιών σε θέματα ισότητας των φύλων, στερεοτύπων και πρόληψη της βίας με βάση το φύλο. Με τον τρόπο αυτό παρείχε μια ολιστική προσέγγιση στο θέμα, καθώς συμπεριλαμβάνει στην υλοποίηση των δράσεων τους κύριους φορείς της κοινωνικοποίησης του παιδιού ως προς το φύλο: την οικογένεια και το Νηπιαγωγείο.

Η εκπαίδευση, ως θεσμός κοινωνικοποίησης του ατόμου, οφείλει να προωθεί και να συμβάλλει στην επίτευξη της ισότητας των φύλων, να ευαισθητοποιεί και να προλαμβάνει τη βία με βάση το φύλο ή τον έμφυλο διαχωρισμό. Οι διδακτικές ενότητες του έργου για την εργασία με παιδιά προσχολικής ηλικίας, ενισχύουν την προσπάθεια των εκπαιδευτικών, των άλλων επαγγελματιών που ασχολούνται με παιδιά, ή και των γονέων αναφορικά με την οικοδόμηση υγιεινών σχέσεων βασισμένες στην εκτίμηση και το σεβασμό προς το άλλο φύλο, από μικρή ηλικία.

Μεθοδολογία και προσαρμογή διδακτικών ενοτήτων

Η πρώτη επαφή με τα στερεότυπα των κλασικών παραμυθιών έγινε στις αρχές του 2019, αφού είχαν επιλεγεί τα παραμύθια. Δυο ομάδες εργασίας, μια αποτελούμενη από παιδιά ηλικίας 5-7 ετών και μια από εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, εντόπισαν, αποδόμησαν και αναδόμησαν τα στερεότυπα. Το υλικό αυτών των ομάδων αποτέλεσε τη βάση των διδακτικών ενοτήτων που αναπτύχθηκαν για την εργασία με τα μικρά παιδιά, πάνω στο θέμα της πρόληψης της έμφυλης βίας καθώς και της προώθησης της ισότητας των φύλων.

Οι διδακτικές ενότητες και οι δραστηριότητές που αναπτύχθηκαν, έχουν ως αφετηρία το συμβολικό λόγο του παραμυθιού και τους ήρωες του, αποτελούν όμως την αφορμή για την ανάπτυξη συνθηκών δημιουργίας όρων και προϋποθέσεων, ώστε να διευκολυνθούν τα μικρά παιδιά στην αναζήτηση και πολλαπλών λύσεων, σε ερωτήματα/προβλήματα που ανακύπτουν κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, ειδικά αν φροντίσουμε να εμπλουτιστεί αυτή με στοιχεία της καθημερινότητας. Σε αυτό το πλαίσιο, οι δείκτες για την ισότητα των φύλων του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων- EIGE έδωσαν το «υλικό» για τα στοιχεία της καθημερινότητας. Η προώθηση της ισότητας των φύλων γίνεται μέσα από δραστηριότητες που αφορούν την εκπαίδευση, την υγεία, τη δουλειά, την αμοιβή, τον ελεύθερο χρόνο, τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων -είναι οι δείκτες για την ισότητα των φύλων του EIGE.

Η πρώτη εφαρμογή των διδακτικών ενοτήτων ξεκίνησε το 2019 - 2020 στην Καρδίτσα. Η ομάδα των παιδιών αποτελούνταν από παιδιά ηλικίας 5 έως 7 ετών, αγόρια και κορίτσια. Η υλοποίηση των δραστηριοτήτων περιελάμβανε διαδραστικές μεθόδους εργασίας, όπως ο καταγισμός ιδεών, παιχνίδια ρόλων, ανάγνωση παραμυθιών, ομαδικές συζητήσεις, αλλά και οπτικό υλικό, όπως εικόνες των κύριων χαρακτήρων, μακέτες, παρουσιάσεις, αυτοκόλλητα, κούκλες. Οι μέθοδοι εργασίας επιλέχθηκαν με στόχο να διευρύνουν τις δυνατότητες των παιδιών για δημιουργική και κριτική σκέψη. Η καινοτομία της προσέγγισης των δραστηριοτήτων μέσα από το παραμύθι και τους ήρωες του δημιουργεί ένα μαθησιακό περιβάλλον που αποτελεί πηγή ερεθισμάτων και εμπειριών, προωθεί τη φυσική τους τάση για πειραματισμούς και εξερευνήσεις και ενθαρρύνει την πρωτοβουλία, την ανάληψη ευθυνών, την έκφραση ιδεών και τη συν-οικοδόμηση¹⁰ νοημάτων. Οι συζητήσεις και η εργασία σε μικρές ή μεγάλες ομάδες βοήθησαν τα παιδιά:

- να λειτουργούν υπεύθυνα και αυτόνομα, να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, να υποστηρίζουν τις επιλογές τους, χτίζοντας έτσι την προσωπική τους ταυτότητα
- να τολμούν να δοκιμάζουν μέσα στην ασφάλεια που τους παρέχει το παιχνίδι και ο συμβολικός λόγος του παραμυθιού
- να διατυπώνουν ερωτήματα και να θέτουν προβλήματα,
- να αναπτύσσουν στρατηγικές για να λύσουν προβλήματα,
- να εφαρμόζουν δημιουργικά τις γνώσεις τους σε νέες καταστάσεις.

Η μέθοδος αυτή βοήθησε τα παιδιά να ανακαλύψουν χαρακτηριστικά του κόσμου που τα περιβάλλει και αφορούν τη ισότητα των φύλων και την πρόληψη ενάντια στη βία με βάση το φύλο. Παίζοντας μοιράζονται και διαπραγματεύονται διαφορετικές κοινωνικές εμπειρίες, όπως για παράδειγμα να δοκιμάζουν καθημερινούς ρόλους οικείων σ' αυτά ανθρώπων, να διερευνούν ιδέες, θέματα και γεγονότα που τα εντυπωσιάζουν και κεντρίζουν τη περιέργειά τους, να υλοποιούν διερευνήσεις που ξεκινούν από τα δικά τους ενδιαφέροντα και ερωτήματα, όλα αυτά που βοηθούν τα παιδιά να γίνουν πιο αυτόνομα στη σκέψη τους.

Η κατανόηση της έννοιας της ισότητας των φύλων ήταν είτε άμεση, με την αφήγηση του παραμυθιού, είτε έμμεση, με τη χρήση μιας γλώσσας που κάνει ορατά και τα δύο φύλα. Στο στόχο

¹⁰ Ως διδακτική στρατηγική, η συν-οικοδόμηση αναφέρεται στη διαδικασία όπου εκπαιδευτικός και παιδιά, μαζί, δημιουργούν νοήματα και αποκτούν γνώσεις για τον κόσμο

αυτό συνέτειναν και οι αναπαραστάσεις, καθώς και η έντονη περιγραφή της θετικής πλευράς της καλύτερης ζωής όλων, όταν άνδρες και γυναίκες εργάζονται, δημιουργούν, αποφασίζουν από κοινού, ζουν με ισοτιμία.

Τα παιδιά συμμετείχαν στις ομάδες και στις δραστηριότητες ισότιμα, ενθαρρύνθηκαν να σκεφτούν έξω από τα στερεότυπα του φύλου χωρίς να φοβούνται ότι θα γελοιοποιηθούν ή θα απορριφθούν, γεγονός που διασφάλισε την προώθηση της ισότητας, της δικαιοσύνης και ενεργής συμμετοχής όλων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Καθοριστικής σημασίας για την υλοποίηση των διδακτικών ενοτήτων είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού/συντονιστή. Είναι το άτομο το οποίο δημιουργεί το κατάλληλο κλίμα εμπιστοσύνης και σεβασμού για την ομαδική εμπειρία και «εκπαιδεύει» τα παιδιά που συμμετέχουν να είναι μέλη της ομάδας. Η προσαρμοστικότητα, η ευστροφία, ο σεβασμός στο κάθε παιδί, καθώς και η προσωπικότητα του εκπαιδευτικού/συντονιστή σε σχέση με τη δυναμική της ομάδας, είναι το σημείο κλειδί στην προσπάθεια υλοποίησης των δραστηριοτήτων.

Η πιλοτική εφαρμογή έγινε σε Νηπιαγωγείο της πόλης, από Νηπιαγωγό μέλος της αρχικής ομάδας εκπαιδευτικών, με στόχο την αρχική αξιολόγηση της εφαρμογής των δεδομένων εκπαιδευτικών ενοτήτων και στη συνέχεια, την ευρύτερη εφαρμογή των ενοτήτων αυτών από την υπόλοιπη ομάδα των εκπαιδευτικών που συνιστούσαν την αρχική ομάδα εργασίας, το αρχικό focus group. Η πιλοτική εφαρμογή, είναι γεγονός ότι κατέθεσε πολύ σημαντική εμπειρία στην υλοποίηση των δραστηριοτήτων από την υπόλοιπη ομάδα των εκπαιδευτικών.

Τα παιδιά είναι από τη φύση τους περίεργα για το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον. Με στόχο να αξιοποιήσει και να ενδυναμώσει τη διάθεση τους για εξερεύνηση και μάθηση το υλικό του προγράμματος, έφτασε στο χώρο του Νηπιαγωγείου σε ένα όμορφο κουτί, που περιείχε εκτός των άλλων και δώρα για το κάθε παιδί: το καπέλο που μας επιτρέπει να μιλάμε, αυτοκόλλητα και το βιβλίο των ιστοριών.

Οι δραστηριότητες που προτείνονται είναι ομαδικές. Και αυτό γιατί η εργασία σε ομάδες μπορεί να είναι διασκεδαστική, ευχάριστη, αλλά ταυτόχρονα δίνει την ευκαιρία στα παιδιά να συνεργαστούν, να καλλιεργήσουν την αυτοεκτίμηση και την αυτοπεποίθησή τους, να αναπτύξουν δεξιότητες, να δημιουργήσουν στενές σχέσεις και να θέσουν τις βάσεις για μια κοινότητα που ενδιαφέρεται, μοιράζεται και στηρίζει. Η εργασία σε ομάδες προάγει τη συνεργατική μάθηση και μια ευέλικτη ομάδα επιτρέπει στα παιδιά να δουν τους εαυτούς τους να εργάζονται σε πολλά διαφορετικά πλαίσια, με διαφορετικές συνθήκες κάθε φορά, αλλά και πάνω σε διαφορετικά έργα.

Οι δραστηριότητες απευθύνονται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας που φοιτούν στο Νηπιαγωγείο και στις πρώτες τάξεις Δημοτικού (5-7 ετών) και είναι ενδεικτικές. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να τις τροποποιήσει σύμφωνα με τη δυναμική της τάξης του/της, χωρίς όμως να αλλάξει το στόχο που δίνεται στην αρχή -πεδίο: Στόχος- της δραστηριότητας. Οι δραστηριότητες υλοποιούνται με την δεδομένη ακολουθία και είναι θεμιτό να ξεκινήσουν αφού τα παιδιά έχουν γνωριστεί μεταξύ τους και έχουν αρχίσει να «δένονται» ως ομάδα.

Διδακτικές ενότητες με μεγάλο όγκο δραστηριοτήτων υλοποιήθηκαν σε δυο ή τρεις συναντήσεις, ανάλογα με τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντα της ομάδας και την κρίση της νηπιαγωγού, η οποία αναγνωρίζει και σέβεται τη διαφορετικότητα κάθε παιδιού, ήτοι προσωπικότητα, ικανότητες, τρόποι έκφρασης και επικοινωνίας, πολιτισμική κληρονομιά και την αναδεικνύει με θετικό τρόπο, διευκολύνει δηλαδή κάθε παιδί να αναγνωρίσει τα δικά του χαρακτηριστικά, αλλά και των άλλων παιδιών της ομάδας. Πριν την έναρξη των δραστηριοτήτων παρουσιάζονται στα παιδιά τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν, έτσι ώστε να εξοικειωθούν με αυτά και μην αποσπαστεί η προσοχή τους στην πορεία.

Στο μεσοδιάστημα μεταξύ των δραστηριοτήτων στην/στον εκπαιδευτικό δόθηκε η δυνατότητα, βασισμένη στο παραμύθι της ενότητας, να χρησιμοποιήσει κάποιες δραστηριότητες διασκεδαστικές και ενδιαφέρουσες για τα παιδιά, προκειμένου να μην υπάρχει ασυνέχεια μεταξύ των ενότητων. Για τα παραμύθια μας επιλέχθηκαν τεχνικές από το «Drama Process» και άλλες, όπως η χρήση έργων ζωγραφικής. Πρέπει να επισημάνουμε ότι οι χρησιμοποιούμενες τεχνικές δεν είναι «ένα πλήρες δράμα». Ενδεικτικά: «Ρόλος στον τοίχο», «Στο δωμάτιο του ήρωα», «Mark the moment». Στο τέλος των εκπαιδευτικών ενότητων/δραστηριοτήτων (στο Παράρτημα) παρουσιάζονται ενδεικτικές ασκήσεις για την ενδυνάμωση των σχέσεων για εργασία σε ομάδες παιδιών, όπως και κάποιες τεχνικές που ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει ως εισαγωγικό τρόπο προσέγγισης των παραμυθιών γενικότερα.

Μέσα από αυτήν την διαμόρφωση της μεθοδολογίας για την υλοποίηση των διδακτικών ενότητων προσπαθήσαμε να πετύχουμε συγκεκριμένους στόχους, σύμφωνα με το Παιδαγωγικό Πλαίσιο και τις Αρχές του Προγράμματος Σπουδών για το Νηπιαγωγείο¹¹, στόχους όπως για παράδειγμα:

- την ενδυνάμωση της αυτοαντίληψης και της αυτονομίας των παιδιών, με τη δημιουργία προϋποθέσεων και καταστάσεων ίσης και ανιδιοτελούς επικοινωνίας μεταξύ τους
- την ίση και ανεμπόδιστη συμμετοχή όλων των παιδιών, ανεξαρτήτως φύλου ή καταγωγής, στην υλοποίηση των δραστηριοτήτων με παράλληλη κατάργηση σχέσεων ανισοτήτων
- την αποδυνάμωση των κατηγοριοποιήσεων, προκαταλήψεων και στερεοτύπων, που εμποδίζουν ίσως την αποδοχή των ανθρώπων με διαφορετικά χαρακτηριστικά
- την εισαγωγή του θέματος των ίσων ευκαιριών για αγόρια και κορίτσια, για γυναίκες και άντρες στη σφαίρα της οικογενειακής, κοινωνικής και επαγγελματικής ζωής

Σκοπός των διδακτικών ενότητων του σχεδίου εργασίας είναι η απόκτηση από τους μαθητές δεξιοτήτων όπως:

- Η συνεργασία με όλους τους συμμαθητές τους και η αλληλοϋποστήριξη στην υλοποίηση κοινών δράσεων
- Η ενίσχυση της αυτογνωσίας και της αυτοπεποίθησης που θα οδηγήσει στην κατασκευή της προσωπικής ταυτότητας
- Ο περιορισμός του φόβου και της ανασφάλειας που πηγάζει από την έννοια του διαφορετικού.
- Η εξάσκηση σε καταστάσεις που απαιτούν ανταλλαγή και αποδοχή διαφορετικών απόψεων

και η υιοθέτηση και αποδοχή στάσεων και αξιών όπως:

- Ανοχή και σεβασμός του διαφορετικού
- Κατανόηση της μοναδικότητας
- Συμμετοχή
- Ισότητα

Το έργο προβλέπει και τη συμμετοχή των γονιών στη διαδικασία. Αυτή η συνεργασία με την οικογένεια και κατ' επέκταση η σύνδεση του έργου με την κοινότητα συμβάλει στη μάθηση των παιδιών και βοηθά να γίνουν πιο ευαισθητοποιημένα αναφορικά με το ιστορικό, πολιτιστικό και κοινωνικό πλαίσιο, μέσα από το οποίο έχουν προκύψει και έχουν εξαπλωθεί τα κλασικά παιδικά παραμύθια

Τα παραμύθια προσφέρουν συμβολικές λύσεις σε αυτά τα προβλήματα, επιτρέποντας στα παιδιά να έρχονται σε επαφή με τα «επικίνδυνα» συναισθήματά τους με ασφαλή και εποικοδομητικό τρόπο.

¹¹ http://iep.edu.gr/images/IEP/EPISTIMONIKI_YPIRESIA/Epist_Monades/A_Kyklos/Proshol_Agogi_nea/2019/meros_1_paidagogiko_plaisio.pdf

Δουλεύοντας με τα παιδιά – εμπειρία και οφέλη

Τα παιδιά μέσα από την οικογένειά τους, τον κυρίαρχο φορέα κοινωνικοποίησης, αποκτούν την ταυτότητα του φύλου τους μέσω της μίμησης ζωντανών όπως είναι οι γονείς και τα αδέρφια, ή συμβολικών προτύπων όπως είναι η χρήση γλώσσας ή τα παιχνίδια. Τα παιδιά από την ηλικία των 3 ετών είναι σε θέση όχι μόνο κατηγοριοποιούν τα άτομα με βάση το φύλο τους, αλλά και να αποδίδουν συγκεκριμένα αντικείμενα και δραστηριότητες σε άνδρες ή σε γυναίκες. Το σχολείο ως ο δεύτερος παράγοντας κοινωνικοποίησης των παιδιών, μπορεί να τα βοηθήσει να αναγνωρίσουν και να αμφισβητήσουν τα στερεότυπα που αντιπροσωπεύουν τη λανθασμένη, μονομερή και άκαμπτη γνώση των ατόμων για τις κοινωνικές ομάδες και να συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας υγιούς προσωπικότητας κι ενός μελλοντικού ενεργού πολίτη.

Η υλοποίηση των διδακτικών ενοτήτων επιβεβαίωσε ότι τα παιδιά φτάνουν στο νηπιαγωγείο με τα έμφυλα στερεότυπα δομημένα σε αρχικό στάδιο μέσα τους. Παρατηρήθηκε ότι στην πλειοψηφία τα αγόρια ακολουθούν συμπεριφορές που θεωρούνται περισσότερο κοινωνικά αποδεκτές για το φύλο τους, σε σχέση με τα κορίτσια. Μέσα από τη συμμετοχή στις δραστηριότητες τα παιδιά είδαν «τον άλλο» όχι ως εμπόδιο ή απειλή, αλλά ως πλεονέκτημα που οδηγεί στην αναγνώριση και αποδοχή του άλλου ως συνεργάτη και συνοδοιπόρου.

Η υλοποίηση των δραστηριοτήτων μέσα σε ένα περιβάλλον αποδοχής και ασφάλειας, επέτρεψε στα παιδιά να αναπτύξουν και να εκφράσουν τις ιδέες τους, ενώ παράλληλα έμαθε να δέχεται ότι υπάρχουν διαφορετικές θέσεις και απόψεις. Το περιβάλλον αποδοχής ενίσχυσε την προσπάθεια των παιδιών να σκέφτονται έξω από τα στερεότυπα χωρίς φόβο να γελοιοποιούνται και να απορρίπτονται. Τα παιδιά ενθαρρύνθηκαν να ακούσουν το ένα το άλλο και να προβληματιστούν μαζί. Η διαδικασία αυτή ενίσχυσε την προσωπική και κοινωνική ανάπτυξή τους, καθώς άρχισαν να αντιλαμβάνονται και να κατανοούν τα συναισθήματα και τις απόψεις των άλλων, να επικοινωνούν και να συνεργάζονται με τους άλλους να μοιράζονται ιστορίες από την καθημερινή τους ζωή. Οι δραστηριότητες ενσωμάτωσαν την μέχρι τώρα φυσική, γνωστική και συναισθηματική εμπειρία του κάθε παιδιού, γεγονός που ενίσχυσε την ανάπτυξη της προσωπικής του ταυτότητας και αυτονομίας και το βοήθησε να προσαρμόσει τις νέες γνώσεις στην πραγματικότητά του.

Οι θεματικές που δυσκόλεψαν αρκετά τα παιδιά ήταν οι σχέσεις εξουσίας στην οικογένεια, η σχέση ίσης αξίας αμοιβή για εργασία ίσης αξίας, ενώ αναγνώρισαν εύκολα τον κίνδυνο και την πηγή του αναφορικά με τον ήρωα. Από τις δραστηριότητες που χρησιμοποίησαν οι εκπαιδευτικοί στο χρονικό διάστημα που παρεμβαλλόταν μεταξύ των ενοτήτων, η δραστηριότητα που άρεσε πολύ στα παιδιά ήταν δανεισμένη από το εκπαιδευτικό δράμα: τομή στο χρόνο ή αλλιώς παγωμένες εικόνες, γιατί φάνηκε να λειτουργεί απελευθερωτικά στα παιδιά και τους έδινε δυνατότητα να εκφράσουν συναισθήματα –θετικά ή αρνητικά– καθώς υποδύονταν κάποιον άλλον. Στην πλειοψηφία τους τα παιδιά επέλεξαν να αναπαραστήσουν σκηνές όπου οι ήρωες κινδύνευαν και στη συνέχεια εντόπιζαν και την πηγή του κινδύνου.

Αν και ζούμε στην εποχή της γρήγορης τεχνολογικής εξέλιξης και στην παντοδυναμία της εικόνας, τα παραμύθια εξακολουθούν να ενθουσιάζουν τα παιδιά, καθώς τα βοηθούν να αντιληφθούν τον κόσμο γύρω τους με ένα τρόπο συμβολικό και «παιχνιδιάρικο». Προσφέρουν ένα «μαξιλάρι» ασφάλειας που δίνει το χώρο να θεθούν περίπλοκα θέματα –όπως η βία, οι έμφυλες διακρίσεις– θέματα που θα συναντήσουν τα παιδιά μεγαλώνοντας. Οι ήρωες των παραμυθιών είναι ο «καθοδηγητής», ο οδηγός των παιδιών στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες και να επιλύσουν τις συγκρούσεις, στην προσπάθειά τους να αποδέχονται τα συναισθήματα τους και να ελέγχουν τον τρόπο έκφρασης τους, να σέβονται τους άλλους και τους κανόνες της ομάδας.

«Αν δεν επιτραπεί σε ένα παιδί να μπει στο χώρο του φανταστικού, δεν θα μπορέσει ποτέ να αντιμετωπίσει την πραγματικότητα. Η ανάγκη ενός παιδιού για ιστορίες είναι τόσο βασική, όσο και η ανάγκη του για φαγητό, και εκδηλώνεται όπως ακριβώς και η πείνα. <Πες μου μια ιστορία, μπαμπά, σε παρακαλώ.>» Και τότε ο πατέρας κάθεται και λέει μια ιστορία στον γιο του. Ή αλλιώς ξαπλώνει στο σκοτάδι πλάι του, οι δυο τους στο κρεβάτι του παιδιού κι αρχίζει να μιλά, σαν να μην είχε απομείνει τίποτα στον κόσμο πέρα από τη φωνή του, λέγοντας μέσα στο σκοτάδι μια ιστορία στον γιο του. Συχνά είναι ένα παραμύθι ή μια περιπετειώδης ιστορία. Συχνά όμως δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένα απλό άλμα στο φανταστικό».

Πωλ Όστερ, Απόσπασμα από το βιβλίο: Η ΕΠΙΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΜΟΝΑΞΙΑΣ

Συμπεράσματα και παρατηρήσεις

Το Νηπιαγωγείο αποτελεί τον πρώτο επίσημο φορέα εκπαίδευσης για τα παιδιά. Τα παιδιά φτάνουν στο Νηπιαγωγείο έχοντας ήδη αποκτήσει την ταυτότητα του φύλου τους, μέσα από την οικογένειά τους. Μαζί τους φέρνουν και ορισμένες αντιλήψεις, στερεοτυπικές αντιλήψεις, σχετικά με τους διαφορετικούς ρόλους και τις συμπεριφορές των δύο φύλων και κατά κανόνα τις αναβιώνουν. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, όχι μόνο κατηγοριοποιούν τα άτομα με βάση το φύλο τους αλλά και να αποδίδουν συγκεκριμένα αντικείμενα και δραστηριότητες σε άνδρες ή σε γυναίκες:

- «γυναικεία» αντικείμενα ή δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα ένα μαντήλι, μια φούστα, το πλύσιμο των πιάτων, το μαγείρεμα
- «ανδρικά» αντικείμενα ή δραστηριότητες όπως για παράδειγμα ένα κουστούμι, κάποιο εργαλείο, θέαση ποδοσφαίρου.

Επίσης, διαχωρίζουν και διακρίνουν τα επαγγέλματα σε «γυναικεία» και «ανδρικά», νοσοκόμα – γυναίκα, γιατρός – άνδρας, νηπιαγωγός – γυναίκα, μηχανικός αυτοκινήτων – άνδρας.

Σχετικές έρευνες¹² επίσης δείχνουν ότι όπως οι γονείς, έτσι και οι νηπιαγωγοί, δίχως μάλιστα να συνειδητοποιούν, αντιμετωπίζουν τα κορίτσια και τα αγόρια με τέτοιο τρόπο, που τα ωθούν να συμπεριφέρονται σύμφωνα με τα στερεότυπα που είναι κοινωνικώς αποδεκτά για το φύλο τους, στερεότυπα που κουβαλούν και οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί. Αυτό μπορεί να συμβεί, ακούσια ή εκούσια, από τον τρόπο που οργανώνουν και διαμορφώνουν χωροταξικά τις περιοχές δραστηριοτήτων στην αίθουσα, την επιλογή της υλικοτεχνικής υποδομής, τη λεκτική ή μη λεκτική επικοινωνία που αναπτύσσουν με τα παιδιά, τους διαφοροποιημένους χαρακτηρισμούς που χρησιμοποιούν για τα αγόρια και τα κορίτσια, την παρακίνηση για επιλογή και ενασχόληση με διαφορετικά παιχνίδια και είδη δραστηριοτήτων που «ταιριάζουν» περισσότερο με το φύλο τους¹³.

Το Νηπιαγωγείο, ως φορέας κοινωνικοποίησης του παιδιού, μπορεί να συμβάλλει στην κοινωνικοποίηση του ως προς το ρόλο του φύλου με ποικίλους τρόπους και πρακτικές, όπως:

- η ανάθεση διαφορετικών δραστηριοτήτων στα αγόρια και τα κορίτσια ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητές τους και όχι με βάση το φύλο
- η ισότιμη συμμετοχή όλων στην τάξη, είτε πρόκειται για παιχνίδια ρόλων, για παιχνίδια στην αυλή, για τη χρήση του υπολογιστή, είτε για τη συμμετοχή σε δραστηριότητες ρουτίνας, όπως το καθάρισμα και η τακτοποίηση της τάξης
- η ομαδοποίηση των παιδιών κατά την εκπαιδευτική διαδικασία όχι με βάση το φύλο αλλά με βάση τη συνεργασία παιδιών με παρόμοιες ικανότητες κι άλλες φορές με διαφορετικές, ανάλογα με τη στοχοθεσία της ομάδας
- η αλληλεπίδραση της ομάδας των συνομηλίκων σε ισότιμη βάση
- η χρήση βιβλίων απαλλαγμένα από φυλετικά ή άλλα πρότυπα
- η χρήση παιδαγωγικού υλικού βασισμένο σε κοινά ενδιαφέροντα αγοριών και κοριτσιών
- η στελέχωση του με εκπαιδευτικούς και των δυο φύλων. Στην Ελλάδα η παρουσία του άνδρα Νηπιαγωγού είναι σχεδόν αόρατη.

Απαραίτητη είναι λοιπόν η επιμόρφωση, κατάρτιση και ευαισθητοποίηση των εν ενεργεία εκπαιδευτικών, των στελεχών εκπαίδευσης, για τα ζητήματα φύλου και ισότητας, αλλά και η ενθάρρυνση των σχολικών μονάδων για εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης και ενημέρωσης για την ισότητα των φύλων.

Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας για την προώθηση της ισότητας στην προσχολική ηλικία

¹² <https://amitos.library.uop.gr/xmlui/handle/123456789/4798>

¹³ Εισήγηση: Παιδαγωγικές πρακτικές και ταυτότητες φύλου στο Νηπιαγωγείο. Κοτρωνίδου Ιωάννα, Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Μ. Sc. Διαχείριση και Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών Μονάδων, Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο, 5-7 Οκτωβρίου 2012

είναι και οι γονείς. Οι γονείς, ή και τα άλλα μέλη της οικογένειας από πολύ νωρίς δίνουν διαφορετικά παιχνίδια στα αγόρια και στα κορίτσια και ενθαρρύνουν την ενασχόληση με διαφορετικές δραστηριότητες στα δύο φύλα. Απαραίτητη είναι λοιπόν και η ευαισθητοποίηση των γονέων σε θέματα προώθησης της ισότητας και πρόληψη της βίας με βάση το φύλο.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι η προώθηση της ισότητας των φύλων δεν είναι ζήτημα που αφορά μόνο τα κορίτσια και τις γυναίκες: αφορά τα αγόρια, τους άνδρες, αλλά και την κοινωνία σε όλες της τις εκφάνσεις και αγγίζει κάθε πτυχή της ζωής μας. Η ισότητα των φύλων μπορεί να γίνει αφετηρία προόδου και δημοκρατίας, μέσω της οικοδόμησης μια ισότιμης συνεργασίας μεταξύ αγοριών και κοριτσιών, ανδρών και γυναικών. Η πρόληψη ενάντια στη βία με βάση το φύλο και η καταπολέμηση των έμφυλων στερεοτύπων, μπορεί και πρέπει να ξεκινά από την προσχολική ηλικία, μέσα από παιγνιώδης συνεργατικές διαδικασίες μάθησης. Η χρήση των παραμυθιών θα μπορούσε να είναι ένας από τους τρόπους εισαγωγής και παρουσίας των πολλών κοινωνικών ρόλων που μπορούν να επιτελέσουν κορίτσια και αγόρια, γυναίκες και άνδρες όταν έχουν ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στην εκπαίδευση, στην εργασία, στον ελεύθερο χρόνο.

Η αντιμετώπιση και αναδόμηση προκαταλήψεων και έμφυλων στερεοτύπων, είναι μία διαδικασία που αφορά όλους, γονείς-εκπαιδευτικούς-κοινωνία. Είναι μια διαδικασία πολυσύνθετη, η οποία οφείλει να ξεκινά από την προσχολική ηλικία και να συνεχίζεται με τη δια βίου μάθηση και εκπαίδευση σε όλες τις ηλικίες.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ 5-7 ΕΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ

Οι παρούσες Διδακτικές Ενότητες και πρακτικές ασκήσεις για τη βοήθεια των εκπαιδευτικών και των επαγγελματιών που εργάζονται με παιδιά, έχουν προετοιμαστεί στο πλαίσιο του έργου «Fairy Tales» με αριθμό έγκρισης 810339.

Το υλικό που παρουσιάζεται στη συνέχεια είναι ενδεικτικό και είναι μια αφορμή για την ανάπτυξη συνθηκών δημιουργίας όρων και προϋποθέσεων, ώστε να διευκολυνθούν οι μικροί μαθητές στην αναζήτηση και πολλαπλών λύσεων, σε ερωτήματα/προβλήματα που ανακύπτουν κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, ειδικά αν φροντίσουμε να εμπλουτιστεί αυτή με στοιχεία της καθημερινότητας. Το υλικό στοχεύει στην καλλιέργεια πνεύματος κριτικής αντίληψης και δημιουργικής σκέψης στους μαθητές. Ως κριτική σκέψη νοείται ένα σύνολο συλλογισμών, γνωστικών και μεταγνωστικών δεξιοτήτων, όπως και γνωστικών στάσεων που ενεργοποιούνται σταδιακά κατά περίπτωση.¹⁴

Μέσα από την πορεία υλοποίησης των εκπαιδευτικών μοντέλων, θα προσπαθήσουμε να πετύχουμε στόχους, όπως:

- την ενδυνάμωση της αυτοαντίληψης και της αυτονομίας των παιδιών, με τη δημιουργία προϋποθέσεων και καταστάσεων ίσης και ανιδιοτελούς επικοινωνίας μεταξύ τους
- την ίση και ανεμπόδιστη συμμετοχή όλων των παιδιών, ανεξαρτήτως φύλου ή καταγωγής, στην υλοποίηση των δραστηριοτήτων με παράλληλη κατάργηση σχέσεων ανισοτήτων
- την αποδυνάμωση των κατηγοριοποιήσεων, προκαταλήψεων και στερεοτύπων, που εμποδίζουν ίσως την αποδοχή των ανθρώπων με διαφορετικά χαρακτηριστικά
- την εισαγωγή του θέματος των ίσων ευκαιριών για αγόρια και κορίτσια, για γυναίκες και άντρες στη σφαίρα της οικογενειακής, κοινωνικής και επαγγελματικής ζωής

Για την εισαγωγή του θέματος των ίσων ευκαιριών για γυναίκες και άνδρες στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (προσχολική ηλικία -Νηπιαγωγείο και στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου) θα χρησιμοποιηθούν κλασικά παιδικά παραμύθια, τα οποία είναι δημοφιλή μεταξύ των παιδιών ηλικίας 5-7 ετών και αποτελούν σοβαρό παράγοντα στη διαμόρφωση των πεποιθήσεων και των στάσεων τους για τη ζωή.

Η πρακτική εφαρμογή των παρουσιαζόμενων εκπαιδευτικών ενοτήτων για την εργασία με τα παιδιά, είναι πειραματική και έχει ως στόχο την δοκιμή και ανίχνευση πρακτικών εργαλείων για την ενίσχυση της γνώσης, αναφορικά με την οικοδόμηση υγιεινών σχέσεων βασισμένες στην εκτίμηση και το σεβασμό προς το άλλο φύλο, από μικρή ηλικία. Αυτό θα βοηθήσει τα παιδιά να επικοινωνούν μεταξύ τους με πληρότητα, σφαιρικά, χωρίς επιθετικότητα και βία.

Οι ενότητες, ως εργαλείο ανάπτυξης της κριτικής και δημιουργικής σκέψης, έχουν ως **κύρια μηνύματα** προς τα παιδιά:

- * Οι γυναίκες και οι άνδρες, τα κορίτσια και τα αγόρια είναι εξίσου ικανά και οι γνώσεις τους εξίσου πολύτιμες
- * Οι γυναίκες και οι άνδρες, τα κορίτσια και τα αγόρια είναι διαφορετικά, αλλά αυτό είναι λόγος συνεργασίας και όχι ένας λόγος για διακρίσεις
- * Κάθε άτομο είναι μοναδικό, διαφορετικό και πολύτιμο!
- * Κάθε παιδί είναι μοναδικό, διαφορετικό και πολύτιμο!
- * Ο έλεγχος, η υποβολή και η επιβολή του ενός φύλου στο άλλο δεν είναι αποδεκτή και οδηγεί σε βία.
- * Η βία κατά των παιδιών είναι απαράδεκτη. Οι ενήλικες είναι υπεύθυνοι για την προστασία των παιδιών.
- * Η ισχύς πρέπει να χρησιμοποιηθεί για να βοηθήσει τους άλλους, όχι να τους προσβάλει και να τους βλάψει.

¹⁴ «Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη Κριτικής-Δημιουργικής Σκέψης για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση», Επιστημονική επιμέλεια Βασίλης Κουλαϊδής, εκδόσεις Ο.Ε.Π.Ε.Κ. Αθήνα 2007

- * Είναι σημαντικό για τις γυναίκες και τους άνδρες να συμμετέχουν εξίσου στη φροντίδα του σπιτιού και της οικογένειάς τους και να έχουν ίσο χρόνο για τον εαυτό τους.
- * Οι γυναίκες και οι άνδρες πρέπει να αμείβονται εξίσου για την ίδια εργασία.
- * Όταν τα κορίτσια και τα αγόρια συμμετέχουν εξίσου στη λήψη αποφάσεων, κανείς δεν θα βρίσκεται σε μειονεκτική θέση.
- * Τα παιδιά, οι γυναίκες και οι άνδρες έχουν το δικαίωμα να ζουν χωρίς βία και να έχουν ίσες ευκαιρίες για την πραγματοποίηση των προσωπικών τους επιθυμιών.
- * Τα παιδιά και οι γυναίκες είναι πιο ευάλωτες ομάδες και πιο συχνά γίνονται αντικείμενα βίας και με βάση αυτό το γεγονός απαιτείται ειδική προστασία και υποστήριξη.

Πέρα, βέβαια, από τον καθορισμό των στόχων που προαναφέρθηκαν, σκοπός των δραστηριοτήτων είναι η απόκτηση από τα παιδιά δεξιοτήτων όπως:

- Η συνεργασία με όλους τους συμμαθητές τους και η αλληλοϋποστήριξη στην υλοποίηση κοινών δράσεων
- Η ενίσχυση της αυτογνωσίας και της αυτοπεποίθησης που θα οδηγήσει στην κατασκευή της προσωπικής ταυτότητας
- Ο περιορισμός του φόβου και της ανασφάλειας που πηγάζει από την έννοια του διαφορετικού.
- Η εξάσκηση σε καταστάσεις που απαιτούν ανταλλαγή και αποδοχή διαφορετικών απόψεων

Και η υιοθέτηση και αποδοχή στάσεων και αξιών όπως:

- Ανοχή και σεβασμός του διαφορετικού
- Κατανόηση της μοναδικότητας
- Συμμετοχή
- Ισότητα

Οι δραστηριότητες που προτείνονται είναι ομαδικές. Και αυτό γιατί η εργασία σε ομάδες μπορεί να είναι διασκεδαστική, ευχάριστη, αλλά ταυτόχρονα δίνει την ευκαιρία στα παιδιά να συνεργαστούν, να καλλιεργήσουν την αυτοεκτίμηση και την αυτοπεποίθησή τους, να αναπτύξουν δεξιότητες, να δημιουργήσουν στενές σχέσεις και θέσουν τις βάσεις για μια κοινότητα που ενδιαφέρεται, μοιράζεται και στηρίζει. Σύμφωνα με το Γερμανό παιδαγωγό W. Klafki (στηριζόμενος στη θέση του Κοινωνιολόγου Martin Buber «Ο άνθρωπος γίνεται «Εγώ» μέσω του «Εσύ»), ο άνθρωπος είναι ανθρωπολογικά υπαρκτός όχι στην απομόνωσή του, αλλά στην πληθώρα των σχέσεων μεταξύ αυτού και των άλλων ανθρώπων, «των συνανθρώπων του, οι οποίοι αναγνωρίζουν αυτόν και τους οποίους και αυτός αναγνωρίζει».

Καθοριστικής σημασίας είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού/συντονιστή. Είναι το άτομο που θα δημιουργήσει το κατάλληλο κλίμα εμπιστοσύνης και σεβασμού για την ομαδική εμπειρία και θα «εκπαιδεύσει» τους συμμετέχοντες στο να είναι μέλη της ομάδας. Η προσαρμοστικότητα, η ευστροφία, ο σεβασμός στον άλλον και η προσωπικότητα του εκπαιδευτικού/συντονιστή σε σχέση με τη δυναμική της ομάδας είναι το σημείο κλειδί στην προσπάθεια υλοποίησης των δραστηριοτήτων.

Οι δραστηριότητες απευθύνονται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας που φοιτούν στο Νηπιαγωγείο και πρώτης τάξης Δημοτικού (5-7 ετών) και είναι ενδεικτικές. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να τις τροποποιήσει σύμφωνα με τη δυναμική της τάξης του/της, χωρίς όμως να αλλάξει το στόχο που δίνεται στην αρχή (πεδίο: Στόχος) της δραστηριότητας. Οι δραστηριότητες υλοποιούνται με την δεδομένη ακολουθία και είναι θεμιτό να ξεκινήσουν αφού τα παιδιά έχουν γνωριστεί μεταξύ τους και έχουν αρχίσει να «δένονται» ως ομάδα.

Στο τέλος των εκπαιδευτικών ενοτήτων/δραστηριοτήτων παρουσιάζονται ενδεικτικές ασκήσεις για την ενδυνάμωση των σχέσεων για εργασία σε ομάδες παιδιών, όπως και κάποιες τεχνικές που ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει ως εισαγωγικό τρόπο προσέγγισης των παραμυθιών γενικότερα.

ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ...

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Σκοπός: Να προσελκύσουμε το ενδιαφέρον των παιδιών στα κλασσικά παραμύθια. Να εμπλουτίσουμε τις σκέψεις τους αναφορικά με τις ιστορικές, πολιτιστικές και κοινωνικές ρίζες των κλασικών παραμυθιών.

Διάρκεια: 35 λεπτά

Αριθμός συντονιστών: ένας

Υλικά:

- Η επιστολή του παραμυθιού, η οποία έχει συνταχθεί εκ των προτέρων.
- Έντυπο ή φυλλάδιο τεσσάρων σελίδων, ίσα με τον αριθμό των παιδιών. Η σελίδα ένα μπορεί να έχει τον τίτλο Περιπέτειες στον κόσμο των παραμυθιών, να συνοδεύεται από μια φωτογραφία -ένα ιπτάμενο βιβλίο για παράδειγμα-, με χώρο για κάθε παιδί να γράψει το όνομά του. Η σελίδα δυο μπορεί να δείχνει μια εικόνα με παραμύθια που βγαίνουν από ένα κουτί. Η σελίδα τρία μπορεί να περιέχει 12 πεδία –κελιά πίνακα- για τοποθέτηση αυτοκόλλητων, ένα για την κάθε διδακτική ενότητα. Η φράση Μια περιπέτεια τελείωσε..., μπορεί να είναι γραμμένη σε ολόκληρη τη σελίδα τέσσερα στην πάνω πλευρά, ενώ στην κάτω μπορεί να υπάρχει η ένδειξηκαι το ταξίδι συνεχίζεται.
- Ποιηματάκια με ομοιοκαταληξία, παραδοσιακά λαχνίσματα ή φτιαγμένα από την/τον εκπαιδευτικό σηματοδοτούν την αρχή και το τέλος κάθε δραστηριότητας: είναι σύντομα και ρυθμικά, με περιεχόμενο που συνδέεται με τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά βιώνουν τα παραμύθια.
- Ένα καπέλο.

Προετοιμασία: Μέσα στην αίθουσα φτιάξτε έναν κύκλο χρησιμοποιώντας τα καθίσματα, ένα για κάθε παιδί και ένα επιπλέον για τον συντονιστή. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί μια εναλλακτική διάταξη, με παιδιά, καθισμένα στο έδαφος γύρω από τον συντονιστή, που θα κάθεται σε ένα χαμηλό κάθισμα.

Οδηγίες:

1. Εισαγωγή: Συστηθείτε και μιλήστε στα παιδιά λίγο για τις διδακτικές ενότητες.
2. Πλαίσιο εργασίας: Προτείνετε τα ποιηματάκια με ομοιοκαταληξία που θα πλαισιώνουν την αρχή και το τέλος κάθε δραστηριότητας και προσθέστε ότι τα παιδιά θα μάθουν περισσότερα σχετικά με την προέλευση των παραμυθιών. Παραθέστε το εναρκτήριο ποιηματάκι για να ξεκινήσετε τη δραστηριότητα.
3. Μια σύντομη ιστορία: Πείτε στα παιδιά ότι λάβει με το ταχυδρομείο ή με e-mail μια ειδική επιστολή που απευθύνεται προς αυτά. Βγάλτε ένα γράμμα τυλιγμένο σε ρολό ή τοποθετημένο σε χρωματιστό χαρτί και διαβάστε το. Ενδεικτικά μπορεί να είναι το ακόλουθο ή κάποιο γραμμένο από εσάς.

«Γειαααα!!!

Μπορεί να μαντέψει κανείς από πού ήρθε αυτό το γράμμα; Χμ,για να ακούσω! Όχι βρε... δεν...(το έστειλε ο.....), ούτε η γιαγιά,ούτε ο διευθυντής,ούτε ο σπάιντερμαν, ούτε οι μπιτζαμο-ήρωες

Είμαι το παραμύθι και σας γράφω αυτό το γράμμα. Σας γράφω για να γνωριστούμε, να μάθω και εγώ για σας και εσείς για μένα και να σας πώς έφτασα εδώ σε εσάς, γιατί η αλήθεια είναι πως υπάρχω (ζω) πολλά χρόνια, άπειρα χρόνια,χιλιάδες χρόνια τώρα που το σκέφτομαι.

Γεννήθηκα πριν από πολλά πολλά χρόνια, όταν οι άνθρωποι ζούσαν στις σπηλιές και τα βράδια συγκεντρώνονταν γύρω από τη φωτιά και αφηγούνταν τις καθημερινές τους περιπέτειες.... σιγά σιγά άρχισαν να φτιάχνουν ιστορίες φανταστικές γιατί όλοι ήθελαν να διασκεδάσουν αλλά και να μάθουν... και έτσι και εγώ έγινα παραμύθι μαγικό!

Τα χρόνια περνούσαν.... Οι άνθρωποι βγήκαν από τις σπηλιές, έχτισαν σπίτια, χωριά και πόλεις και εγώ μαζί τους, πάλι τους κρατούσα συντροφιά και παρέα. Νέα πρόσωπα προστέθηκαν στις ιστορίες μου: νεράιδες, πρίγκιπες, πριγκίπισσες, μάγισσες, μάγοι, ιππότες, βασιλιάδες, ζώα που μιλούσαν, δέντρα που έφταναν ως τον ουρανό, ήρωες μικρά παιδιά, αλλά και μεγάλοι άνθρωποι συμμετείχαν στις ιστορίες μου και γινόμουν ζακουστό και διάσημο παραμύθι...

Τα παιδιά με λάτρευαν, ξεχνούσαν τις σκανταλιές, γιαγιάδες και παππούδες γινόντουσαν πάλι παιδιά, όλοι με αγαπούσαν. Μερικές από τις ιστορίες μου ήταν σαν την πραγματική ζωή, σε άλλες απίστευτα πράγματα συνέβαιναν και όλα ήταν δυνατά! Οι γονείς με έλεγαν στα παιδιά τους, για να τα βοηθήσουν να μάθουν το καλό και το κακό, να ξεχωρίσουν την αλήθεια και το ψέμα, να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες χωρίς φόβο και να αναζητούν την αληθινή αγάπη!!!

Καθώς τα χρόνια περνούσαν οι άνθρωποι έμαθαν να γράφουν και τότε οι συγγραφείς έγραψαν τα παραμύθια στο χαρτί, τα έκαναν βιβλία και για να μην βαριούνται τα γράμματα μόνα τους καλλιτέχνες ζωγράφισαν εικόνες από την ιστορία και έτσι έγινα πολύχρωμο και πολύ ενδιαφέρον.... (να σας πω ένα μυστικό; ακόμη και τα μικρά παιδιά που δεν ξέρουν να διαβάζουν με ξεφυλλίζουν με χαρά!!!)

Όλοι με διάβαζαν: γονείς, παππούδες, γιαγιάδες στο σπίτι, δάσκαλοι στο σχολείο. Έτσι έφτασα και σε σας!!! Ταξίδεψα με βάρκες, αεροπλάνα, άλογα, αυτοκίνητα, τρένα ακόμη και με ποδήλατο!!! Βρέθηκα σε βιβλιοθήκες, τσάντες, καναπέδες, γραφεία, τραπέζια, καρέκλες, ξαπλώστρες και όπου μπορεί να φανταστεί ο καθένας από εσάς!

Μ' αρέσει που μπορώ να είμαι παντού! Μ' αρέσει που τα παιδιά με αγαπούν, με ξεφυλλίζουν και χαίρονται μαζί μου! Αλήθεια δεν είναι αυτό παιδιά; Και έχω να σας και ένα μυστικό: μ' αγαπούν και οι μεγάλοι, μαμάδες, μπαμπάδες, γιαγιάδες... (ίσως γιατί τους θυμίζω την περίοδο που ήταν παιδιά... ή γιατί θέλουν να παραμείνουν παιδιά στην ψυχή τους!!!)

Χαίρομαι που είμαι μαζί σας σήμερα για να σας πω μερικά αγαπημένα παραμύθια. Πριν αρχίσω έχω ένα ιδιαίτερο δώρο για το κάθε ένα από εσάς παιδιά...

κ.(π.χ. Μαρία) μην το πεις ... θα το πω εγώ: είναι ένα....ένα....

Ένα μαγικό βιβλίο. Πριν όμως σας το δώσω, έχω μεγάλη περιέργεια να μάθω ποιος είναι ο δικός σας αγαπημένος παραμυθένιος ήρωας και φυσικά γιατί σας αρέσει....»

4. Ζητήστε από τα παιδιά, που θέλουν να συμμετάσχουν στη δραστηριότητα, να σηκώσουν το χέρι τους. Έπειτα δώστε με τη σειρά το καπέλο σε κάθε παιδί, ζητήστε του να το βάλει στο κεφάλι και να πει το όνομά του, το όνομα του αγαπημένου του χαρακτήρα παραμυθιού και γιατί τους αρέσει. Ο κανόνας που πρέπει να ακολουθήσουν είναι ότι μόνο το παιδί με το καπέλο μπορεί να μιλήσει.
5. Ένα σημάδι διάκρισης: Δώστε ένα βιβλιάρaki σε κάθε παιδί και εξηγήστε ότι αυτό είναι ένα ειδικό μαγικό βιβλιάρaki, ειδικά για τα παιδιά που θα λάβουν μέρος σε μια θαυμάσια περιπέτεια στον κόσμο των παραμυθιών. Ζητήστε τους να το φέρουν κάθε φορά που συμμετέχουν στην περιπέτεια, ώστε να μπορούν να τοποθετήσουν το αυτοκόλλητο ειδικής δραστηριότητας που θα τους δοθεί. Στο τέλος, όταν θα έχουν συγκεντρώσει όλα τα αυτοκόλλητα δραστηριότητας, το βιβλιάρaki τους θα χρωματίσουν τη φράσηκαι το ταξίδι συνεχίζεται.
6. Τέλος: Παραθέστε τα ποιηματάκια / ρίμες τέλους.

Στίχος για την έναρξη:

*Παραμύθι, μυθι, μυθι
Το κουκί και το ρεβύθι
Εμαλώνανε στη βρύση
Πέρασε και η φακή και τα βάζει φυλακή
Μα η φάβα της φωνάζει: «Φακή βγάλτα έξω, δεν πειράζει...»
Η ιστορία ξεκινάει*

ή

*Κόκκινη κλωστή δεμένη
Στην ανέμη τυλιγμένη
Δωσ' της κλώτσο να γυρίσει
Παραμύθι ν' αρχινήσει*

Στίχος για το τελείωμα:

*Πέρασαν αυτοί καλά
και 'μεις καλύτερα....
Και την επομένη τη φορά
Θα βρεθούμε με μια άλλη ιστορία αγκαλιά.....*

1. ΤΙ ΑΡΕΣΕΙ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

Σκοπός: Να ενθαρρύνει τα παιδιά να σκεφτούν τις δραστηριότητες που μοιράζονται τα κορίτσια και τα αγόρια.

Παραμύθι: *Η βασίλισσα του χιονιού*

Διάρκεια: 40 λεπτά

Αριθμός συντονιστών: δύο

Υλικά:

- 3 μεγάλα φύλλα χαρτιού σε χαρτοπίνακα, κολλητική ταινία και κόλλα.
- 2 σετ με δείγματα εικόνων, που δείχνουν διαφορετικές δραστηριότητες.
- 2 φωτογραφίες μεγέθους Α4 με την Γκέρτα και τον Κάι.

Προετοιμασία:

Διαβάστε την Βασίλισσα του χιονιού στα παιδιά, πριν από την έναρξη της δραστηριότητας. Επισημάνετε τα βασικά σημεία της ιστοριογραμμής και τα χαρακτηριστικά της και ενδεχομένως κάποια από τα ηθικά διδάγματα του παραμυθιού. Χρησιμοποιήστε τα φύλλα του χαρτοπίνακα (flipchart) ή ένα χαρτόνι κάνσον για να σχεδιάσετε δύο πανομοιότυπους κύκλους και έναν μεγαλύτερο σε αυτά. Γράψτε τι αρέσει στα κορίτσια και τι αρέσει στα αγόρια μέσα στους πανομοιότυπους κύκλους και τι αρέσει στα παιδιά στον μεγαλύτερο κύκλο. Εκτυπώστε δύο πανομοιότυπα σύνολα εικόνων που δείχνουν:

- μια γλάστρα με λουλούδια
- ένα ποδήλατο;
- ένα βιβλίο με αρκετά παραμύθια.
- ένα πινέλο με χρώματα.
- μια κούκλα μωρό με πιπίλα.
- μια κουτάλα.
- ένα ζευγάρι παπούτσια μπαλέτου πουέντ
- μια μπάλα ποδοσφαίρου
- ένα αυτόματο όπλο παιχνίδι
- ένα παιχνίδι φορτηγό.

Μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν και άλλες φωτογραφίες που συνδέονται με τη Βασίλισσα του χιονιού, ή την καθημερινή ρουτίνα των παιδιών.

Οδηγίες:

1. Υπενθυμίστε στα παιδιά ότι η ιστορία αφορά ένα κορίτσι και ένα αγόρι, τη Γκέρτα και τον Κάι, και τι αρέσει στα δύο παιδιά: πρόκειται για τα διαφορετικά πράγματα που τους αρέσει να κάνουν, όπως το να παίζουν μαζί, ή να ακούνε τα παραμύθια που τους διαβάζει η γιαγιά τους. Προσθέστε ότι ο στόχος σήμερα είναι να δημιουργήσετε μια λίστα με όλα τα πράγματα που αρέσουν στα αγόρια και τα κορίτσια.

- 2 Χωρίστε την ομάδα σε δύο μικρότερες: την ομάδα της Γκέρτα (μόνο κορίτσια) και την ομάδα του Κάι (μόνο αγόρια). Δώστε στα κορίτσια την εκτυπωμένη εικόνα της Γκέρτα, ένα πλήρες σύνολο εκτυπώσεων με τις άλλες εικόνες και το φύλλο χαρτιού με το Τι αρέσει στα κορίτσια, γραμμένο μέσα στον κύκλο. Δώστε στα αγόρια την εκτυπωμένη εικόνα του Κάι, ένα πλήρες σύνολο εκτυπώσεων με τις άλλες εικόνες και το φύλλο χαρτιού με το Τι αρέσει στα αγόρια γραμμένο μέσα στον κύκλο. Δείξτε τους τις εικόνες των Γκέρτα και Κάι και εξηγήστε ότι είναι οι χαρακτήρες του παραμυθιού Η Βασίλισσα του χιονιού. Ζητήστε από τις δύο ομάδες να επιλέξουν τις εικόνες που περιγράφουν καλύτερα τι αρέσει στα κορίτσια και τι στα αγόρια. Όταν όλοι σε μια ομάδα συμφωνούν με την επιλογή μιας συγκεκριμένης εικόνας, τότε την κολλούν στον κύκλο.
- 3 Συνεχίστε να εργάζεστε εντός των δύο μικρότερων ομάδων, έτσι ώστε η κάθε ομάδα να επικουρείται από έναν συντονιστή. Δείξτε την καθεμία από τις εικόνες του σετ και εξηγήστε τη σημασία τους. Για παράδειγμα:
- μια γλάστρα με λουλούδια – λουλούδια που μεγαλώνουν.
 - ένα βιβλίο με παραμύθια - ανάγνωση / ακρόαση παραμυθιών.
 - μια μπάλα ποδοσφαίρου - παίζοντας ποδόσφαιρο
 - μια κούκλα μωρό με πιπίλα - παίζοντας με κούκλες / φροντίζοντας τες.
 - ποδήλατο - ποδηλασία
 - ένα πινέλο με χρώματα - ζωγραφική
 - μια κουτάλα - μαγείρεμα / βοήθεια με το μαγείρεμα
 - ένα ζευγάρι παπούτσια μπαλέτου πουέντ - χορός μπαλέτου
 - ένα φορτηγό παιχνίδι - οδήγηση
 - ένα αυτόματο όπλο παιχνίδι - παίζοντας στρατιώτες.
- Ρωτήστε τα κορίτσια και τα αγόρια αν τους αρέσουν αυτές οι δραστηριότητες ή αν παίζουν με αυτά τα αντικείμενα. Βεβαιωθείτε ότι μια εικόνα είναι κολλημένη στον κύκλο μόνο όταν όλοι συμφωνούν για το αντικείμενο/δραστηριότητα που απεικονίζει. Αφήστε τα παιδιά να συζητήσουν τις διαφορές και τις απόψεις τους προτού καταλήξουν σε συμφωνία.
4. Παρουσιάστε τα αποτελέσματα: προσκαλέστε και τις δύο ομάδες να επιστρέψουν στη μεγάλη ομάδα καθώς ολοκληρώνουν τη δουλειά τους στις μικρότερες. Ζητήστε από τα παιδιά να πουν ποιες εικόνες έχουν επιλέξει και γιατί.
5. Αλληλοεπικαλύψεις: Πάρτε το φύλλο χαρτιού με το Τι αρέσει στα παιδιά; που είναι γραμμένο μέσα στον μεγαλύτερο κύκλο και τοποθετήστε τον στον τοίχο. Εξηγήστε ότι οι εικόνες που επέλεξαν τόσο τα αγόρια όσο και τα κορίτσια, θα κολληθούν μέσα στον κύκλο. Ξεκινήστε να δείχνετε μια τις επιλεγμένες φωτογραφίες και να κάνετε ερωτήσεις όπως: Αρέσει στα κορίτσια να....; / *Μήπως αρέσει και στα αγόρια να...*; Όταν συμφωνήσουν όλα τα παιδιά, τραβήξτε τις δύο πανομοιότυπες εικόνες που είναι κολλημένες στους μικρότερους κύκλους και τοποθετήστε αυτές μέσα στον μεγαλύτερο. Όταν έχετε μετακινήσει όλες τις ίδιες εικόνες από τους μικρότερους κύκλους στον μεγαλύτερο, αθροίστε τα πράγματα / δραστηριότητες που αρέσουν στα παιδιά στη μεγάλη ομάδα.
6. Πείτε στα παιδιά ότι υπάρχουν πολλά πράγματα που αρέσουν στα κορίτσια και στα αγόρια. Στρέψτε την προσοχή τους στην ιδέα ότι παρόλο που υπάρχουν κάποιες διαφορές, όλα τα παιδιά απολαμβάνουν να κάνουν συγκεκριμένα πράγματα. Εξηγήστε ότι όλα τα παιδιά είναι διαφορετικά και έχουν διαφορετικές δεξιότητες και ταλέντα για να κάνουν διαφορετικά πράγματα και ότι δεν πρέπει να περιορίζονται, αλλά να ασχολούνται με ό, τι τους αρέσει.

Πείτε τους ότι είναι πιο ενδιαφέρον όταν όλοι κάνουν πράγματα και παίζουν μαζί παιχνίδια. Υπενθυμίστε τους τι καλοί φίλοι είναι η Γκέρτα και ο Κάι στο παραμύθι και πόσο γενναία είναι η Γκέρτα όταν σώζει τον φίλο της τον Κάι. Ενθαρρύνετε τα παιδιά να είναι μαζί και να είναι φίλοι, να φροντίζουν το ένα το άλλο.

Πηγή εικόνας η ιστοσελίδα του έργου Fairy Tales (<http://www.fairy-tales.eu>) και συγκεκριμένα: https://www.fairy-tales.eu/assets/modules/m1_el/#/id/5f7310f5d1987a052efe1527

2.1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΒΙΑ;

Σκοπός: Να βελτιώσει την κατανόηση των παιδιών σχετικά με τα διαφορετικά είδη βίας, συμπεριλαμβανομένης της συναισθηματικής βίας και της παραμέλησης.

Παραμύθι: Σταχτοπούτα

Διάρκεια: 40 λεπτά

Αριθμός συντονιστών: ένας

Υλικά:

- ένα ζευγάρι ραβδάκια για κάθε παιδί και για τον Συντονιστή: ένα πράσινο με ένα χαμογελαστό πρόσωπο κολλημένο σε αυτό, και ένα κόκκινο με ένα κλαμένο πρόσωπο κολλημένο σε αυτό.
- 2 εικόνες, μία με την Σταχτοπούτα και μία με τον Πρίγκιπα.
- 8 εικόνες μάγων .

Προετοιμασία:

Διαβάστε την Σταχτοπούτα στα παιδιά πριν από την έναρξη της δραστηριότητας. Επισημάνετε τα βασικά σημεία της ιστοριογραμμής, τα χαρακτηριστικά της και ενδεχομένως κάποια από τα ηθικά διδάγματα του παραμυθιού.

Χρησιμοποιήστε καλαμάκια για να προετοιμάσετε τα ραβδάκια: για κάθε ραβδί εκτυπώστε 2 πράσινους κύκλους με ένα χαμογελαστό πρόσωπο μέσα αυτούς και 2 κόκκινους με ένα κλαμένο πρόσωπο. Κολλήστε τα σε κάθε πλευρά από τα πράσινα και κόκκινα καλαμάκια αντίστοιχα. Μη διστάσετε να καλέσετε τα παιδιά να πάρουν μέρος στη διαδικασία αρκεί να τους παρέχετε τα υλικά και να τους δώσετε τις κατάλληλες οδηγίες.

Οδηγίες:

1. Υπενθυμίστε στα παιδιά ότι η ιστορία αφορά ένα κορίτσι που αισθάνεται απαίσια στο σπίτι, επειδή κανείς δεν την αγαπάει, ή δεν νοιάζεται για τα συναισθήματα και τις ανάγκες της, όλοι την κάνουν να νιώθει ταπεινωμένη και την αφήνουν ολομόναχη. Πείτε τους ότι μερικές φορές τα παιδιά μπορεί να αισθάνονται άσχημα εξαιτίας του τρόπου με τον οποίο τους συμπεριφέρονται τα άλλα παιδιά ή οι ενήλικες. **Τρόπος εισαγωγής:** Ο/η εκπαιδευτικός αναφέρει πως εχθές με το ταχυδρομείο έφτασε στο σχολείο τους το ημερολόγιο της Σταχτοπούτας. Στο ημερολόγιο της η Σταχτοπούτα έχει γράψει διάφορες ιστορίες από την καθημερινή ζωή της, αλλά και κάποιες ιστορίες από τη ζωή του Πρίγκιπα. Βγάζει ένα βιβλίο/παιδικό ημερολόγιο και ρωτά τα παιδιά αν θέλουν να μάθουν πως περνούν η Σταχτοπούτα και ο Πρίγκιπας κάθε μέρα στο σπίτι τους. Εξηγεί στα παιδιά πως ο στόχος της σημερινής αποστολής είναι να αναγνωρίζουν διάφορες καθημερινές καταστάσεις, ποιες από αυτές είναι βία και ποιες όχι. Επιθυμητό είναι να έχει προηγηθεί η εισαγωγική συζήτηση για τη βία (ο τρόπος αναφοράς στη βία εξαρτάται από την ηλικία των παιδιών, την χρονική περίοδο στο σχολικό έτος π.χ. αν έχει προηγηθεί η παγκόσμια ημέρα για τα δικαιώματα του παιδιού, η ημέρα ενάντια στο σχολικό εκφοβισμό κλπ). Εξηγήστε ότι η βία μπορεί να προκύψει σε διάφορες μορφές όπως κλοτσιές ή σπρωξιές, όπως επίσης με προσβολές, εξευτελισμούς, ή με την μη παροχή φαγητού ή ρούχων. Πείτε τους ότι μπορείτε να εντοπίσετε τη βία όταν τα παιδιά αισθάνονται δυστυχημένα, έχουν μώλωπες στο σώμα τους ή αισθάνονται συναισθηματικό πόνο και ίσως αναγκάζονται να κάνουν διάφορα πράγματα. Προσθέστε ότι τα παιδιά μπορεί να γίνουν θύματα βίας, επειδή άλλα παιδιά, ενήλικες ή ακόμη και κάποιοι που βρίσκονται κοντά τους, όπως οι γονείς ή η οικογένειά τους, τα αντιμετωπίζουν άσχημα. Χρησιμοποιήστε τη Σταχτοπούτα ως παράδειγμα: νιώθει προσβεβλημένη και ταπεινωμένη, κανείς δεν τη φροντίζει σωστά και αναγκάζεται να κάνει πράγματα που τα παιδιά δεν μπορούν, όπως το καθάρισμα και το μαγείρεμα. Πείτε στα παιδιά ότι θα μάθουν να καταλαβαίνουν όταν υπάρχει βία. Εξηγήστε τους κανόνες του παιχνιδιού:

οι δύο χαρακτήρες στην ιστορία, η Σταχτοπούτα και ο Πρίγκιπας είναι ακόμα παιδιά και βιώνουν διαφορετικές καταστάσεις. Ο δικός τους ρόλος στο παιχνίδι είναι να τους βοηθήσουν, προειδοποιώντας τους για τους διαφορετικούς κινδύνους. Θα «μαντέψουν» για καθεμία από τις καταστάσεις που ακούνε αν είναι σωστή ή λάθος προειδοποίηση κινδύνου: για κάθε σωστή απάντηση, η Σταχτοπούτα και ο Πρίγκιπας θα παίρνουν έναν φύλακα/κηδεμόνα με μαγικές δυνάμεις (οι εικόνες των μάγων).

2. Πείτε τους ότι θα ακούσουν μια περιγραφή διαφορετικών καταστάσεων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά Σταχτοπούτα και Πρίγκιπας και, στη συνέχεια, θα πρέπει να αποφασίσουν: εάν αισθάνονται ότι τα παιδιά υφίστανται βία, τότε πρέπει να σηκώσουν το κόκκινο ραβδί και, αν όχι, το πράσινο. Δείξτε τους πώς να το κάνουν, χρησιμοποιώντας το δικό σας σετ με τα ραβδάκια. Ξεκινήστε να διαβάσετε και στο τέλος κάθε περίπτωσης, σταματήστε και καλέστε τα παιδιά να ψηφίσουν. Μετρήστε τον αριθμό των κόκκινων και πράσινων ραβδιών που ανεβάσατε και ανακοινώστε τα αποτελέσματα. Σηκώστε το αντίστοιχο ραβδί σας για να δείξετε τη σωστή απάντηση. Εξηγήστε εν συντομία γιατί η συγκεκριμένη περίπτωση δείχνει ή όχι βία. Επαναλάβετε με την επόμενη περίπτωση. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τουλάχιστον 8 περιπτώσεις. Τοποθετήστε την εικόνα του χαρακτήρα μάγου ή νεράιδα) με τις μαγικές δυνάμεις δίπλα στις φωτογραφίες της Σταχτοπούτας ή του Πρίγκιπα αντίστοιχα.
3. Επιλέξτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις και διαβάστε δυνατά:

Φανταστείτε...

- **Την Σταχτοπούτα, να μένει μόνη στο σπίτι, κλειδωμένη για μια ολόκληρη μέρα και νύχτα.** Εξηγήστε ότι οι γονείς είναι υπεύθυνοι για την ασφάλεια των παιδιών τους και μέχρι να φτάσουν σε μια ορισμένη ηλικία δεν είναι ασφαλές να τα αφήνουν μόνα τους στο σπίτι. Ένα μικρό στοιχείο: Υπάρχει βία επειδή κάτι κακό μπορεί να συμβεί στο σπίτι και το παιδί μπορεί να μην είναι σε θέση να βγει ασφαλές, ή το παιδί που αφήνεται μόνο του μπορεί να κάνει κάτι επικίνδυνο και να τραυματιστεί.
- **Τον Πρίγκιπα να βρωμίζει το δωμάτιό του και στη συνέχεια να τιμωρείται για αυτό από τον Βασιλιά που δεν θα τον αφήσει να παρακολουθήσει τηλεόραση.** Εξηγήστε ότι οι γονείς θέτουν κανόνες για τα παιδιά που λειτουργούν προς το συμφέρον τους. Ένα μικρό στοιχείο: Αυτό φαίνεται σαν κάτι δυσάρεστο, αλλά δεν υπάρχει βία, κανείς δεν βλάπτει το παιδί. Εκτός αυτού, οι γονείς μερικές φορές θέτουν ορισμένους κανόνες και όρια. Εάν αυτά δεν αποτελούν απειλή για την υγεία και τη ζωή του παιδιού και διατηρούν ανέπαφη την αξιοπρέπεια του, τότε δεν είναι βία.
- **Την Σταχτοπούτα ακινητοποιημένη/δεμένη στο κρεβάτι της για να μην παίξει μπάλα.** Εξηγήστε ότι η σωματική τιμωρία είναι βία. Ένα μικρό στοιχείο ή: Πρόκειται για βία, επειδή το παιδί βρίσκεται σε επίπονη κατάσταση, δεν μπορεί να κινηθεί ελεύθερα και παραβιάζεται η ελευθερία του.
- **Τις αδελφές της Σταχτοπούτας να της φωνάζουν όλη την ώρα και να της μιλούν άσχημα, αποκαλώντας την βρώμικη, άσχημη και ηλίθια.** Εξηγήστε ότι εκτός από τη σωματική βία, υπάρχει και συναισθηματική/λεκτική βία. Ένα μικρό στοιχείο: Αυτό είναι βία επειδή η Σταχτοπούτα αισθάνεται άθλια όταν προσβάλλεται, νιώθει ντροπή και ενοχή.
- **Τον Πρίγκιπα να βγάζει βόλτα το σκύλο πρωί και βράδυ, ενώ δεν θέλει να το κάνει.** Εξηγήστε ότι καθώς τα παιδιά μεγαλώνουν, πρέπει να αρχίσουν να μοιράζονται οικογενειακές ευθύνες. Ένα μικρό στοιχείο: Αυτό δεν είναι βία. Πολύ συχνά τα παιδιά αγαπούν τα κατοικίδια ζώα και θέλουν να τα έχουν στο σπίτι και επομένως πρέπει να φροντίζουν το κατοικίδιο ζώο τους. Και στην τελική, το να βγάζετε τον σκύλο σας βόλτα, μπορεί να είναι πραγματικά διασκεδαστικό.
- **Την Σταχτοπούτα να μένει στο σπίτι αντί να παίζει έξω, έως ότου βάλει τα παιχνίδια της πίσω στις θέσεις τους.** Εξηγήστε ότι τα παιδιά έχουν καθήκοντα. Ένα μικρό στοιχείο: Αυτό δεν είναι βία, επειδή τα παιδιά έχουν τις δικές τους ευθύνες. Όταν τελειώσουν το παιχνίδι, πρέπει να βάλουν τα παιχνίδια τους πίσω στη θέση τους. Είναι κάτι που πρέπει πάντα να κάνουν μόνοι τους. Τα παιδιά συμπεριφέρονται υπεύθυνα αν και μικρά

σε ηλικία, πρώτα βάζουν τα παιχνίδια πίσω στις θέσεις τους ή τακτοποιούν το χώρο τους και στη συνέχεια μπορούν να παίξουν έξω.

- **Τον Βασιλιά να χαστουκίζει τον πρίγκιπα επειδή έσπασε ένα ποτήρι.** Εξηγήστε ότι κανείς δεν επιτρέπεται να βλάψει τα παιδιά. Ένα μικρό στοιχείο: Αυτό είναι βία, επειδή ο πρίγκιπας πονάει. Τα παιδιά κάνουν λάθη, αλλά το χτύπημα, το σπρώξιμο, ή το δέσιμο τους είναι καταχρηστικό και προκαλεί πόνο στα παιδιά.
- **Τον πρίγκιπα να αναγκάζεται να φορέσει παλιά, βρώμικα, ρούχα, και όλοι να τον παραμελούν.** Εξηγήστε ότι η παραμέληση είναι μια μορφή βίας. Ένα μικρό στοιχείο: Αυτό είναι μια μορφή βίας επειδή ο Πρίγκιπας αισθάνεται ανασφάλεια και ντροπή, φοβάται ότι οι άλλοι θέλουν να τον αποφύγουν και δεν κάνει φίλους. Οι ενήλικες πρέπει να κάνουν το καλύτερο δυνατό για να βεβαιωθούν ότι τα παιδιά παραμένουν καλά ταϊσμένα και ντυμένα, καθαρά και υγιή.
- **Την Σταχτοπούτα να την αναγκάζουν να ζητιανεύει στο δρόμο και έπειτα να πάρει τα χρήματα πίσω στο σπίτι.** Εξηγήστε ότι αυτό είναι παράνομο. Ένα μικρό στοιχείο: Αυτό είναι βία, επειδή τα παιδιά πρέπει να πάνε στο νηπιαγωγείο, στο σχολείο και να κάνουν πράγματα που θέλουν να κάνουν και όχι να κερδίζουν χρήματα. Εκτός από αυτό, η επαιτεία είναι κάτι άσχημο που κάνει τα παιδιά να νιώθουν ντροπή, για να μην αναφέρουμε το γεγονός ότι μπορεί να τους προκαλέσει και τραυματισμό.
- **Τον Βασιλιά, να μην αφήνει τον Πρίγκιπα να πάει στο σχολείο.** Εξηγήστε ότι τα παιδιά πρέπει να πάνε στο σχολείο μέχρι να φτάσουν σε μια συγκεκριμένη ηλικία. Ένα μικρό στοιχείο: Αυτό είναι βία επειδή οι ενήλικες πρέπει να στείλουν τα παιδιά τους στο σχολείο. Εάν ο Πρίγκιπας δεν πάει στο σχολείο, δεν θα μάθει να διαβάσει και να γράφει, να κάνει μαθηματικούς υπολογισμούς και να είναι έτοιμος να εργαστεί αφού τελειώσει το σχολείο. Η εκπαίδευση είναι αναφαίρετο δικαίωμα όλων των παιδιών. Είναι πολύ σημαντική για τα παιδιά, τα βοηθά να αποκτήσουν ικανότητες και γνώσεις, και να αναπτύξουν τις δεξιότητες τους ως ενήλικες.
- **Την Σταχτοπούτα να την αναγκάζουν να παντρευτεί κάποιον που δεν θέλει.** Εξηγήστε ότι αυτό είναι παράνομο, δεν επιτρέπεται. Ένα μικρό στοιχείο: Αυτό είναι βία, επειδή τα παιδιά δεν μπορούν να παντρευτούν, μόνο οι ενήλικες μπορούν. Όταν οι άνθρωποι παντρεύονται συμμετέχουν σε ορισμένες δραστηριότητες: διατηρούν το νοικοκυριό σε λειτουργία, εργάζονται για να κερδίσουν χρήματα, κάνουν παιδιά και τα φροντίζουν, και γενικά κάνουν πράγματα που μόνο οι ενήλικες κάνουν.
- **Τους φίλους του πρίγκιπα να τον απειλούν, να μην παίζουν μαζί του και να τον ξυλοκοπούν, εκτός και αν γίνει ένα με αυτούς και αρχίσει να ρίχνει πέτρες στα αυτοκίνητα.** Εξηγήστε ότι ορισμένα παιδιά μπορεί να γίνουν βίαια και να κακοποιήσουν άλλα παιδιά. Ένα μικρό στοιχείο: Αυτό είναι βία επειδή ο πρίγκιπας φοβούμενος ότι θα τον χτυπήσουν, θα αναγκαστεί να συμπεριφερθεί άσχημα και μπορεί ως αποτέλεσμα να πληγωθεί. Εκείνοι που τον αναγκάζουν να ρίχνει πέτρες δεν μπορούν να είναι αληθινοί φίλοι, γιατί οι πραγματικοί φίλοι δεν σε αναγκάζουν να κάνεις κακά και επικίνδυνα πράγματα.
- **Την Σταχτοπούτα να καθαρίζει τις πατημασιές που κάνει κάθε φορά που μπαίνει με βρώμικα παπούτσια.** Εξηγήστε ότι καθώς τα παιδιά μεγαλώνουν πρέπει να μάθουν πώς να βοηθούν στις δουλειές του σπιτιού. Ένα μικρό στοιχείο: Αυτό δεν είναι βία. Όλοι μας, ενήλικες και παιδιά, έχουμε τις δικές μας ευθύνες και πρέπει να διατηρούμε το σπίτι μας καθαρό και τακτοποιημένο. Οι γονείς δεν μπορούν να κάνουν τα πάντα μόνοι τους, γι' αυτό και τα παιδιά βοηθούν στο καθάρισμα του δωματίου τους, ή στο στρώσιμο του τραπεζιού. Με αυτόν τον τρόπο οι δουλειές θα ολοκληρωθούν πιο γρήγορα και θα έχουν περισσότερο χρόνο όλοι για διασκέδαση.
- **Τους γονείς του πρίγκιπα να τον χτυπούν κάθε φορά που ανακαλύπτουν ότι έχει χτυπήσει ένα άλλο παιδί στο νηπιαγωγείο.** Εξηγήστε ότι η σωματική βία δεν είναι αποδεκτή. Ένα μικρό στοιχείο: Πρόκειται για βία επειδή ο πρίγκιπας τραυματίζεται. Τα παιδιά κάνουν λάθη και οι ενήλικες μπορούν και πρέπει να μιλήσουν με τα παιδιά

ώστε να τα βοηθήσουν να καταλάβουν τι είναι σωστό και τι λάθος. Δεν μπορούν να τα χτυπούν, αντ' αυτού. Η σωματική βλάβη έναντι των παιδιών είναι βία.

- **Ένα μεγαλύτερο αγόρι, να φιλά και να αγκαλιάζει την Σταχτοπούτα, ενώ αυτή προσπαθεί να απελευθερωθεί, γιατί δεν το θέλει.** Εξηγήστε ότι η παραβίαση του προσωπικού χώρου κάποιου δεν είναι αποδεκτή. Ένα μικρό στοιχείο: Αυτό είναι η βία, επειδή η Σταχτοπούτα αισθάνεται άσχημα όταν κάνει κάτι που δεν θέλει. Το να φιλάμε και να αγκαλιάζουμε κάποιον, είναι καλό μόνο εάν επιθυμεί το ίδιο και αυτός/η. Εάν όχι, και προσπαθεί να απελευθερωθεί, τότε αυτό είναι βία.
 - **Τον Πρίγκιπα, χωρίς το νέο ακριβό ποδήλατο που θέλει, επειδή οι γονείς του δεν έχουν αρκετά χρήματα για να το αγοράσουν.** Εξηγήστε ότι φροντίδα των παιδιών δεν σημαίνει ότι οι γονείς μπορούν πάντα να προσφέρουν στα παιδιά όλα όσα αυτά επιθυμούν. Ένα μικρό στοιχείο: Αυτό δεν είναι βία. Τα παιδιά δεν μπορούν να έχουν πάντα αυτό που θέλουν. Τα παιδιά έχουν όνειρα και επιθυμίες, αλλά κάποιες φορές οι γονείς δεν μπορούν να τα κάνουν πραγματικότητα, γιατί δεν έχουν τη δυνατότητα.
 - **Την Σταχτοπούτα, να την απειλούν ότι μείνει νηστική, εάν παραπονιέται ή μιλά για κακομεταχείριση στο σπίτι.** Εξηγήστε ότι οι απειλές μπορούν να βλάψουν σοβαρά τα παιδιά και να τα αποτρέψουν από το να ζητήσουν βοήθεια. Ένα μικρό στοιχείο: Αυτό είναι η βία, επειδή η Σταχτοπούτα θα φοβάται να μιλήσει ελεύθερα και να ζητήσει βοήθεια. Και στο τέλος τα πράγματα θα γίνουν ακόμη πιο δύσκολα για αυτήν.
 - **Τον πρίγκιπα να βοηθά τη μητέρα του να μαγειρέψει δείπνο.** Εξηγήστε ότι καθώς μεγαλώνουν τα παιδιά πρέπει να αρχίσουν να βοηθούν τους γονείς τους με τις δουλειές του σπιτιού. Ένα μικρό στοιχείο: Αυτό δεν είναι βία, επειδή είναι καλή ιδέα όλοι στο σπίτι να μοιράζονται τις δουλειές του σπιτιού. Δεν πρέπει να δίνονται στα παιδιά δύσκολα καθήκοντα που δεν μπορούν να ολοκληρώσουν, ή που δεν είναι αρκετά ασφαλή, αλλά θα μπορούσαν σίγουρα να βοηθήσουν με απλές εργασίες, όπως είναι η προετοιμασία του δείπνου. Είναι ευκολότερο όταν υπάρχει ένας ενήλικας τριγύρω, που φροντίζει να μη συμβεί κάτι κακό στο παιδί.
4. Ολοκλήρωση δραστηριότητας: Πείτε στα παιδιά ότι μερικές φορές μπορεί να βρίσκονται σε κίνδυνο και να γίνονται θύματα βίας που μπορεί όχι μόνο να τους βλάψει σωματικά, αλλά να τους κάνει να υποφέρουν από συναισθηματικό πόνο και να νιώσουν ντροπή ή αμηχανία. Τα παιδιά μπορεί να πληγωθούν όταν κάνουν ασυνήθιστα πράγματα, όπως αυτά που κάνουν οι ενήλικες. Δώστε την Σταχτοπούτα ως παράδειγμα. Εξηγήστε ότι τα παιδιά μπορεί να πληγωθούν από ξένους ή από άτομα που βρίσκονται κοντά τους, επειδή τα παιδιά είναι ευάλωτα και ασθενέστερα από τους ενήλικες. Τα παιδιά δεν ευθύνονται για το τι μπορεί να τους συμβεί όταν κινδυνεύουν: είναι ευθύνη των ενηλίκων να τα προστατεύσουν.

Σημείωση: Εναλλακτικά, αντί του ημερολογίου, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει εικόνες καταστάσεων στις οποίες πρωταγωνιστούν η Σταχτοπούτα και ο Πρίγκιπας. Οι εικόνες θα αντικατοπτρίζουν τις 8 περιπτώσεις για τις οποίες ο/η εκπαιδευτικός επιθυμεί να προκαλέσει συζήτηση με τα παιδιά και θα τα καλέσει σε ψηφοφορία.

2.2. ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΠΡΙΓΚΙΠΑΣ;

Σκοπός: Να προσφέρει ένα θετικό πρότυπο για να ακολουθήσουν τα παιδιά και να τους διδάξει πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί η δύναμη και η εξουσία για την υποστήριξη και τη φροντίδα των άλλων.

Παραμύθι: Σταχτοπούτα

Διάρκεια: 40 λεπτά

Αριθμός συντονιστών: ένας / κατά προτίμηση δύο

Υλικά:

- 1 κούκλα για την Σταχτοπούτα ως πριγκίπισσα
- 2 κούκλες για τον Πρίγκιπα

Οδηγίες:

1. Υπενθυμίστε στα παιδιά ότι στην προηγούμενη ενότητα μίλησαν για διάφορες μορφές βίας. Προσκαλέστε τους να απαριθμήσουν όσα μπορούν να θυμηθούν, δίνοντας παραδείγματα με την Σταχτοπούτα και τον Πρίγκιπα, οι οποίοι ένωσαν πληγωμένοι, προσβεβλημένοι και δυστυχισμένοι. Πείτε τους ότι ακόμη και όταν κάποιος είναι ισχυρότερος, μπορεί να επιλέξει να χρησιμοποιήσει τη δύναμή του για να βοηθήσει και να κάνει καλές πράξεις, αντί να είναι βίαιος.

Εξηγήστε ότι σε αυτή τη δραστηριότητα τα παιδιά θα πρέπει να βοηθήσουν τη Σταχτοπούτα στη ζωή της ως πριγκίπισσα. Δείξτε τους την κούκλα και πείτε τους ότι είναι αρκετά μπερδεμένη, γιατί υπάρχουν δύο πρίγκιπες που θέλουν να την παντρευτούν. Ένας από αυτούς είναι ο Αληθινός Πρίγκιπας. Μπορείτε να τον ξεχωρίσετε από τον άλλο, γιατί είναι καλόκαρδος, γενναίος, γενναιοόδωρος, πρόθυμος να βοηθήσει τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη και να προστατεύσει τους αδύναμους. Ο άλλος πρίγκιπας προσποιείται ότι είναι αληθινός: είναι δυνατός, αλλά συνεχίζει να πληγώνει τους άλλους, να τους κοροϊδεύει και να τους προσβάλλει.

2. Διαμορφώστε την αίθουσα σαν να είναι θέατρο, δημιουργήστε μια περιοχή για τη σκηνή και μια άλλη για το κοινό. Ζητήστε από τα παιδιά να καθίσουν στο κοινό. Πάρτε τις δύο κούκλες για τον Πρίγκιπα και παίξτε τους ρόλους και για τους δύο Πρίγκιπες. Εάν εργάζεστε μόνοι σας, παίξτε τους ρόλους και για τους δύο.
3. Περιγράψτε τέσσερις δραστηριότητες για κάθε πρίγκιπα, κάθε φορά ξεκινώντας με την ατάκα ... «είμαι ο πραγματικός πρίγκιπας». Υπάρχουν τέσσερις δηλώσεις για κάθε πρίγκιπα, που η κάθε μια προκαλεί ή υποστηρίζει αντίστοιχα στερεότυπα φύλου.

Δηλώσεις για τον Αληθινό Πρίγκιπα:

- Είμαι ο πραγματικός πρίγκιπας. Είμαι δυνατός άντρας και δεν θα επιτρέψω στην Σταχτοπούτα να κάνει τις δουλειές του σπιτιού μόνη της. Θα την βοηθήσω να καθαρίσει, να μαγειρέψει και να τακτοποιήσει το σπίτι.
- Είμαι ο πραγματικός πρίγκιπας. Όλα τα τρόφιμα, οι άμαξες, τα ρούχα και τα διαμάντια στο βασίλειο ανήκουν σε μένα. Μερικά από αυτά θα τα δώσω, έτσι ώστε να μην υπάρχουν φτωχοί και πεινασμένοι άνθρωποι.
- Είμαι ο πραγματικός πρίγκιπας. Αν κάποιος μου επιτεθεί στο δρόμο θα του πω ότι είμαι δυνατός και δεν θα μαλώσω μαζί τους. Μόνο οι αποτυχημένοι το κάνουν αυτό.
- Είμαι ο πραγματικός πρίγκιπας. Αν η Σταχτοπούτα θέλει να παντρευτώ μαζί της, θα το κάνω. Θα την σεβαστώ και θα πάρουμε μαζί αποφάσεις.

Δηλώσεις για τον Ψεύτικο Πρίγκιπα:

- Είμαι ο πραγματικός πρίγκιπας. Είμαι ισχυρός άντρας και θα διατάζω τη Σταχτοπούτα να κάνει όλες τις δουλειές του σπιτιού μόνη της: το καθάρισμα, το μαγείρεμα, την τακτοποίηση του σπιτιού.
- Είμαι ο πραγματικός πρίγκιπας. Όλα τα τρόφιμα, οι άμαξες, τα ρούχα και τα διαμάντια στο βασίλειο ανήκουν σε μένα. Αν κάποιος τολμήσει να τα αγγίξει, θα δώσω εντολή να τιμωρηθεί.
- Είμαι ο πραγματικός πρίγκιπας. Αν κάποιος μου επιτεθεί στο δρόμο θα αντισταθώ.
- Είμαι ο πραγματικός πρίγκιπας. Θα παντρευτώ την Σταχτοπούτα, ανεξάρτητα από το αν θέλει ή όχι. Θα την εκπαιδεύσω για να με υπακούει και να ακολουθεί τις εντολές μου.

Παρουσιάστε τις δύο πρώτες δηλώσεις για κάθε πρίγκιπα και καλέστε τα παιδιά να σταθούν στο πλευρό του αληθινού πρίγκιπα. Ζητήστε τους να εξηγήσουν γιατί η Σταχτοπούτα θα επέλεγε αυτόν τον Πρίγκιπα: χρησιμοποιήστε την κούκλα για την Σταχτοπούτα και ζητήστε από τα παιδιά να αλλάζουν σειρά καθώς τη δίνουν ο ένας στον άλλο. Μόνο το παιδί που κρατά την κούκλα μπορεί να αιτιολογήσει. Εξηγήστε ποιος είναι ο πραγματικός πρίγκιπας και αιτιολογήστε. Ζητήστε από τα παιδιά να επιστρέψουν στη θέση τους. Συνεχίστε με τις δύο επόμενες δηλώσεις, ακολουθώντας τις ίδιες οδηγίες. Στο τέλος αυτής της δραστηριότητας, καλέστε τα παιδιά να συγχαρώ το ένα το άλλο για την καλή δουλειά και για τη βοήθεια που προσέφεραν στην Σταχτοπούτα ώστε να ανακαλύψει ποιος απλώς προσποιείται ότι είναι πρίγκιπας, αλλά στην πραγματικότητα δεν είναι.

4. **Ολοκλήρωση δραστηριότητας:** Προσκαλέστε τα παιδιά να αναφέρουν τα θετικά χαρακτηριστικά του πραγματικού πρίγκιπα. Επισημάνετε την ευγενική του διάθεση, την προθυμία του να βοηθήσει τους αδύναμους, την άρνησή του να πάει σε μάχες και τον σεβασμό του για τα κορίτσια.

Πηγή εικόνας η ιστοσελίδα του έργου Fairy Tales (<http://www.fairy-tales.eu>) και συγκεκριμένα: https://www.fairy-tales.eu/assets/modules/m2_el/#/id/5f731a6bd1987a052efe1599

3. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Σκοπός: Να παρουσιάσει ένα μοντέλο ισότητας των φύλων σχετικά με την οικογενειακή και οικιακή φροντίδα.

Το παραμύθι: Η Κοκκινোসκουφίτσα

Διάρκεια: 35 λεπτά

Αριθμός συντονιστών: ένας.

Υλικά:

- κολλητική ταινία ή/και κόλλα.
- Ένα φύλλο χαρτιού από χαρτοπίνακα, με δύο στήλες πάνω του: μια εικόνα της μητέρας της Κοκκινোসκουφίτσας τοποθετείται πάνω από την πρώτη και μια εικόνα του Κυνηγού τοποθετείται πάνω από την άλλη. Υπάρχουν 8 κενοί κύκλοι που σχεδιάζονται μέσα σε καθεμία από τις στήλες.
- 10 φωτογραφίες, που δείχνουν διαφορετικές οικογενειακές δραστηριότητες¹⁵ μια σύντομη περιγραφή των δραστηριοτήτων που εμφανίζονται στις εικόνες προστίθενται σε παρένθεση, στο τέλος κάθε εγγραφής · ο συντονιστής μπορεί να τις χρησιμοποιήσει για να εξηγήσει τις εικόνες στα παιδιά:
 - ένας κήπος με δέντρα (κλάδεμα)
 - ένα χλοοκοπτικό μηχάνημα (κούρεμα γρασιδιού)
 - ένα σετ εργαλείων (επισκευή της χαλασμένης σόμπας)
 - ένα κατάστημα (ψώνια)
 - ένα δοχείο (διάθεση απορριμμάτων)
 - παιχνίδια (το παιχνίδι της Κοκκινোসκουφίτσας)
 - ένας φούρνος (μαγείρεμα)
 - πλυντήριο ρούχων και καλάθι πλυντηρίου (πλύσιμο και στέγνωμα ρούχων)
 - βρώμικα πιάτα (πλύσιμο πιάτων)
 - παππούδες και γιαγιάδες (φροντίδα ηλικιωμένων στην οικογένεια)
- 6 φωτογραφίες, που δείχνουν δραστηριότητες χόμπι¹⁶ μια σύντομη περιγραφή των δραστηριοτήτων που εμφανίζονται στις εικόνες προστίθενται σε παρένθεση, στο τέλος κάθε εγγραφής · ο συντονιστής μπορεί να τις χρησιμοποιήσει για να εξηγήσει τις εικόνες στα παιδιά:
 - Μια καφετέρια με τραπέζια (βγαίνοντας με φίλους)
 - εξοπλισμός γυμναστικής (προπόνηση)
 - ένα βιβλίο (ανάγνωση βιβλίων)
 - μια αίθουσα κινηματογράφου (πηγαίνοντας στο σινεμά με φίλους)
 - μια τηλεόραση (βλέποντας τηλεόραση)

Προετοιμασία:

Διαβάστε την Κοκκινোসκουφίτσα στα παιδιά πριν από την έναρξη της δραστηριότητας. Επισημάνετε τα βασικά σημεία της ιστοριογραφικής και τα χαρακτηριστικά τους και ενδεχομένως κάποια από τα ηθικά διδάγματα του παραμυθιού.

Οδηγίες:

15 Στην επάνω αριστερή γωνία της εικόνας τοποθετείται ένα διακριτικό σημάδι της ομάδας δραστηριοτήτων για την οικογένεια, για παράδειγμα ένας πορτοκαλί κύκλος

16 Στην επάνω αριστερή γωνία της εικόνας τοποθετείται ένα διακριτικό σημάδι για την ομάδα δραστηριοτήτων στον ελεύθερο χρόνο, για παράδειγμα ένας πράσινος κύκλος

1. Υπενθυμίστε στα παιδιά ότι η ιστορία αφορά ένα μικρό κορίτσι, που ζει με τη μητέρα της. Η μητέρα φροντίζει αυτήν και την ηλικιωμένη γιαγιά της. Εξηγήστε ότι η οικογένεια είναι το θέμα της σημερινής δραστηριότητας. Παρουσιάστε την οικογένεια ως άτομα που σχετίζονται μεταξύ τους και καλέστε τα παιδιά να δώσουν παραδείγματα. Πείτε τους ότι η διοίκηση μιας οικογένειας απαιτεί ορισμένα πράγματα, έτσι ώστε όλοι να νιώθουν καλά, να είναι μέλη της οικογένειας, όπως το να τρέφονται καλά, να ντύνονται, να μένουν καθαροί και υγιείς. Έχει επίσης απομείνει ελεύθερος χρόνος όταν όλοι μπορούν να κάνουν πράγματα που τους αρέσει να κάνουν, όπως αθλήματα, περπάτημα, συναντήσεις φίλων.
2. Ανάθεση ρόλων: Δείξτε το φύλλο χαρτιού και εξηγήστε ότι αυτή είναι η οικογένεια της Κοκκινোসκουφίτσας, η μητέρας και ο πατέρας της. Το να είναι μια οικογένεια δίκαιη προς όλα τα μέλη της απαιτεί σκληρή δουλειά, αλλά όταν τελειώνει η δουλειά υπάρχει χώρος για μερικές ενδιαφέρουσες δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου για όλους. Τόσο η μητέρα όσο και ο πατέρας, που φαίνονται από τις δύο στήλες, έχουν ορισμένες ευθύνες, όπως δείχνουν οι κύκλοι μέσα στις στήλες: ζητήστε από τα παιδιά να αναθέσουν διαφορετικά καθήκοντα, καθώς και δραστηριότητες αναψυχής στη μητέρα και τον πατέρα και να τα τοποθετήσουν στις αντίστοιχους κύκλους. Πείτε τους να ξεκινήσουν με τις δραστηριότητες φροντίδας της οικογένειας καθώς είναι πολύ σημαντικές και πρέπει να γίνουν πρώτες και στη συνέχεια να συνεχίσουν τις δραστηριότητες αναψυχής. Εξηγήστε τον κανόνα: κανένας από αυτούς δεν πρέπει να έχει περισσότερες δραστηριότητες από τον αριθμό των κύκλων μέσα στις στήλες. Παρουσιάστε τις εικόνες που δείχνουν τις διάφορες δραστηριότητες μία προς μία, ξεκινώντας από τις δουλειές του σπιτιού και προχωρώντας σε δραστηριότητες αναψυχής. Βεβαιωθείτε ότι τα παιδιά αποφασίζουν ποιος θα κάνει κάθε μία από τις δραστηριότητες. Ενθαρρύνετε τα να συζητήσουν τις εικόνες και όταν συμφωνήσουν, να την τοποθετήσουν σε έναν από τους κύκλους, στη στήλη της μητέρας ή του πατέρα αντίστοιχα. Εάν όλοι οι κύκλοι τοποθετηθούν σε μία από τις στήλες πριν από την ανάθεση όλων των εργασιών, εξηγήστε ότι αυτός ο χαρακτήρας δεν έχει ελεύθερο χρόνο και ότι ο άλλος θα πρέπει να κάνει το υπόλοιπο της εργασίας ή να γεμίσει τον χρόνο του με δραστηριότητες αναψυχής.
3. Αναδιάταξη: Όταν τα παιδιά τελειώσουν με τη διανομή των 16 φωτογραφιών, πείτε τους τι κάνουν η μητέρα και ο πατέρας για την οικογένειά τους και το σπίτι τους και ποια είναι τα πράγματα που κάνουν για τον εαυτό τους. Τα παιδιά μπορούν να κατανοήσουν οπτικά την ισορροπία μεταξύ των εικόνων που σημειώνονται με πορτοκαλί και πράσινους κύκλους για κάθε στήλη μητέρας/πατέρα. Προσκαλέστε τους να αναδιατάξουν τις εικόνες, εάν υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης της ισορροπίας μεταξύ οικιακής εργασίας και ελεύθερου χρόνου. Συζητήστε γιατί αυτό είναι σημαντικό για την οικογένεια.
4. Συμπληρωματική δραστηριότητα: Συνοψίστε λέγοντας ότι είναι καλή ιδέα οι άνδρες και οι γυναίκες να συμμετέχουν εξίσου στις δουλειές του σπιτιού και να αφιερώνουν ίσο χρόνο σε δραστηριότητες που τους αρέσει να κάνουν.

Πηγή εικόνας η ιστοσελίδα του έργου Fairy Tales (<http://www.fairy-tales.eu>) και συγκεκριμένα: https://www.fairy-tales.eu/assets/modules/m3_el/#/id/5f732b2bd1987a052efef16aa

4. ΟΤΑΝ ΜΕΓΑΛΩΣΩ ...

Σκοπός: Να προσφέρει θετικά πρότυπα που δείχνουν διαφορετικές επαγγελματικές δραστηριότητες και προκλητικά στερεότυπα φύλου.

Παραμύθι: Η Ωραία Κοιμωμένη

Διάρκεια: 40 λεπτά

Αριθμός συντονιστών: ένας

Υλικά:

- ένα σωληνάριο κόλλας για κάθε παιδί
- πανομοιότυπα χάρτινα ομοιώματα της Ωραίας Κοιμώμενης, ντυμένα με φανελάκια και εσώρουχα, ένα για κάθε παιδί
- πανομοιότυπα χάρτινα ομοιώματα του Πρίγκιπα, ντυμένα με φανελάκια και εσώρουχα ένα για κάθε παιδί
- σετ ενδυμάτων εργασίας, δύο για κάθε παιδί, που παρουσιάζουν ρούχα για άνδρες/γυναίκες για καθηγητές σχολείου, γιατρούς, δασκάλους νηπιαγωγείου, οικοδόμους, μάγειρες, πυροσβέστες και καθαριστές. Τα ρούχα μπορούν να κοπούν και να κολληθούν στα χάρτινα ομοιώματα της Ωραίας Κοιμώμενης και του Πρίγκιπα, έτσι ώστε να «ντυθούν».
- 2 μεγάλα φύλλα χαρτονιού, με 6 οριζόντιες γραμμές σε κάθε ένα. Δύο φωτογραφίες τοποθετούνται στο πάνω μέρος κάθε φύλλου: μία για την Ωραία Κοιμώμενη και μια για τον Πρίγκιπα και οι δύο υποδηλώνουν το παραμύθι.

Προετοιμασία:

Διαβάστε την Ωραία Κοιμωμένη στα παιδιά πριν από την έναρξη της δραστηριότητας. Επισημάνετε τα βασικά σημεία της ιστοριογραμμής, τα χαρακτηριστικά της και ενδεχομένως κάποια από τα ηθικά διδάγματα του παραμυθιού. Παρουσιάστε τα έξι επαγγέλματα με τα οποία θα εργαστούν τα παιδιά. Αφήστε τους να κοιτάζουν τα ρούχα εργασίας, κόψτε τα εκ των προτέρων αν χρειάζεται και επισημάνετε τις βασικές πτυχές του κάθε επαγγέλματος.

Οδηγίες:

1. Υπενθυμίστε στα παιδιά ότι το παραμύθι γράφτηκε πριν από πολύ καιρό και στρέψτε την προσοχή τους στις συγκεκριμένες δραστηριότητες που εκτελούνται από άνδρες και γυναίκες στο παραμύθι, αναφέροντας τα επαγγέλματα: «κυβερνήτες, κυρίες επί των τιμών, υπηρέτριες, φύλακες, στρατιώτες, νοικοκυρές, ιπποκόμοι, μάγειρες, υπάλληλοι, υπηρέτες και αγρότες». Πείτε τους ότι σήμερα οι άνθρωποι έχουν διαφορετικά επαγγέλματα. Καλέστε τα να μοιραστούν την επιλογή τους για το μελλοντικό τους επάγγελμα και να την δικαιολογήσουν.
2. Ζητήστε από τα παιδιά να φανταστούν ότι η Ωραία Κοιμωμένη κοιμήθηκε για πολύ καιρό, τόσο πολύ που η ιστορία της με τον Πρίγκιπα ξεκινά να ξετυλίγεται σήμερα. Πρέπει να τους βοηθήσουν να επιλέξουν τα επαγγέλματά τους. Υπενθυμίστε στα παιδιά τα επαγγέλματα για τα οποία έχετε μιλήσει από πριν. Αποφύγετε τη χρήση γραμματικού γένους κατά την παρουσίαση των επαγγελμάτων: αντ' αυτού αναφέρετε π.χ. τον καθαριστή/στρια ως άτομο που καθαρίζει.
3. Επιλογή επαγγέλματος: Προσκαλέστε τα παιδιά να εργαστούν ατομικά. Δώστε στα παιδιά χάρτινα ομοιώματα ανδρών και γυναικών και δυο σετ ρούχων εργασίας για κάθε παιδί. Ζητήστε τους να επιλέξουν ένα μόνο ρούχο για τη Σταχτοπούτα και ένα άλλο για τον Πρίγκιπα και να τα κολλήσουν στα χαρτόνια. Θυμίστε τους να επιστρέψουν στον κύκλο όταν τελειώσουν.

4. Συζήτηση: Ζητήστε από τα παιδιά να δείξουν τις φιγούρες τους και να εξηγήσουν τους λόγους για τους οποίους επιλέγουν ένα συγκεκριμένο ρούχο εργασίας για την Ωραία Κοιμωμένη και τον Πρίγκιπα και τα αντίστοιχα επαγγέλματα που συνδέονται με αυτά. Χωρίστε τις φιγούρες που παρουσιάζονται από τα παιδιά ανά επαγγέλματα και τοποθετήστε τα στα δύο φύλλα χαρτονιού, ένα για την Σταχτοπούτα και ένα για τον Πρίγκιπα. Επαινέστε την επιλογή κάθε παιδιού και στρέψτε την προσοχή τους στο ερώτημα «Υπάρχουν συγκεκριμένα επαγγέλματα που επιλέξατε για την Ωραία Κοιμωμένη ή τον Πρίγκιπα» και «υπάρχουν επαγγέλματα που δεν επιλέχθηκαν καθόλου;»
5. Ολοκλήρωση δραστηριότητας: Παρουσιάστε έναν αριθμό επαγγελματιών που ασκούνται τόσο από άνδρες όσο και από γυναίκες, χρησιμοποιώντας πολυμέσα. Υπενθυμίστε στα παιδιά ότι το παραμύθι πηγαινει πίσω πολύ καιρό, όταν οι γυναίκες ασχολούνταν κυρίως με τη φροντίδα των άλλων, καθώς εργαζόνταν ως γκουβερνάντες, υπηρέτριες και μαγείρισσες. Συνήθιζαν να περνούν το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου τους στο σπίτι και δεν μπορούσαν να διαβάσουν ή να γράψουν, δεν πήγαιναν στο σχολείο ή είχαν ενδιαφέροντα επαγγέλματα. Προσθέστε ότι τα σημερινά κορίτσια και αγόρια πηγαινουν μαζί στο νηπιαγωγείο, στο σχολείο, σπουδάζουν στο πανεπιστήμιο και μοιράζονται κοινές γνώσεις και δεξιότητες. Μπορούν να ολοκληρώσουν τις εργασίες εξίσου καλά, είναι γενναίοι, γεμάτοι θάρρος και ιδέες. Γι αυτό δεν υπάρχουν λόγοι να πιστεύουμε ότι ορισμένα επαγγέλματα πρέπει να ασκούνται μόνο από άνδρες ή γυναίκες. Στρέψτε την προσοχή τους στο γεγονός ότι τόσο τα κορίτσια όσο και τα αγόρια μπορούν να ονειρευτούν την εξερεύνηση του διαστήματος, την προστασία των ανθρώπων, την καταπολέμηση των πυρκαγιών, τη διδασκαλία των παιδιών, τη θεραπεία ασθενών, το τραγούδι και το χορό. Αγόρια και κορίτσια, γυναίκες και άντρες μπορούν να αποδώσουν εξίσου καλά σε οποιονδήποτε επαγγελματικό τομέα. Είναι σημαντικό για όλους να έχουν την ευκαιρία να γίνουν αυτό που θέλουν, να επιλέξουν ένα επάγγελμα που τους αρέσει και αυτό θα τους βοηθήσει να αναπτύξουν τις ικανότητές τους.

5. ΜΙΑ ΓΕΝΝΑΙΑ ΚΑΡΔΙΑ

Σκοπός: Να παρουσιάσει και να αμφισβητήσει μερικές από τις πιο διαδεδομένες προκαταλήψεις φύλου.

Παραμύθι: Η βασίλισσα του χιονιού

Διάρκεια: 40 λεπτά

Αριθμός συντονιστών: ένας

Υλικά:

- 4 σετ μοντέλων φωτεινών σηματοδοτών: μόνο ο επάνω κύκλος είναι χρωματισμένος (κόκκινο φως) σε δύο από αυτούς, μόνο ο κάτω κύκλος είναι χρωματισμένος (πράσινο φως) στους άλλους δύο.
- 2 φιγούρες της Βασίλισσας του χιονιού
- 2 φιγούρες της Γκέρτα.
- 2 φύλλα χαρτιού.
- 2 ρολά κολλητικής ταινίας.
- 2 ψαλιδάκια.
- 30 χάρτινοι κύκλοι με μια νιφάδα χιονιού από τη μία πλευρά και μια καρδιά από την άλλη.
- 15 ερωτήσεις: η σωστή απάντηση σε μερικές από αυτές μπορεί να απεικονιστεί, ιδιαίτερα σε ερωτήσεις σχετικά με τα επαγγέλματα.
 - Είναι αλήθεια ότι οι γυναίκες μπορούν να οδηγήσουν ένα φορτηγό; (Αλήθεια)
 - Είναι αλήθεια ότι οι άνδρες μπορούν να είναι δάσκαλοι των παιδιών; (Αλήθεια)
 - Είναι αλήθεια ότι οι γυναίκες μπορούν να είναι στρατιώτες; (Αλήθεια)
 - Είναι αλήθεια ότι οι άντρες μπορούν να μαγειρέψουν; (Αλήθεια)
 - Είναι αλήθεια ότι οι γυναίκες μπορούν να πετάξουν ένα αεροπλάνο; (Αλήθεια)
 - Είναι αλήθεια ότι οι άνδρες μπορούν να βοηθήσουν τις δουλειές του σπιτιού; (Αλήθεια)
 - Είναι αλήθεια ότι τα κορίτσια μπορούν να κάνουν αταξίες; (Αλήθεια)
 - Είναι αλήθεια ότι οι πατέρες μπορούν να ταΐσουν ένα μωρό; (Αλήθεια)
 - Είναι αλήθεια ότι τα κορίτσια είναι πιο υπάκουα από τα αγόρια; (Ψέμα)
 - Είναι αλήθεια ότι μόνο οι γυναίκες μπορούν να καθαρίσουν το σπίτι; (Ψέμα)
 - Είναι αλήθεια ότι μόνο τα αγόρια μπορούν να φορούν μπλε ρούχα; (Ψέμα)
 - Είναι αλήθεια ότι δεν υπάρχει ανάγκη τα κορίτσια να πάνε στο νηπιαγωγείο / σχολείο; (Ψέμα)
 - Είναι αλήθεια ότι τα κορίτσια δεν μπορούν να παίξουν ποδόσφαιρο; (Ψέμα)
 - Είναι αλήθεια ότι τα κορίτσια χρωματίζουν καλύτερα από τα αγόρια; (Ψέμα)
 - Είναι αλήθεια ότι μόνο τα κορίτσια κλαίνε; (Ψέμα)

Προετοιμασία:

Δύο σετ μοντέλων φωτεινών σηματοδοτών (το ένα με το κόκκινο φως και το άλλο με το πράσινο φως) τοποθετούνται στις δύο γωνίες του δωματίου. Οι φιγούρες της Βασίλισσας του χιονιού και της Γκέρτα τοποθετούνται στον χαρτοπίνακα ακριβώς δίπλα τους. Οι 15 κύκλοι που δείχνουν τις νιφάδες χιονιού είναι τοποθετημένοι γύρω από τη μορφή της Βασίλισσας του Χιονιού.

Οδηγίες:

1. Υπενθυμίστε στα παιδιά το παραμύθι για τη βασίλισσα του χιονιού.
2. Στρέψτε την προσοχή τους στον χαρακτήρα της Γκέρτα, η οποία ξεπέρασε τις δυσκολίες, παραμένοντας γενναία και δυνατή, και ποτέ δεν εγκατάλειψε τον φίλο της. Πείτε στα παιδιά ότι η Γκέρτα χρειάζεται τη βοήθειά τους για να σώσει τον Κάι από τη Βασίλισσα του Χιονιού. Δείξτε τους τη μορφή της βασίλισσας του Χιονιού και τις νιφάδες χιονιού γύρω της και πείτε τους ότι είναι αρκετά ισχυρή και ότι η δύναμή της προέρχεται από τις νιφάδες χιονιού. Δείξτε την εικόνα της Γκέρτα και στη συνέχεια και πείτε τους ότι θα είναι παιχνίδι όπου θα πρέπει να απαντήσουν σε μερικές ερωτήσεις. Η κάθε σωστή απάντηση θα μετατρέψει μια νιφάδα χιονιού σε καρδιά και έτσι η Γκέρτα θα συγκεντρώσει τη δύναμή της, ενώ η Βασίλισσα θα γίνει πιο αδύναμη. Το επιθυμητό αποτέλεσμα είναι να μετατρέψουμε όσο το δυνατόν περισσότερες νιφάδες σε καρδιές, ώστε η Γκέρτα τελικά να σώσει τον Κάι.
3. Ομαδική εργασία: Χωρίστε τη μεγάλη ομάδα σε δύο ομάδες, αγόρια και κορίτσια μαζί. Ζητήστε από την κάθε ομάδα να επιλέξει το όνομα της ομάδας και να μπουν σε μια σειρά, το ένα παιδί μετά το άλλο. Ξεκινήστε να διαβάζεται τη λίστα των ερωτήσεων, σταματώντας μετά από κάθε μία, προκειμένου να δώσετε χρόνο στις δύο ομάδες να συζητήσουν και να λάβουν μια απόφαση. Δώστε οδηγίες στους δύο πρώτους παίκτες στη γραμμή, ώστε η κάθε ομάδα να πάει σε ένα από τα σετ μοντέλων φωτεινών σηματοδοτών ανάλογα με την απάντηση που επέλεξαν, πράσινο φως για τις αληθείς απαντήσεις, κόκκινο φως για τις ψευδείς. Ανακοινώστε τη σωστή απάντηση και δείξτε τη σχετική διαφάνεια στην παρουσίαση. Για κάθε σωστή απάντηση πάρτε μια νιφάδα χιονιού, γυρίστε την προς τα κάτω για να μετατραπεί σε καρδιά και τοποθετήστε την δίπλα στο σχήμα της Γκέρτα. Ζητήστε από κάθε παιδί που έχει δώσει μια απάντηση να πάει πίσω στη γραμμή, δίνοντας τη θέση του στο επόμενο. Συνεχίστε να παίζετε μέχρι να απαντηθούν όλες οι ερωτήσεις.
4. Τελικό αποτέλεσμα: Συγχαίρετε τα παιδιά για το πώς βοήθησαν τη Γκέρτα να σώσει τον φίλο της τον Κάι.
5. Ολοκλήρωση: Αναφέρετε στα παιδιά ότι χρησιμοποιώντας αυτά που γνωρίζουν βοήθησαν σοβαρά τη Γκέρτα και τελικά το κατάφερε. Ενθαρρύνετε τις ομάδες να απαντήσουν σωστά στις ερωτήσεις και να εντοπίσουν τις λανθασμένες απαντήσεις, όπως αυτή για τα κορίτσια που κλαίνε και τα αγόρια που φορούν μπλε ρούχα. Στρέψτε την προσοχή τους στο γεγονός ότι τα κορίτσια, όπως και τα αγόρια, μπορούν να είναι γενναία, δυνατά και αφοσιωμένα. Προσθέστε ότι το παραμύθι η Βασίλισσα του Χιονιού, παρουσιάζει ένα γενναίο, αφοσιωμένο, ατρόμητο κορίτσι, την Γκέρτα, που περνάει μεγάλες δυσκολίες για να σώσει τον φίλο της Κάι.

6. ΘΕΛΩ, ΜΠΟΡΩ, ΠΡΕΠΕΙ

Σκοπός: Να παρουσιάσει τα δικαιώματα των παιδιών και τις υποχρεώσεις στην οικογένεια σχετικά με την εκπαίδευση, την υγεία, το φαγητό, τις σχέσεις με ενήλικες και με άλλα παιδιά.

Παραμύθι: Ραπουνζέλ

Διάρκεια: 35 λεπτά.

Αριθμός συντονιστών: ένας.

Υλικά:

- Μια παρουσίαση
- Μια εικόνα της Ραπουνζέλ.

Προετοιμασία:

Διαβάστε η Ραπουνζέλ στα παιδιά πριν από την έναρξη της δραστηριότητας. Επισημάνετε τα βασικά σημεία της ιστοριογραμμής, τα χαρακτηριστικά της και ενδεχομένως κάποια από τα ηθικά διδάγματα του παραμυθιού.

Μια παρουσίαση σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών.

Εναλλακτικά ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει τις 35 κάρτες με τα δικαιώματα των παιδιών της Νηπιαγωγού κα. Ανθής Ζήση¹⁷, ή όποιο άλλο εκπαιδευτικό υλικό σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού γνωρίζει καλύτερα

Οδηγίες:

1. Εξηγήστε ότι η Ραπουνζέλ είναι παιδί και έχει το δικαίωμα, όπως κάθε άλλο παιδί να είναι ασφαλές, να μην την περιορίζουν ή τη φυλακίζουν παρά την θέλησής της. Έχει δικαίωμα να την φροντίζουν, να την αγαπούν, να νιώθει ασφάλεια, να διασκεδάζει και να γνωρίζει άλλα παιδιά. Προσθέστε ότι όλα τα παιδιά έχουν δικαιώματα, να καλύπτονται οι ανάγκες τους για φαγητό, νερό, ρούχα, στέγη, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Έχουν δικαίωμα να παίζουν με τους φίλους τους, να πηγαίνουν στο σχολείο, να εκφράζονται, να αντιμετωπίζονται ως ισότιμα μέλη της κοινωνίας, να ζουν σε ένα κόσμο χωρίς πολέμους, να νιώθουν περηφάνια για την πολιτισμική τους κουλτούρα και την εθνική και θρησκευτική τους ταυτότητα. Οι ενήλικες πρέπει να σέβονται τα δικαιώματα των παιδιών και να τα υπερασπίζονται. Χρησιμοποιήστε την ιστορία ως παράδειγμα για να δείξετε στα παιδιά πώς οι γονείς της Ραπουνζέλ δεν κατάφεραν να την προστατεύσουν, και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μην έχει μια φυσιολογική παιδική ηλικία. Επίσης, η άλλη ενήλικας της ιστορίας, η Μάγισσα, ενώ λέει πως θέλει να προστατεύσει το κορίτσι, στην πραγματικότητα το κακοποιεί, δεν σέβεται τα δικαιώματά του -την κρατάει φυλακισμένη, κόβει τα μαλλιά της, την εξουσιάζει και την αφήνει μόνη της στο δάσος. Εξηγήστε ότι το θέμα αυτής της δραστηριότητας είναι τα δικαιώματα και οι ευθύνες των παιδιών.
2. Παρουσίαση: Περιηγηθείτε στις διαφάνειες και εξηγήστε κάθε μία χρησιμοποιώντας γλώσσ-

¹⁷ <http://dreamkindergarten.blogspot.com/2013/11/35.html> http://dreamkindergarten.blogspot.com/2011/11/blog-post_5786.html

σα κατανοητή και παραδείγματα κοντά στην καθημερινή ζωή των παιδιών.

3. Συζήτηση: Τοποθετήστε την εικόνα της Ραπουνζέλ μπροστά από τα παιδιά και ακολουθώντας τις διαφάνειες της παρουσίασης ανοίξτε μια συζήτηση σχετικά με τα βασικά δικαιώματα και τις ευθύνες των παιδιών γενικά, και ειδικότερα της Ραπουνζέλ.

4. Ολοκλήρωση δραστηριότητας: Πείτε στα παιδιά ότι τόσο οι ενήλικες όσο και τα παιδιά, έχουν δικαιώματα και ευθύνες. Επισημάνετε ότι τα δικαιώματα των παιδιών είναι δικαιώματα που αφορούν εξίσου όλα τα παιδιά ανεξαρτήτου φύλου. Εξηγήστε ότι οι ενήλικες πρέπει να είναι υπεύθυνοι για την υγεία των παιδιών, την εκπαίδευσή τους, αλλά και να τους παρέχουν ευκαιρίες για διασκεδαστικές δραστηριότητες, μακριά από τον κίνδυνο και τη βία. Τέλος, πρέπει να διασφαλίζεται ότι η άποψη των παιδιών γίνεται σεβαστή. Τα δικαιώματα των παιδιών αποτυπώνονται σε σημαντικά έγγραφα, διεθνείς συνθήκες και εθνικές νομοθεσίες. Κρατικοί φορείς και πολλά ιδρύματα εγγυώνται την τήρησή τους, όπως το σχολείο και το νηπιαγωγείο, οι κοινωνικές υπηρεσίες, οι γιατροί, η αστυνομία και άλλοι. Εάν παραβιάζονται τα δικαιώματα των παιδιών, κάποιος τα βλάπτει, όπως για παράδειγμα δεν τα αφήνει να πάει στο σχολείο, δεν παρέχει τροφή, ή αμελεί την υγεία τους, οι παραπάνω υπηρεσίες πρέπει να ενημερώνονται και να παρεμβαίνουν για να βοηθήσουν το παιδί, να σταματήσουν τη βία και οι δράστες να τιμωρηθούν.

Άσκηση αναστοχασμού 1: η Ραπουνζέλ θα πάει να συναντήσει τους φίλους της, τη Σταχτοπούτα, τη Γκέρντα, τον Κάι, την Κοκκινোসκουφίτσα. Θέλει να τους μιλήσει για όσα έμαθε, για τα δικαιώματα των παιδιών. Ποια δικαιώματα θα βάλει στο βαλιτσάκι της, μαζί με τα βιβλία και τα ρούχα; Τα παιδιά καλούνται να ζωγραφίσουν ή να γράψουν τα δικαιώματα που θα πάρει μαζί της η Ραπουνζέλ.

Άσκηση αναστοχασμού 2: η Ραπουνζέλ θα δώσει συνέντευξη για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των παιδιών στην οικογένεια, στην εκπαίδευση, στην υγεία, στις σχέσεις με τους ενήλικες και τα άλλα παιδιά. Τι θα τη ρωτήσουν οι δημοσιογράφοι; Ποιες θα είναι άραγε οι απαντήσεις; Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και εναλλάσσουν τους ρόλους.

7. ΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΣΟΚΟΛΑΤΑΣ

Σκοπός: Να ενθαρρύνει τα παιδιά να σκεφτούν κριτικά το χάσμα στις αμοιβές των δύο φύλων. Να αντιληφθούν ότι για παροχή ίσης αξίας εργασία η αμοιβή πρέπει να είναι ίση, ανεξάρτητα από το φύλο του εργαζόμενου.

Παραμύθι: Παπουτσωμένος Γάτος

Διάρκεια: 35 λεπτά + 30 λεπτά

Αριθμός συντονιστών: δύο

Υλικά:

- 2 κορώνες με μια εικόνα του Παπουτσωμένου Γάτου, ζωγραφισμένο σε κάθε μία.
- μια κορώνα για κάθε παιδί, με μια εικόνα ενός καπέλου μαγειρικής που έχει σχεδιαστεί πάνω σε αυτή.
- μια κορώνα για κάθε παιδί, με μια εικόνα ενός αυτοκινήτου / φορτηγού παιχνιδιού πάνω σε αυτή.
- μια κορώνα για κάθε παιδί, με μια εικόνα ενός ζαχαροπλαστείου πάνω σε αυτό.
- 90 κομμάτια χάρτινων τριφυλλιών.
- Φύλλα μεγέθους Α4 με σχεδιασμένες σοκολάτες πάνω τους (4 σοκολάτες ανά φύλλο), κομμένα και χρωματισμένα.
- μικρό ψαλίδι
- καφέ ξυλομπογιές
- κόλλα
- φάκελοι
- 2 μεγάλα αυτοκινητάκια/φορτηγά.
- 2 κουτιά
- 2 φύλλα χαρτιού.

Προετοιμασία:

Διαβάστε τον Παπουτσωμένο Γάτο στα παιδιά πριν από την έναρξη της δραστηριότητας. Επισημάνετε τα βασικά σημεία της ιστοριογραμμής, τα χαρακτηριστικά της και ενδεχομένως κάποια από τα ηθικά διδάγματα του παραμυθιού.

Δημιουργήστε δύο σειρές τραπέζιων εργασίας, με τέσσερις πίνακες σε κάθε σειρά. Τοποθετήστε τις 2 κορώνες, με την εικόνα του Παπουτσωμένου Γάτου και τους χαρτοπίνακες στα δύο πρώτα τραπέζια.

Τοποθετήστε τις κορώνες, με το καπέλο μαγειρικής πάνω τους, τα φύλλα με τις σοκολάτες, τα ψαλιδάκια και τις καφέ ξυλομπογιές στα δύο τραπέζια της δεύτερης σειράς.

Τοποθετήστε τις κορώνες με τα αυτοκίνητα/φορτηγά πάνω τους, τους φακέλους και τις κόλλες στα δύο τραπέζια της τρίτης σειράς, τις κορώνες με το ζαχαροπλαστείο, τα κουτιά και τα χάρτινα τριφυλλία στα δύο τελευταία τραπέζια.

Οδηγίες:

1. Εξηγήστε ότι στο παραμύθι ο γάτος βοηθά τον αφέντη του, το φτωχό αγόρι να γίνει πρίγκιπας, γιατί το να είσαι πρίγκιπας σημαίνει ότι είσαι πλούσιος, έχεις ένα μεγάλο σπίτι κάστρο,

εδάφη και δάση και παντρεύεσαι την πριγκίπισσα, σύμφωνα με τα παραμύθια. Πείτε στα παιδιά ότι στα παλιά χρόνια οι άντρες είχαν γη, δασικές εκτάσεις και σπίτια, γιατί ακόμα κι αν δεν είχαν γεννηθεί πρίγκιπες και βασιλιάδες, πήγαιναν στη δουλειά και κέρδιζαν χρήματα. Οι γυναίκες φρόντιζαν το σπίτι, τα παιδιά, τους ηλικιωμένους και τους άρρωστους συγγενείς τους, δεν πήγαν στη δουλειά, δεν μορφώνονταν και στις περισσότερες περιπτώσεις δεν είχαν περιουσία. Τονίστε ότι αυτό έχει αλλάξει και ότι στην εποχή μας, τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες πηγαίνουν στη δουλειά, είναι εξίσου μορφωμένοι, όμως ακόμη δεν υπάρχει ισορροπία στις αμοιβές μεταξύ ανδρών και γυναικών ή κοινωνικής καταξίωσης στο χώρο της εργασίας. Το θέμα της σημερινής δραστηριότητας θα είναι οι αμοιβές που λαμβάνουν οι γυναίκες και οι άνδρες για τη δουλειά τους. Ξεκινήστε το παιχνίδι «Το εργοστάσιο σοκολάτας» λέγοντας πως ο Παπουτσωμένος Γάτος αφού βοήθησε τον αφέντη του να γίνει πρίγκιπας, στη συνέχεια ήταν ελεύθερος να κάνει ό,τι θέλει. Και έτσι αποφάσισε να ανοίξει ένα εργοστάσιο σοκολάτας.

2. Δημιουργία/Στήσιμο του εργοστασίου. Ζητήστε από τα παιδιά να επιλέξουν ένα αγόρι και ένα κορίτσι που γίνονται ο Παπουτσωμένος Γάτος και διαθέτουν δύο εργοστάσια σοκολάτας. Ζητήστε τους να φορέσουν τις κορώνες με την εικόνα της γάτας και να καθίσουν στο πρώτο τραπέζι κάθε σειράς. Πείτε στους δύο ιδιοκτήτες των εργοστασίων σοκολάτας ότι το πρώτο τους καθήκον είναι να επιλέξουν τους εργαζομένους τους. Χωρίστε τα υπόλοιπα παιδιά ισότιμα στα ακόλουθα επαγγέλματα: μάγειρες, οδηγοί και βοηθοί ζαχαροπλαστέιου. Π.χ. σε μια ομάδα 24 παιδιών, κάθε εργοστάσιο θα έχει 12 εργαζόμενους, 4 από αυτούς μαγειρεύουν, 4 οδηγούς και 4 βοηθούς γλυκών καταστημάτων. Προσκαλέστε τους δύο ιδιοκτήτες να δημιουργήσουν δύο σειρές εργαζομένων και να τους επιλέξουν τους εναλλάσσοντας κάθε φορά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών, ξεκινώντας με τους μάγειρες, προχωρώντας στους οδηγούς και τελειώνοντας με τους βοηθούς του γλυκού καταστήματος. Προσκαλέστε τις δύο ομάδες μαγείρων να καθίσουν γύρω από τα τραπέζια στη δεύτερη σειρά,
3. Εργοστάσια σε λειτουργία. Κανόνες του παιχνιδιού: Δώστε σήμα για την έναρξη του παιχνιδιού, ώστε τα δύο εργοστάσια να αρχίσουν να λειτουργούν. Οι μάγειρες πρέπει να κόψουν και να χρωματίσουν τις σοκολάτες και να τις δώσουν στους οδηγούς. Οι οδηγοί πρέπει να τα βάλουν σε φακέλους, να τα φορτώσουν σε φορτηγά και να τα μεταφέρουν στους βοηθούς ζαχαροπλαστέιου. Οι βοηθοί ζαχαροπλαστέιου πρέπει να ανοίξουν τους φακέλους και να τοποθετήσουν τις σοκολάτες μέσα στα κουτιά. Θα πάρουν τρία χάρτινα τριφύλλια για κάθε κουτί σοκολάτας και θα τα δώσουν στον ιδιοκτήτη του εργοστασίου. Οι ιδιοκτήτες του εργοστασίου κολλούν τα χάρτινα τριφύλλια στον χαρτοπίνακα. Δώστε 10-15 λεπτά για αυτό το παιχνίδι και μετά ανακοινώστε το τέλος.

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

5. Συζήτηση σε ομάδες: Προσκαλέστε κάθε ιδιοκτήτη εργοστασίου, τον Παπουτσωμένο Γάτο, να συγκεντρώσει τους εργαζομένους του και να καθίσει σε κύκλο. Σε κάθε κύκλο αναλαμβάνετε το ρόλο του οικονομικού συμβούλου: μετρήστε τα χάρτινα τριφύλλια και αφήστε κάποια απ αυτά στην άκρη. Εξηγήστε ότι ο ιδιοκτήτης του εργοστασίου, ο Παπουτσωμένος Γάτος, πρέπει να πληρώσει για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, να αγοράσει κακάο και γάλα για να φτιάξει περισσότερες σοκολάτες και να πληρωθεί για την εργασία του. Στη συνέχεια, συμβουλευτείτε τους για το πώς να διανείμουν τα υπόλοιπα χάρτινα τριφύλλια μεταξύ όλων των εργαζομένων: προτείνετε ότι τα αγόρια πρέπει να πληρωθούν καλύτερα, δίνοντας παράλογες δικαιολογίες όπως: τα αγόρια στις ομάδες των μαγείρων πρέπει να πάρουν περισσότερα χρήματα από τα κορίτσια, επειδή τα μαλλιά τους είναι κοντύτερα. Τα αγόρια στην ομάδα των οδηγών θα πρέπει να πάρουν περισσότερα χρήματα από τα κορίτσια, επειδή τα ρούχα τους είναι πιο σκουρόχρωμα. Τα αγόρια στην ομάδα των βοηθών ζαχαροπλαστέιου πρέπει να πληρωθούν καλύτερα από τα κορίτσια επειδή δεν φορούν σκουλαρίκια. Μετά από κάθε παράλογη πρόταση ρωτήστε τα παιδιά εάν συμφωνούν, εάν αυτό είναι δίκαιο και γιατί. Προκαλέστε μια συζήτηση στην ομάδα, έτσι ώστε τα παιδιά να έχουν την ευκαιρία να αποφασίσουν ότι τα χάρτινα τριφύλλια πρέπει να κατανέμονται ομοιόμορφα μεταξύ των

εργαζομένων που έκαναν τον ίδιο τύπο εργασίας. Εξηγήστε ότι τόσο τα κορίτσια, όσο και τα αγόρια ήταν εξίσου σημαντικά για τη λειτουργία του εργοστασίου, ότι ολοκλήρωσαν τα ίδια καθήκοντα και θα έπρεπε να πάρουν σε αντάλλαγμα ίσο αριθμό χάρτινων τριφυλλιών. Πείτε τους ότι το μήκος των μαλλιών τους και το χρώμα των ρούχων τους δεν μπορούν να κάνουν καμία διαφορά σε αυτήν την περίπτωση, επειδή όλοι είχαν τις ίδιες εργασίες για να ολοκληρώσουν.

6. Ανακεφαλαίωση δραστηριότητας: Καλέστε και τις δύο ομάδες να επιστρέψουν στη μεγάλη ομάδα. Επαινέστε τους δύο ιδιοκτήτες, αγόρι και κορίτσι, για την εξαιρετική δουλειά τους. Στη συνέχεια, συγχαρείτε τους εργάτες από τα δύο εργοστάσια. Ανακοινώστε τον αριθμό των τριφυλλιών που έχουν συγκεντρωθεί και προσθέστε ότι στο τέλος του παιχνιδιού και τα δύο εργοστάσια κατάφεραν να τα διανεμίσουν δίκαια μεταξύ των αγοριών και των κοριτσιών. Πείτε στα παιδιά ότι υπάρχουν περιπτώσεις όπου οι γυναίκες πληρώνονται λιγότερο από τους άνδρες, παρόλο που κάνουν τον ίδιο τύπο εργασίας, και αυτό δεν είναι δίκαιο. Προσθέστε ότι τα αγόρια και τα κορίτσια συνεργάστηκαν στα εργοστάσια σοκολάτας και πέτυχαν εξίσου.

Πηγή εικόνας η ιστοσελίδα του έργου Fairy Tales (<http://www.fairy-tales.eu>) και συγκεκριμένα: https://www.fairy-tales.eu/assets/modules/m7_el/#/id/5f743e93d1987a052efe1b5c

8. ΠΡΟΣΟΧΗ! ΚΙΝΔΥΝΟΣ!

Σκοπός: Να παρουσιάσει λεπτομέρειες στην επικοινωνία με τους συνομηλίκους και τους ενήλικες, να αναπτύξει τις δεξιότητες των παιδιών για εντοπισμό και αποφυγή / ξεπερνώντας τους κινδύνους

Παραμύθι: Ο λύκος και τα επτά μικρά κατσικάκια

Διάρκεια: 45 λεπτά

Αριθμός συντονιστών: ένας

Υλικά:

- ένα στέμμα με μικρά κέρατα για κάθε παιδί.
- μια αφίσα, που δείχνει τρεις διαφορετικές καταστάσεις, στο σπίτι, στην παιδική χαρά, στο νηπιαγωγείο. Η καθεμία παρουσιάζει μερικές φωτογραφίες, με έναν κενό κύκλο δίπλα σε κάθε εικόνα.
 - Στο σπίτι: ένα παιδί είναι μόνο του στο σπίτι, με τρεις φιγούρες πίσω από την μπροστινή πόρτα, μια νεαρή γυναίκα, έναν άνδρα, μια γιαγιά
 - στην παιδική χαρά: δείχνει έναν αστυνομικό, έναν δάσκαλο νηπιαγωγείου, μια γυναίκα με παγωτό, έναν άνδρα σε ένα αυτοκίνητο
 - στο νηπιαγωγείο: δείχνει δύο παιδιά να μαλώνουν για ένα παιχνίδι. ένα παιδί που προσπαθεί να αγκαλιάσει ένα άλλο δυνατά, δύο παιδιά που κρατιούνται χέρι-χέρι
- ένα φύλλο χαρτιού μεγέθους Α4 για κάθε παιδί, που δείχνει τις τρεις καταστάσεις από την αφίσα, με έναν κενό κύκλο δίπλα σε κάθε εικόνα.
- κόκκινοι και πράσινοι μαρκαδόροι
- ένα μολύβι με κόκκινο και πράσινο χρώμα για κάθε παιδί.

Προετοιμασία:

Διαβάστε τον Λύκο και τα Επτά Μικρά Κατσικάκια στα παιδιά πριν από την έναρξη της δραστηριότητας. Επισημάνετε τα βασικά σημεία της ιστοριογραμμής, τα χαρακτηριστικά της και ενδεχομένως κάποια από τα ηθικά διδάγματα του παραμυθιού.

Οδηγίες:

1. Εξηγήστε ότι σε αυτό το παραμύθι τα επτά μικρά κατσικάκια εξαπατήθηκαν από τον κακό λύκο και όταν τον άφησαν να μπει στο σπίτι τους αυτός τα έφαγε. Μόνο το μικρότερο κατσικάκι κατάφερε να κρυφτεί τόσο καλά και να παραμείνει ζωντανό, γιατί ο λύκος δεν το βρήκε. Αναφέρετε ότι τα παιδιά μπορεί να εμπλακούν σε διαφορετικές καταστάσεις στο σπίτι, στο νηπιαγωγείο ή έξω, και μερικές από αυτές μπορεί να είναι επικίνδυνες, ειδικά εάν δεν υπάρχει κάποιος ενήλικος για να τα βοηθήσει. Η σημερινή δραστηριότητα θα αφορά επικίνδυνες καταστάσεις και τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά μπορούν να μείνουν μακριά από αυτές. Ζητήστε από τα παιδιά να φορέσουν τις κορώνες με τα μικρά κέρατα και να πάρουν το ρόλο του νεότερου μικρού κατσικιού από το παραμύθι, που φάνηκε πιο έξυπνο και κατάφερε να σωθεί από τον λύκο. Αλλάξτε την ιστορία λέγοντας πως ο λύκος βρήκε έναν μάγο για να τον μεταμορφώσει σε άνθρωπο και ως αποτέλεσμα θα μπορούσε να πάρει τη μορφή ενός νεαρού ή ενήλικου ατόμου, άντρα ή γυναίκας. Καθώς ανακάλυψε πόσο ισχυρή είναι η μαγεία, ο λύκος ήταν αρκετά ευχαριστημένος που αυτή τη φορά κανείς δεν θα μπορούσε να τον αναγνωρίσει για το ποιος ήταν πραγματικά. Επέστρεψε στο σπίτι

και πήρε μαζί του το παιδί του, τον μικρό λύκο και με τη βοήθεια του μάγου το μεταμόρφωσε σε παιδί.

2. Παρουσίαση εργασιών: Δείξτε τον χαρτοπίνακα και εξηγήστε ότι ο λύκος και ο μικρός του θέλουν να ξεγελάσουν ένα παιδί και να το παρασύρουν μακριά. Η αποστολή που έχει το μικρότερο και πιο έξυπνο κατσικάκι αυτή τη φορά είναι να εντοπίσει τις επικίνδυνες καταστάσεις που εμφανίζονται στις εικόνες. Σε αυτές τις καταστάσεις υπάρχει ο λύκος και το μικρό του κρυμμένο πίσω από τις εικόνες ενηλίκων και παιδιών. Ζητήστε από τα παιδιά να τα εντοπίσουν πρώτα και στη συνέχεια να χρωματίσουν με κόκκινο χρώμα τους κενούς κύκλους δίπλα σε αυτές τις καταστάσεις, και με πράσινο χρώμα τους κενούς κύκλους δίπλα στις ασφαλείς καταστάσεις όπου δεν υπάρχει κίνδυνος. Στη συνέχεια, παρουσιάστε κάθε εικόνα λεπτομερώς.

Εικόνα Ένα: Στο σπίτι. Το παιδί είναι μόνο του στο σπίτι και χτυπάει το κουδούνι:

- Υπάρχει μια άγνωστη νεαρή γυναίκα έξω που ζητά από το παιδί να ανοίξει την πόρτα γιατί του έφερε ένα δώρο.
- Υπάρχει ένας άντρας γείτονας έξω που ζητά από το παιδί να του ανοίξει την πόρτα για να μπορούν να παίξουν μαζί.
- έξω είναι η γιαγιά του παιδιού, ζητώντας από το παιδί να ανοίξει την πόρτα, γιατί έχει έρθει για επίσκεψη.

Εικόνα δύο: Στο νηπιαγωγείο

- ένα παιδί προσπαθεί να αρπάξει το παιχνίδι από ένα άλλο, τραβώντας το και χτυπώντας το άλλο παιδί που δεν το δίνει εύκολα
- ένα παιδί προσπαθεί να αγκαλιάσει ένα άλλο παιδί, το οποίο δεν θέλει και προσπαθεί να απομακρυνθεί
- δύο παιδιά κρατιούνται χέρι-χέρι

Εικόνα τρίτη: Στην παιδική χαρά

- ένας αστυνομικός που περπατά γύρω από την παιδική χαρά
 - ένας δάσκαλος που γνωρίζει το παιδί
 - ένας ξένος, γυναίκα που δίνει στο παιδί ένα παγωτό
 - ένας ξένος, άντρας που καλεί το παιδί να μπει στο αυτοκίνητο για να το πάει σπίτι.
1. Ατομική εργασία: Δώστε στα παιδιά τα φύλλα μεγέθους Α4, δείχνοντας τις ίδιες εικόνες που μόλις παρουσιάσατε. Ζητήστε από τα παιδιά να χρωματίσουν τις καταστάσεις με κόκκινο ή πράσινο. Όταν τελειώσουν να εργάζονται μεμονωμένα, ζητήστε τους να επιστρέψουν στη μεγαλύτερη ομάδα και να φέρουν τα φύλλα τους μαζί τους.
 2. Αποτελέσματα: Αρχίστε να χρωματίζετε τους άδειους κύκλους δίπλα σε κάθε κατάσταση που εμφανίζεται στο χαρτόνι: πρώτα ζητήστε από τα παιδιά να σας πουν εάν είναι ασφαλές ή όχι και στη συνέχεια να διευκρινίσετε όπως απαιτείται.

Για παράδειγμα:

Εικόνα Ένα: Στο σπίτι. Το παιδί είναι μόνο του στο σπίτι και χτυπάει το κουδούνι:

- υπάρχει ένας ξένος, νεαρή γυναίκα, έξω που ζητά από το παιδί να ανοίξει την πόρτα γιατί του έφερε ένα δώρο, Κόκκινο. Τα παιδιά δεν πρέπει να ανοίγουν πόρτες στους ξένους ό,τι και αν τους υπόσχονται.
- υπάρχει ένας άντρας γείτονας έξω που ζητά από το παιδί να του ανοίξει την πόρτα για να μπορούν να παίξουν μαζί, Κόκκινο. Το παιδί γνωρίζει τον γείτονά του, αλλά είναι μόνο του στο σπίτι και δεν μπορεί να τον αφήσει να μπει. Μόνο οι γονείς του μπορούν να το κάνουν όταν επιστρέψουν στο σπίτι.

- έξω είναι η γιαγιά του παιδιού, ζητώντας από το παιδί να ανοίξει την πόρτα, γιατί έχει έρθει για επίσκεψη, Πράσινο. Η γιαγιά είναι οικογένεια και το παιδί θα μπορούσε να ανοίξει την πόρτα.

Εικόνα δύο: Στο νηπιαγωγείο

- ένα παιδί προσπαθεί να αρπάξει το παιχνίδι από ένα άλλο, τραβώντας το και χτυπώντας το άλλο παιδί που δεν το δίνει εύκολα, Κόκκινο. Τα παιδιά δεν πρέπει να μαλώνουν μεταξύ τους.
- ένα παιδί προσπαθεί να αγκαλιάσει ένα άλλο παιδί, που δεν θέλει και προσπαθεί να απομακρυνθεί, Κόκκινο. Τα παιδιά δεν πρέπει να κάνουν πράγματα που θέλουν οι άλλοι, γιατί έτσι θα αισθανθούν απάισια.
- δύο παιδιά που κρατιούνται χέρι-χέρι, Πράσινο. Τα δύο παιδιά θέλουν να περάσουν χρόνο μαζί και να νιώσουν χαρούμενοι γι 'αυτό.

Τρίτη εικόνα: Στην παιδική χαρά

- ένας αστυνομικός που περπατά γύρω από την παιδική χαρά, Πράσινο. Ο αστυνομικός είναι ένας ξένος που τα παιδιά μπορούν να απευθυνθούν σε αυτόν για βοήθεια.
 - ένας δάσκαλος που γνωρίζει το παιδί, Πράσινο. Είναι καλός ξένος και τα παιδιά μπορούν να τον εμπιστευτούν.
 - ένας ξένος, γυναίκα, που δίνει στο παιδί ένα παγωτό, Κόκκινο. Είναι μια επικίνδυνη ξένη, που προσπαθεί να δολοφονήσει/παγιδεύσει το παιδί με λιχουδιές. Τα παιδιά δεν πρέπει ποτέ να δέχονται λιχουδιές από ξένους.
 - ένας ξένος, άντρας, που καλεί το παιδί να μπει στο αυτοκίνητο και να πάει σπίτι, Κόκκινο. Είναι επικίνδυνος ξένος και το παιδί δεν πρέπει να του μιλήσει. Τα παιδιά δεν πρέπει να πηγαίνουν με ξένους γιατί μπορούν να τα βλάψουν.
3. Ολοκλήρωση δραστηριότητας: Επαινέστε τα παιδιά για την επιτυχή ολοκλήρωση της εργασίας! Πείτε τους ότι καθώς μεγαλώνουν μαθαίνουν για τον κόσμο γύρω τους και αισθάνονται περίεργοι για τα πάντα. Ωστόσο, πρέπει να είναι προσεκτικοί και να παραμένουν ασφαλείς. Όταν είναι σπίτι μόνοι τους, δεν πρέπει να ανοίγουν την πόρτα σε αγνώστους. Στο νηπιαγωγείο πρέπει να επικοινωνούν με τα άλλα παιδιά χωρίς να τους βλάπτουν και να τους κάνουν να αισθάνονται άσχημα. Και όταν βρίσκονται έξω, θα μπορούσαν να ζητήσουν βοήθεια από καλούς ξένους που γνωρίζουν, αλλά δεν θα έπρεπε να εμπιστεύονται άλλους ξένους ακόμη και όταν ενεργούν ευγενικά και τους δίνουν λιχουδιές και δώρα.

Άσκηση αναστοχασμού 1: μια τηλεοπτική εκπομπή θα κάνει ζωντανό ρεπορτάζ στην παιδική χαρά και θα προσπαθήσει να μάθει αν είναι μέρος όπου τα παιδιά είναι ασφαλή και κατά πόσο τα παιδιά γνωρίζουν τους πιθανούς κινδύνους. Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες -τηλεοπτικό συνεργείο, παιδιά, ενήλικες- διαμορφώνουν το χώρο, προετοιμάζουν τις ερωτήσεις, τις απαντήσεις και στήνουν το γύρισμα της εκπομπής.

Άσκηση αναστοχασμού 2: τα επτά κατσικάκια πρωταγωνιστούν σε μια θεατρική παράσταση με θέμα «μια μέρα στην παιδική χαρά», στην παράσταση συμμετείχε η μαμά κατσικά και ο λύκος. Η ομάδα αποφασίζει ποια ζητήματα θα δραματοποιηθούν και πως θα παρουσιαστούν. Ενδεικτικά θέματα: Παίζω με ασφάλεια, Προσέχω εμένα και τους φίλους μου, Οδηγίες ασφάλειας/Οδηγίες κινδύνου στο σπίτι και στον παιδότοπο, Εικονογραφώ τα όχι και τα ναι των κινδύνων, κλπ

9. ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΝΑΝΩΝ, Η ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΜΠΕΛΑΒΙΑ

Σκοπός: Να παρουσιάσει το θέμα των εξουσιών και των ευκαιριών που επηρεάζουν τις διαδικασίες. Να παρουσιάσει τα οφέλη της ίσης συμμετοχής των φύλων στη λήψη αποφάσεων.

Παραμύθι: Χιονάτη

9.1. ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Διάρκεια: 30 λεπτά

Αριθμός συντονιστών: ένας

Υλικά:

- μια παρουσίαση που δείχνει διαφορετικά διοικητικά όργανα
- ένα κουτί ψηφοφορίας
- κάρτα ψηφοφορίας
- ένα παραβάν ψηφοφορίας

Προετοιμασία:

Διαβάστε τη Χιονάτη στα παιδιά πριν από την έναρξη της δραστηριότητας. Επιστημάνετε τα βασικά σημεία της ιστοριογραμμής, τα χαρακτηριστικά της και ενδεχομένως κάποια από τα ηθικά διδάγματα του παραμυθιού.

Οδηγίες:

Πείτε στα παιδιά ότι σε αυτή την ενότητα θα μάθουν για τη λήψη αποφάσεων και στους ανθρώπους που τις λαμβάνουν. Ξεκινήστε την παρουσίαση δίνοντάς παραδείγματα κοντά στον τρόπο σκέψης τους: ζητήστε να σας πουν ποιοι λαμβάνουν αποφάσεις στο νηπιαγωγείο. Πείτε τους ότι ο διευθυντής αποφασίζει σε ποιες ώρες τα παιδιά πρέπει να τρώνε, να κοιμούνται και να παίζουν.

Στη συνέχεια μπορείτε να αναφερθείτε στο Δήμαρχο της πόλης σας. Δείξτε τους εικόνες από το δημοτικό συμβούλιο και εξηγήστε ότι αυτοί είναι σημαντικοί άνθρωποι που λαμβάνουν αποφάσεις σημαντικές για σχεδόν όλους στην πόλη. Δείξτε τους το κτίριο του δήμου και την αίθουσα όπου πραγματοποιούνται οι συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου. Εξηγήστε ότι οι σύμβουλοι συναντιούνται μία φορά το μήνα και ψηφίζουν για νέα πεζοδρόμια και έργα οδοποιίας, για την κατασκευή νέων νηπιαγωγείων ή παιδικών χαρών. Όταν λαμβάνουν μια απόφαση, όλοι πρέπει να σέβονται αυτό που έχουν αποφασίσει. Έχουν διαφορετικές απόψεις και γι 'αυτό οι αποφάσεις τους λαμβάνονται με ψηφοφορία. Μόλις ψηφίσουν, υπάρχει ένα πλήθος ψήφων και νικητής είναι η πρόταση που έλαβε τις περισσότερες ψήφους.

Εξηγήστε πώς εκλέγονται οι σύμβουλοι. Πείτε τους ότι κατά τη διάρκεια των εκλογών, όλοι οι άνθρωποι στην πόλη αποφασίζουν ποιος θα γίνει σύμβουλος ψηφίζοντας. Δείξτε τους μια κάλπη ψηφοφορίας και ένα ψηφοδέλτιο. Εξηγήστε ότι η ψηφοφορία γίνεται ιδιωτικά και ότι ο καθένας μπορεί να δώσει τη γνώμη του χωρίς οι άλλοι να μάθουν για την ψήφο τους. Δείξτε τους μια κάρτα ψηφοφορίας, πείτε τους ότι την επόμενη φορά που θα παίζουν το ρόλο των συμβούλων και θα λάβουν σημαντικές αποφάσεις, θα χρησιμοποιήσουν αυτή την κάρτα. Δείξτε τους πώς να ψηφίσουν και τα παιδιά που είναι πρόθυμα να το κάνουν μπορούν να βάλουν την κάρτα στην κάλπη.

9.2. ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Διάρκεια: 35 λεπτά

Αριθμός συντονιστών: ένας

Υλικά:

- ένα καπέλο νάνου για κάθε παιδί
- κάρτα ψηφοφορίας για κάθε παιδί που πρέπει να ψηφίσει
- μια αφίσα με ένα σχεδιασμένο γήπεδο ποδοσφαίρου
- μια αφίσα με μια σχεδιασμένη αίθουσα χορού
- δύο κάλπες: μια με την εικόνα ενός γηπέδου ποδοσφαίρου, το άλλο – και η άλλη με την εικόνα μιας αίθουσας χορού
- κάλπη ψηφοφορίας
- μια αφίσα με έναν σχεδιασμένο πίνακα, δύο σειρές/τρεις στήλες, όπου παρουσιάζονται δύο προτάσεις: ένα γήπεδο ποδοσφαίρου και μια αίθουσα χορού. Υπάρχουν τρεις αντρικές φιγούρες σχεδιασμένες/κολλημένες στη στήλη 1, τρεις γυναικείες φιγούρες σχεδιασμένες/κολλημένες στη στήλη δύο, 2 γυναικείες και 2 αντρικές φιγούρες σχεδιασμένες/κολλημένες στη στήλη τρία.

	3 ανδρικές φιγούρες	3 γυναικείες φι- γούρες	2 αντρικές και 2 γυναικείες φιγούρες
Ένα γήπεδο ποδοσφαίρου			
Μια αίθουσα χορού			

Δημιουργήστε μια γωνιά ψηφοφορίας στην αίθουσα και τοποθετήστε τις δύο κάλπες πίσω από το παραβάν ψηφοφορίας. Υπάρχει ένα σχεδιασμένο γήπεδο ποδοσφαίρου πάνω από το ένα κουτί, και μια αίθουσα χορού πάνω από το άλλο. Τοποθετήστε την αφίσα που δείχνει τον πίνακα στον τοίχο.

Οδηγίες:

1. Υπενθυμίστε στα παιδιά το παραμύθι για τη Χιονάτη και τη δραστηριότητα που τους βοή-
θησε να μάθουν ποιος παίρνει τη σημαντική απόφαση για μια πόλη και πώς. Εξηγήστε ότι
παλιότερα στα παραμύθια αλλά και στη ζωή υπήρχαν βασιλεια. Οι ηγεμόνες τους είχαν τη
δύναμη και την εξουσία τους από τη γέννηση τους, ήταν τα πιο σημαντικά άτομα στα βασί-
λεια τους και μπορούσαν να δώσουν εντολές σε άλλους, λέγοντάς τους τι να κάνουν. Αυτοί
οι ηγέτες ήταν κυρίως άντρες: βασιλιάδες, τσάροι και πρίγκιπες. Προσθέστε ότι σήμερα οι
σημαντικές αποφάσεις λαμβάνονται με ψηφοφορία και υπενθυμίστε τους το έργο των δη-
μοτικών συμβούλων. Πείτε στα παιδιά ότι σήμερα οι δραστηριότητές τους θα αφορούν τη
λήψη αποφάσεων.
2. Το παιχνίδι Το Συμβούλιο των Νάνων, The Dwarf Council. Μέσα από το παιχνίδι τα παιδιά
θα γίνουν σύμβουλοι νάνων στη μαγική πόλη της Μπελάβια και πρέπει να αποφασίσουν για
ένα σημαντικό ζήτημα. Υπάρχει ένας μεγάλος ανοιχτός χώρος στην πόλη της Μπελάβια, που
προορίζεται να καλύψει τις ανάγκες των παιδιών νάνων. Πρέπει να ληφθεί απόφαση εάν θα
χτιστεί γήπεδο ποδοσφαίρου, ή αίθουσα χορού. Εξηγήστε ότι εάν θέλουν να χτίσουν ένα
γήπεδο ποδοσφαίρου, πρέπει να βάλουν την κάρτα τους στο κουτί με την εικόνα του γηπέ-
δου ποδοσφαίρου πάνω από αυτό, και εάν θέλουν να χτίσουν μια αίθουσα χορού, πρέπει να
βάλουν την κάρτα τους στο κουτί με την εικόνα μιας αίθουσας χορού. Δείξτε τους πώς να
ψηφίσουν και υπενθυμίστε τους ότι ο καθένας μπορεί να δώσει τη γνώμη του ιδιωτικά, πίσω
από την οθόνη ψηφοφορίας. Χωρίστε την ομάδα σε κορίτσια και αγόρια.
Προσκαλέστε τα αγόρια νάνους να ψηφίσουν πρώτοι. Δώστε στον καθένα μια κάρτα ψηφο-
φορίας και ζητήστε τους να πάνε ένας ένας πίσω από το παραβάν ψηφοφορίας και να ψηφί-
σουν. Μόλις τελειώσουν, ανοίξτε τα δύο κουτιά, μετρήστε τα φύλλα, καταγράψτε το απο-

τέλεσμα στη στήλη 1 και ανακοινώστε το. Στη συνέχεια προσκαλέστε τα κορίτσια νάνους, δώστε τους κάρτες ψηφοφορίας και οδηγίες πώς να ψηφίσουν. Μόλις τελειώσει η ψηφοφορία τους, μετρήστε τις κάρτες, καταγράψτε το αποτέλεσμα στη στήλη δύο και ανακοινώστε το. Προσκαλέστε όλους πίσω στη μεγάλη ομάδα και καλέστε τα κορίτσια και τα αγόρια να ψηφίσουν ξανά, αυτή τη φορά καταγράφοντας τα αποτελέσματα στην τρίτη στήλη.¹⁸

3. Ανακεφαλαίωση δραστηριότητας: Συνοψίστε τα αποτελέσματα. Εάν στα αποτελέσματα δεν αναδεικνύουν ψηφοφορία με βάση τα στερεότυπα του φύλου ως προς την επιλογή, δηλαδή οι δύο προτάσεις έλαβαν ψήφους τόσο στις ομάδες κοριτσιών όσο και στις ομάδες αγοριών, μπορείτε να υπενθυμίστε στα παιδιά την πρώτη διδακτική ενότητα, όπου ανακάλυψαν πόσο παρόμοια θα μπορούσαν να είναι τα ενδιαφέροντα και οι δραστηριότητές τους. Εάν υπάρχουν σημάδια ψηφοφορίας με βάση τα στερεότυπα του φύλου, δηλαδή τα αγόρια ψηφίζουν για γήπεδο ποδοσφαίρου, τα κορίτσια ψηφίζουν για μια αίθουσα χορού, μπορείτε να αναφέρετε ότι τα αγόρια και τα κορίτσια έχουν κοινά ενδιαφέροντα, αλλά και διαφορετικά, όπως φαίνεται από τις ψήφους. Στρέψτε την προσοχή τους στο γεγονός ότι κάθε φορά που λαμβάνονται σημαντικές αποφάσεις, οι οποίες επηρεάζουν μεγάλο αριθμό ανθρώπων, όλα τα ενδιαφέροντα έχουν σημασία. Γι' αυτό είναι σημαντικό να υπάρχει ίσος αριθμός κοριτσιών και αγοριών, γυναικών και ανδρών που συμμετέχουν σε διαδικασίες λήψης απόφασης. Με αυτόν τον τρόπο, οι αποφάσεις που λαμβάνονται θα είναι προς το συμφέρον όλων, των παιδιών και των ενηλίκων, των κοριτσιών και των αγοριών, των γυναικών και των ανδρών. Ο μεγάλος ανοιχτός χώρος θα χωριστεί στα δύο για να φιλοξενήσει τόσο το γήπεδο ποδοσφαίρου όσο και την αίθουσα χορού. Αυτή η απόφαση θα κάνει όλα τα παιδιά νάνους στη Μπελάβια, χαρούμενα.
4. Πείτε στα παιδιά να κρατήσουν τις κάρτες ψηφοφορίας σε περίπτωση που προκύψουν ορισμένα σημαντικά ζητήματα και ζητηθεί η γνώμη τους: τότε μπορούν να προγραμματίσουν μια άλλη συνεδρίαση του συμβουλίου νάνων και να την θέσουν σε ψηφοφορία.

¹⁸. Ο αριθμός αγοριών και κοριτσιών πρέπει να είναι ίσος κατά την ψηφοφορία, εάν είναι δυνατόν

10. ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΑ;

Σκοπός: Να παρουσιάσει ένα θετικό γυναικείο πρότυπο, το οποίο προσφέρει ισορροπία στους άλλους και φιλοδοξία για αυτο-βελτίωση και προσωπική ανάπτυξη.

Παραμύθι: Η Πεντάμορφη και το Τέρας

Διάρκεια: 40 λεπτά

Αριθμός συντονιστών: ένας / κατά προτίμηση δύο

Υλικά:

- 1 κούκλα για το Τέρας ως πρίγκιπας.
- 2 κούκλες για την Πεντάμορφη ως πριγκίπισσα.

Προετοιμασία:

Διαβάστε την Πεντάμορφη και το Τέρας στα παιδιά πριν από την έναρξη της δραστηριότητας. Επισημάνετε τα βασικά σημεία της ιστοριογραφικής, τα χαρακτηριστικά της και ενδεχομένως κάποια από τα ηθικά διδάγματα του παραμυθιού.

Οδηγίες:

1. Πείτε στα παιδιά ότι η Πεντάμορφη από το παραμύθι είναι αρκετά όμορφη, ευγενική και έξυπνη. Λατρεύει να διαβάζει βιβλία. Όταν ο πατέρας της έχασε την περιουσία του και μετακόμισαν για να ζήσουν σε ένα σπίτι στην εξοχή, συνήθιζε να τελειώνει γρήγορα τις εργασίες που της ανατέθηκαν προκειμένου να επιστρέφει στην ανάγνωση βιβλίων. Όταν ζούσε στο κάστρο του Τέρατος, την εντυπωσίασε η μεγάλη βιβλιοθήκη που ήταν γεμάτη βιβλία. Προσθέστε ότι στο τέλος του παραμυθιού όταν το Τέρας μετατράπηκε σε Πρίγκιπα, δείξτε τους την κούκλα, εμφανίστηκαν ένα πολλές πριγκίπισσες που ήθελαν να τον παντρευτούν. Η ομάδα των παιδιών θα πρέπει να βοηθήσει τον Πρίγκιπα ώστε να εντοπίσει την πραγματική Πεντάμορφη. Είναι όμορφη, έξυπνη, γενναία, ξέρει πολλά και μπορεί να αντιμετωπίσει δύσκολες καταστάσεις. Υπάρχει όμως και κάποια άλλη, που είναι η ψεύτικη. Είναι όμορφη, αλλά λίγο τεμπέλα, δεν διαβάζει βιβλία, δεν μπορεί να τα καταφέρει μόνη της και ζητά συνεχώς τη βοήθεια των άλλων.
2. Αναλάβετε τους ρόλους των δύο πριγκιπισσών και χρησιμοποιήστε μια κούκλα για κάθε μία. Παίξτε τους ρόλους και των δύο, χρησιμοποιώντας τις κούκλες τη μια μετά την άλλη, αν εργάζεστε μόνοι σας. Διαμορφώστε το χώρο για τη σκηνή του κουκλοθέατρου και για το μέρος που θα καθίσει το κοινό. Μπείτε στη σκηνή και βεβαιωθείτε ότι τα παιδιά κάθονται στις καρέκλες τους μπροστά σας.
3. Περιγράψτε 4 δραστηριότητες για κάθε πριγκίπισσα, κάθε φορά ξεκινώντας με την ατάκα ... «είμαι η πραγματική Πεντάμορφη...». Υπάρχουν τέσσερις δηλώσεις για κάθε πριγκίπισσα, καθεμία από τις οποίες προκαλεί ή υποστηρίζει αντίστοιχα στερεότυπα φύλου.

Δηλώσεις της αληθινής πριγκίπισσας

1. Είμαι η αληθινή Πεντάμορφη. Είμαι όμορφη, αλλά εκτός από τη φροντίδα του εαυτού μου, φροντίζω επίσης την οικογένειά μου και βοηθάω άλλους ανθρώπους.
2. Είμαι η αληθινή Πεντάμορφη. Μου αρέσει να περπατώ στον κήπο με τις τριανταφυλλίες, αλλά αυτό που μου αρέσει περισσότερο είναι να διαβάζω βιβλία στη βιβλιοθήκη.
3. Είμαι η αληθινή Πεντάμορφη. Πηγαίνω στο σχολείο, το όνειρό μου είναι να γίνω δασκάλα νηπιαγωγείου και να διδάξω παιδιά σαν κι εμένα.

4. Είμαι η αληθινή Πεντάμορφη. Εάν ο τροχός της άμαξας μου σπάσει, μπορώ να διαβάσω τις οδηγίες για το πώς να την επισκευάσω. Θα προσπαθήσω να τη φτιάξω μόνη μου.

Δηλώσεις της ψεύτικης πριγκίπισσας

1. Είμαι η αληθινή Πεντάμορφη. Είμαι όμορφη και μ' αυτό ασχολούμαι: δεν χρειάζεται να κάνω τίποτα για χάρη των άλλων. Όλη την ώρα είμαι απασχολημένη με τα μαλλιά μου και το μακιγιάζ μου.

2. Είμαι η αληθινή Πεντάμορφη. Όλη την ώρα να περπατάω στον κήπο με τις τριανταφυλλίες. Δεν μου αρέσουν τα βιβλία και ποτέ δεν θα πάω στη βιβλιοθήκη. Δεν είναι ένα αξιοπρεπές μέρος για να είναι οι Πριγκίπισσες.

3. Είμαι η αληθινή Πεντάμορφη. Δεν χρειάζεται να πάω σχολείο. Είμαι πριγκίπισσα: τίποτα άλλο δεν μένει να ονειρευτώ.

4. Είμαι η αληθινή Πεντάμορφη. Εάν ο τροχός της άμαξας μου σπάσει, δεν ξέρω πώς να το φτιάξω και δεν θέλω να λερωθώ. Θα περιμένω τον Πρίγκιπα να έρθει και να με βοηθήσει.

Παρουσιάστε τις δύο πρώτες δηλώσεις για κάθε πριγκίπισσα και καλέστε τα παιδιά να σταθούν στο πλευρό της αληθινής πριγκίπισσας. Ζητήστε τους να εξηγήσουν γιατί ο Πρίγκιπας Τέρας πρέπει να επιλέξει αυτήν την Πεντάμορφη: χρησιμοποιήστε την κούκλα για τον Πρίγκιπα και δώστε εντολή στα παιδιά να δίνουν ο ένας στον άλλο την κούκλα με τη σειρά. Μόνο το παιδί που κρατά την κούκλα μπορεί να δώσει εξηγήσεις. Εξηγήστε ποια είναι η αληθινή πριγκίπισσα και δικαιολογείστε. Ζητήστε από τα παιδιά να επιστρέψουν στη θέση τους. Συνεχίστε με τις δύο επόμενες δηλώσεις, ακολουθώντας τις ίδιες οδηγίες. Στο τέλος αυτής της δραστηριότητας, καλέστε τα παιδιά να συγχαρούν το ένα το άλλο για την καλή δουλειά που έκαναν και για τη βοήθεια προς τον Πρίγκιπα Τέρας, ώστε να βρει την πιο όμορφη, έξυπνη και ευγενική Πεντάμορφη.

4. Ολοκλήρωση δραστηριότητας: Προσκαλέστε τα παιδιά να αναφέρουν τα θετικά χαρακτηριστικά της πραγματικής Πεντάμορφη. Στρέψτε την προσοχή τους στο γεγονός ότι είναι όμορφη, έξυπνη, λάτρης του βιβλίου και ποτέ δεν φοβάται να αντιμετωπίσει δυσκολίες.

**«... ΚΑΙ ΖΗΣΑΝ ΑΥΤΟΙ ΚΑΛΑ ΚΑΙ ΜΕΙΣ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ...»
ή «ΑΣ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ...»
Η ΤΕΛΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ**

Σκοπός: Οριστικοποίηση της εργασίας των παιδιών στις διάφορες ενότητες. Συνοψίζοντας τα θέματα στα οποία έχουν εργαστεί.

Διάρκεια: 45 λεπτά.

Αριθμός συντονιστών: ένας.

Υλικά:

- ένα παζλ 12 τεμαχίων, ίσο με τον αριθμό των ενοτήτων. Κάθε κομμάτι δείχνει μια εικόνα που συνδέεται με τις δραστηριότητες στις οποίες συμμετείχαν τα παιδιά κατά τη διάρκεια κάθε ενότητας.
- ένα καπέλο και ένα μανδύα για τον συντονιστή.
- μια επιστολή του Παραμυθιού, γραμμένη εκ των προτέρων ·
- ένα τετράφυλλο φυλλάδιο μεγέθους Α5 για κάθε παιδί. Η σελίδα Ένα παρουσιάζει μια εικόνα παιδιών με ένα βιβλίο, με μια εξατομικευμένη αφιέρωση Αυτό είναι το βιβλίο του... {το όνομα του παιδιού}. Οι σελίδες Δύο και Τρία περιέχουν το γράμμα του παραμυθιού, με εξατομικευμένο χαιρετισμό για κάθε παιδί και η σελίδα Τέσσερα προσφέρει ένα κολάζ των χαρακτήρων των παραμυθιών.
- Μια σφραγίδα με την ένδειξη «Και δεν θα υπάρχει τέλος...» να τοποθετηθεί στην τελευταία σελίδα των φυλλαδίων που παρέχονται στην Εισαγωγική Ενότητα, με 12 αυτοκόλλητα, ένα για κάθε δραστηριότητα.
- σνακ και επιδόρπια για τα παιδιά.

Προετοιμασία: Δημιουργήστε τρεις περιοχές εργασίας. Στην πρώτη συναρμολογήστε το παζλ, ακολουθώντας το σχήμα του παιχνιδιού κουτσό. Στη δεύτερη τακτοποιείτε τα σκαμπό για να καθίσουν όλοι. Στην τελευταία βάλτε ένα τραπέζι, με τα βιβλιαράκια που έχετε ετοιμάσει, ξεχωριστά ως δώρο για κάθε παιδί.

Οδηγίες:

Συμπλήρωση ενοτήτων: Χωρίστε τα παιδιά σε 12 ομάδες, μία για κάθε ενότητα. Ζητήστε από τα παιδιά να αρχίσουν να παίζουν κουτσό: η ομάδα ένα ρίχνει ένα ζάρι στην Ενότητα Ένα. Προσκαλέστε τα παιδιά από την ομάδα να σταθούν δίπλα στην εικόνα και βοηθήστε τα να διαβάσουν τα περιεχόμενα και το βασικό μήνυμα αυτής της Ενότητας. Επαναλάβετε μέχρι να καλυφθούν όλες οι ενότητες.

Μήνυμα: Καθίστε σε μια καρέκλα και βάλτε τα παιδιά να καθίσουν γύρω σας. Υπενθυμίστε τους ότι έτσι ξεκίνησε η περιπέτεια τους στον κόσμο των παραμυθιών πριν από λίγο καιρό, διαβάζοντας εννέα από τις πιο αγαπημένες ιστορίες όλων των εποχών. Συγχαρείτε τα παιδιά για την προσπάθειά τους να μάθουν, για τη συμμετοχή τους αλλά και για τα αποτελέσματα που έχουν επιτύχει στις διάφορες ενότητες. Πείτε τους ότι θα υπάρξει μια ειδική τελετή σε αυτή την ενότητα για να ολοκληρώσει επιτυχώς την περιπέτειά τους, γιατί με τη σκληρή δουλειά τους τα παιδιά έχουν γίνει πρεσβευτές παραμυθιών και έχουν καταφέρει να διαδώσουν τη μαγεία μεταξύ άλλων παιδιών και ενηλίκων. Προσθέστε ότι υπάρχει μια ειδική επιστολή που γράφτηκε γι' αυτούς από το Παραμύθι. Διάβασε το γράμμα:

«Αγαπητά παιδιά,

Χαίρομαι που ήμασταν μαζί σε αυτό το μαγικό ταξίδι.

Σας συγχαίρω για τη σκληρή δουλειά που κάνατε, για την ενέργειά σας, και την αγάπη που δείξατε για τα παραμύθια. Ήσασταν παιδιά γενναία, έξυπνα και ευγενικά, γεμάτα περιέργεια για όσα ακούγατε. Δείξατε σεβασμό το ένα στο άλλο και δουλέψατε όλα μαζί σαν ομάδα. Νιώθω πως σήμερα έχετε μεγαλώσει και πως είστε πιο σοφά. Από την πρώτη μας συνάντηση έως τώρα, έχουμε ταξιδέψει σε παράξενα βασίλεια, μαζί σώσαμε καλούς ήρωες και πολεμήσαμε τρομερούς εχθρούς. Γνωρίσαμε νέους παραμυθένιους φίλους και μάθαμε πολλά από αυτούς: από τη γενναία Γκέρντα και τον μικρό Κάι ανακαλύψαμε πόσο πολύτιμη είναι η αληθινή φιλία και πόσα διασκεδαστικά πράγματα μπορούν να κάνουν μαζί κορίτσια και αγόρια. Από τη μικρή κλέφτρα της ιστορίας «Η Βασίλισσα του Χιονιού» αντιληφθήκαμε πως ακόμη κι αν είσαι διαφορετικός πόσο σημαντικό είναι αυτό, και πως όταν έχουμε καλή καρδιά βοηθάμε τον άλλον, δεν έχει καθόλου σημασία το χρώμα του δέρματος, η γλώσσα που μιλάμε, ή το αν είμαστε φτωχοί ή πλούσιοι. Μαζί σώσαμε τη Σταχτοπούτα και τον Πρίγκιπα από τη βία και τις επικίνδυνες καταστάσεις βίας, γιατί μάθαμε να τις αναγνωρίζουμε. Κάνοντας παρέα με τα επτά μικρά κατσικάκια συναντήσαμε καλούς και κακούς αγνώστους, και βρήκαμε πως να προστατευόμαστε. Από την Πεντάμορφη ανακαλύψαμε πως τα βιβλία είναι ένα παράθυρο στον κόσμο και τη βοηθήσαμε να γεμίσει τη βαλίτσα της με γνώση. Από τη Χιονάτη μάθαμε πως δεν είναι καλό ένας να αποφασίζει για άλλους, αλλά όλοι αγόρια και κορίτσια έχουν δικαίωμα να αποφασίζουν για τη ζωή τους. Έτσι, γίναμε σημαντικοί σύμβουλοι με δικαίωμα λήψης αποφάσεων και ψηφίσαμε ώστε τα παιδιά της Μπελάβια να έχουν καινούριο γήπεδο ποδοσφαίρου και αίθουσα χορού. Από την Κοκκινোসκουφίτσα ανακαλύψαμε πως δεν υπάρχουν διακριτοί ρόλοι στην οικογένεια, όλοι μαζί μπορούμε να συνεργαστούμε στις δουλειές του σπιτιού, ώστε γονείς και παιδιά να περνούν περισσότερο χρόνο μαζί. Μαζί ξυπνήσαμε την Ωραία Κοιμωμένη, στις μέρες μας, και τις είπαμε πως μπορεί πια να επιλέξει το επάγγελμα που θέλει. Από τον Παπουτσωμένο Γάτο και το Εργοστάσιο Σοκολάτας, συνειδητοποιήσαμε πως αγόρια και κορίτσια αμείβονται με τον ίδιο μισθό για την ίδια θέση εργασίας. Από την Ραπουνζέλ μάθαμε πως τα παιδιά έχουν δικαιώματα και υποχρεώσεις. Μα πόσα πολλά γνωρίσαμε και μάθαμε από αυτές τις μαγικές ιστορίες... Να θυμάστε πως είμαι τμήμα της ζωής κάθε παιδιού, μεγαλώνω μαζί σας. Η αγάπη σας για τα παραμύθια δεν πρέπει να σβήνει ποτέ, ακόμη και όταν θα μεγαλώσετε. Πιστεύω πως θα κουβαλάτε και θα απλώνετε τη μαγεία και την καλοσύνη σε όλη σας τη ζωή.

Με τη δύναμη των μαγικών μου λέξεων, ένα μικρό μαγικό σας κάνω ζόρκι: να μην χάσετε ποτέ την παιδική σας περιέργεια και να προσπαθείτε να κάνετε τον κόσμο αυτόν πιο όμορφο. Να θυμάστε πως με τη «μαγεία» των παραμυθιών, θα γίνετε ατρόμητοι και σίγουροι για τον εαυτό σας.

Εσείς, αγαπημένα μου παιδιά, αξίζετε να γίνετε οι εκλεκτοί ειδικοί πρεσβευτές μου για την αγάπη, την καλοσύνη και την ισότητα, ανάμεσα σε μικρούς και μεγάλους, σε γυναίκες και άντρες. Να ενθαρρύνετε τα άλλα παιδιά και τους ενήλικες να σέβονται ο ένας τον άλλον, να είναι δίκαιοι και να συμπεριφέρονται με καλοσύνη, γιατί όλοι οι άνθρωποι είναι εξίσου πολύτιμοι, μοναδικοί και δυνατοί, είτε είναι κορίτσια είτε είναι αγόρια, γυναίκες και άντρες.

Με αυτόν τον τρόπο θα κάνετε τον κόσμο ένα καλύτερο και δίκαιο μέρος».

Τελετή απονομής: Πείτε στα παιδιά ότι το καθένα θα πάρει την προσωπική του επιστολή από το Παραμύθι και θα ξεκινήσει την τελετή για την ολοκλήρωση των περιπετειών. Σταθείτε πίσω από το τραπέζι με τα βιβλιαράκια και τη σφραγίδα πάνω τους. Καλέστε κάθε παιδί με το όνομά του, ακολουθώντας μια λίστα που προετοιμάστηκε εκ των προτέρων. Δώστε ένα φυλλάδιο σε κάθε παιδί, με το γράμμα του Παραμυθιού μέσα και σφραγίστε το φυλλάδιο του με τα 12 αυτοκόλλητα κολλημένα σε αυτό, ένα για κάθε δραστηριότητα.

Κλείσιμο: Πείτε στα παιδιά ότι έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς όλες τις περιπέτειες. Τους επαινείτε για τη συμμετοχή τους και τους παροτρύνετε να συνεχίσουν την καλή δουλειά και να συνεχίσουν να διαβάζουν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

«Παιχνίδια και τεχνικές για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων με παιδιά»

Μέρος 1:

Δραστηριότητες για την εργασία με τα παραμύθια

Επιλέγουμε δραστηριότητες που είναι διασκεδαστικές αλλά με σοβαρότητα. Εάν τα παιδιά απολαμβάνουν τις δραστηριότητες, θα εκφράζονται ευκολότερα. Όταν επιλέγουμε τις δραστηριότητες, πρέπει επίσης να έχουμε κατά νου την ηλικία των παιδιών, τις εμπειρίες, τα ήθη, τα ενδιαφέροντα και τον τόπο στον οποίο θα εργαστούμε.

Για τα παραμύθια μας επιλέξαμε τεχνικές από το «Drama Process» και άλλες. Πρέπει να επισημάνουμε ότι οι χρησιμοποιούμενες τεχνικές δεν είναι «ένα πλήρες δράμα».

Δραστηριότητες

1. Ρόλος στον τοίχο

Το περίγραμμα του σώματος της Χιονάτης είναι σχεδιασμένο σε ένα μεγάλο φύλλο χαρτιού, το οποίο είναι κολλημένο στον τοίχο. Λέξεις ή φράσεις που περιγράφουν τη Χιονάτη γράφονται στη συνέχεια απευθείας στο σχέδιο από τον εμπνευστή. Μπορείτε να συμπεριλάβετε γνωστά γεγονότα όπως φυσική εμφάνιση, ηλικία, φύλο, τοποθεσία και επάγγελμα, καθώς και υποκειμενικές ιδέες όπως συμπάθεια/αντιπάθεια, φίλους/εχθρούς, απόψεις, κίνητρα, μυστικά και όνειρα. Γράφουμε μέσα στο περίγραμμα αυτό που η Χιονάτη πιστεύει γι' αυτήν και έξω αυτό που οι άλλοι σκέφτονται γι' αυτήν. Τα παιδιά μπορούν να επιστρέψουν για να προσθέσουν περισσότερες ιδέες, σκέψεις και συναισθήματα καθώς ανακαλύπτουν περισσότερα για τον χαρακτήρα με την πάροδο του χρόνου. Αυτή η δραστηριότητα μπορεί να απαντήσει μερικές από τις ερωτήσεις που έχουμε θέσει και έχουν προκαλέσει διαφωνίες μεταξύ των παιδιών και που μπορεί να είναι πολύ χρήσιμη για την εισαγωγή νέων ερωτήσεων.

2. Κάνοντας το δωμάτιο του χαρακτήρα (π.χ. της Χιονάτης).

Ο εμπνευστής/τρια δημιουργεί ένα σχήμα με μια ταινία στο πάτωμα. Λέμε στα παιδιά ότι αυτό είναι το δωμάτιο της Χιονάτης και τους ζητάμε να βάλουν τις λεπτομέρειες. Τα παιδιά αποφασίζουν πού είναι η πόρτα αν υπάρχουν παράθυρα και που. Τα επισημαίνουμε επίσης με ταινία. Στη συνέχεια τους δίνουμε μικρά κομμάτια χαρτιού και σχεδιάζουν ή γράφουν ποια αντικείμενα υπάρχουν μέσα στο δωμάτιο και τα βάζουν στη θέση που θεωρούν ότι είναι. Στη συνέχεια, θέτουμε ερωτήματα σχετικά με αυτά τα αντικείμενα, όπως: «Αναρωτιέμαι γιατί η Χιονάτη έχει καθρέφτη», «είναι μεγάλος», «της αρέσουν οι καθρέφτες;» ή εάν δεν έχουν βάλει καθρέφτη στο δωμάτιο Ρωτήστε: «Αναρωτιέμαι γιατί δεν έχει καθρέφτη», «δεν της αρέσει να κοιτάζει τον εαυτό της;». Οι ερωτήσεις είναι απεριόριστες και εξαρτώνται από τους καθοριστικούς παράγοντες που έχουμε αποφασίσει να αναζητήσουμε σε κάθε παραμύθι και φυσικά από τις απαντήσεις που μας δίνουν τα παιδιά.

Επόμενα βήματα

- Όταν τελειώσουμε με το δωμάτιο μπορούμε να κάνουμε έναν αυτοσχεδιασμό μέσα στο δωμάτιο. Για παράδειγμα, μπορούμε να ζητήσουμε από τα παιδιά να δείξουν τι κάνει η Χιονάτη στο δωμάτιο όταν είναι μόνη της μετά το δείπνο με την οικογένειά της. Μπορούμε να ρωτήσουμε τι νομίζουν ότι κάνει πρώτα, κοιτάζει τον εαυτό της στον καθρέφτη, διαβάζει ένα βιβλίο, χρειάζεται ένα υπηρέτη για να βγάλει τα ρούχα της, κλπ. Τα παιδιά «παίζουν»

τη σκηνή.

- Ρωτάμε τα παιδιά τι θα πάρει η Χιονάτη από το δωμάτιό της αν της δοθεί η ευκαιρία. Ποια τρία αντικείμενα θα έβαζε σε μια βαλίτσα. Τα παιδιά μπορούν να ζωγραφίσουν τα αντικείμενα ή να τα γράψουν σε χαρτί. Τους ρωτάμε:
 - Αναρωτιέμαι γιατί η Χιονάτη πήρε το πινέλο της μαζί της ή δεν το έκανε
 - Μήπως πήρε χρήματα μαζί της;
 - Εάν η απάντηση είναι ναι, μπορούμε να ρωτήσουμε:
 - από πού πήρε τα χρήματα
 - Εάν η απάντηση είναι όχι, μπορούμε να ρωτήσουμε:
 - Τι γίνεται αν πρέπει να αγοράσει κάποιο φαγητό;

Για άλλη μια φορά τα ερωτήματα εξαρτώνται από τις απαντήσεις και από τον στόχο μας.

3. Ημιτελή υλικά.

Προσπαθούμε να ολοκληρώσουμε μια ημιτελή ζωγραφιά που έχει αφήσει η Χιονάτη στο δωμάτιό της. Η ζωγραφιά μπορεί να απεικονίζει ένα μέρος μέσα στο κάστρο ή μέσα στο δάσος ή στο μέσα σπίτι των νάνων και τα παιδιά ζωγραφίζουν τη Χιονάτη ή οποιοδήποτε άλλο χαρακτήρα που θέλουν μέσα σε αυτό. Μπορούμε επίσης να δώσουμε στα παιδιά διαφορετικές εικόνες από την απεικόνιση των παραμυθιών, από τις οποίες λείπει κάποιο κομμάτι και να τους ζητήσετε να τις ολοκληρώσουν με μια ζωγραφιά ή με την κοπή εικόνων από περιοδικά. Ρωτάμε ερωτήσεις όπως «Η Χιονάτη είναι πολύ ψηλή σε αυτή τη ζωγραφιά, αλλά η μητέρα της είναι ψηλότερη. Είναι επειδή είναι μεγαλύτερης ηλικίας;»

5. Σημειώστε τη στιγμή

Χρησιμοποιείται η τεχνική «δράματος» που για να τονίσει μια βασική στιγμή μιας ιστορίας; Αυτό μπορεί να γίνει με πολλούς τρόπους. Για παράδειγμα, λέμε στα παιδιά ότι παίρνουμε μια φωτογραφία της Χιονάτης όταν οι νάνοι επιστρέφουν από την εργασία ή όταν είναι όλοι μαζί στο σπίτι ή έξω για ξύλα. Τα παιδιά σε μικρές ομάδες αναπαριστούν την εικόνα. Μπορούμε τώρα να απεικονίσουμε τις ιδέες τους για το ποιος σερβίρει το φαγητό ή ποιος πλένει τα πιάτα, ποιος ξεκουράζεται ή κόβει ξύλα. Μπορούμε επίσης να ζητήσουμε από τα παιδιά που παρακολουθούν, να πάρουν μέρος ένα προς ένα, και αγγίζοντας έναν από τους χαρακτήρες να λένε ποιες είναι οι σκέψεις τους. Βοηθούμε τα παιδιά θέτοντας ερωτήσεις όπως: «Αναρωτιέμαι τι σκέφτεται τώρα η Χιονάτη που πλένει τα πιάτα». Ένας άλλος τρόπος είναι να ενθαρρύνετε τα παιδιά να κάνουν αυτοσχεδιασμό και στη συνέχεια να μιλήσουν γι' αυτό. Πρέπει να έχουμε κατά νου ότι οι «παγωμένες» εικόνες χρησιμοποιούνται για να αποκρυσταλλώσουν μια σημαντική στιγμή, ώστε να είναι αποτελεσματικές.

5. Στο δωμάτιο του ήρωα

Μέσα στο δωμάτιο του ήρωα έχουμε ένα ημιτελές γράμμα. Ζητάμε από τα παιδιά να το τελειώσουν. Το γράμμα θα μπορούσε να ξεκινήσει με μια φράση που θα δημιουργήσει ερωτήσεις στα παιδιά, για παράδειγμα εάν η μητέρα κατσίκα γράφει μια επιστολή σε μια φίλη της λέγοντας ότι είναι πραγματικά φοβισμένη να αφήσει τα παιδιά της μόνη της και ζητά τη συμβουλή της. Μπορούμε να θέσουμε ερωτήσεις όπως πώς αισθάνεται να αφήσει τα παιδιά της μόνα, αν υπήρχε ένα αρσενικό κατσικάκι στο σπίτι, αυτά θα ήταν προστατευμένα, θα άφηνε αυτός τα παιδιά του μόνα, η μητέρα κατσίκα έχει άλλη εναλλακτική λύση εκτός από το να αφήσει μόνα τους τα παιδιά της κλπ. Τα παιδιά ολοκληρώνουν το γράμμα και το στέλνουμε.

Όλες αυτές οι δραστηριότητες μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε όλα τα παραμύθια με τις κατάλληλες τροποποιήσεις.

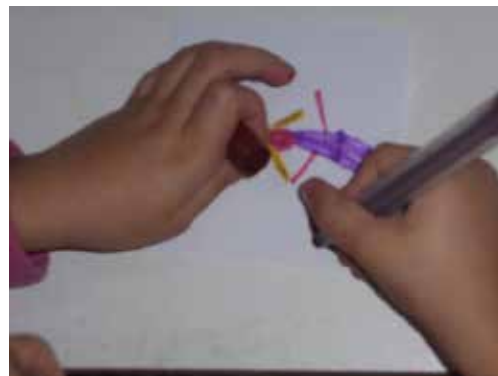
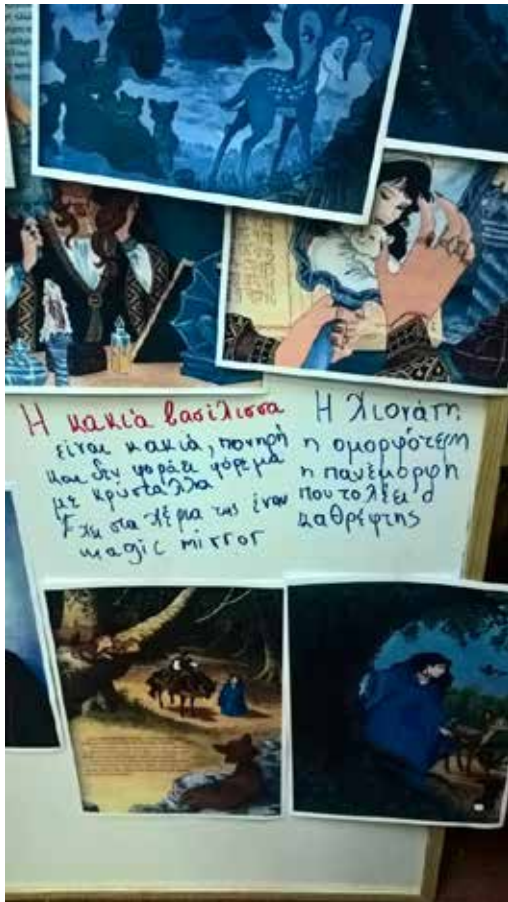
Άλλες δραστηριότητες που μπορούμε να κάνουμε με τα παιδιά

1. Εάν ένας χαρακτήρας από ένα παραμύθι έγραψε ένα γράμμα σε κάποιον άλλο τι θα

του έλεγε αυτός ή αυτή; Για παράδειγμα, εάν η Πεντάμορφη έγραφε ένα γράμμα στη Χιονάτη για την ομορφιά και τους καθρέφτες

2. Η κατσίκια μαμά μιλάει στο τηλέφωνο με έναν φίλο για ένα πρόβλημα που έχει, για παράδειγμα δεν έχει χρήματα, τι θα μπορούσε να κάνει τα παιδιά να κάνουν έναν αυτο-σχεδιασμό
3. Η Χιονάτη μιλάει για μια βόλτα στο δάσος και βρίσκει ένα πορτοφόλι γεμάτο χρήματα. Τι κάνει με αυτό, αγοράζει τίποτα
4. Αν η μαμά άφησε κάποιες οδηγίες για τα μικρά κατσικάκια να κάνουν κάποια πράγματα, τι θα ήταν αυτά, ποιός θα τα έκανε. Κάνουμε μια λίστα.
5. Ζητάμε από τα παιδιά να γίνουν δημοσιογράφοι: τι θα έγραφαν στην εφημερίδα και ποια φωτογραφία θα έβαζαν αν έπρεπε να καλύψουν την ιστορία της κατσίκας που εγκατέλειψε τα παιδιά της μόνα ή πώς θα περιγράψουν την αγάπη της Πεντάμορφης για το Θηρίο. Μπορούμε να τους βοηθήσουμε ρωτώντας τα, αν της Πεντάμορφης της άρεσε το Θηρίο στην αρχή ή τι έκανε το θηρίο που έκανε την Πεντάμορφη να τον λατρεύει κλπ. Μπορούμε να γράψουμε τις προτάσεις τους και να σχεδιάσουν την κύρια «φωτογραφία» του άρθρου.

Οι ερωτήσεις που μπορούμε να κάνουμε είναι απεριόριστες, αλλά πρέπει πρώτα να ακούσουμε τα λόγια των παιδιών και να προσαρμόσουμε τις ερωτήσεις μας. Πρέπει να θυμόμαστε ότι η σκέψη χρειάζεται χρόνο για να επεξεργαστεί και τα παιδιά θα απαντήσουν μόνο αν ενδιαφέρονται για το τι κάνουμε. Θα αισθάνονται επίσης πιο ασφαλείς εάν δεν μας βλέπουν σαν αυτούς που γνωρίζουν όλες τις απαντήσεις, αλλά ως εκείνους που ψάχνουν για απαντήσεις μαζί τους.

Μέρος 2:

Εισαγωγικά παιχνίδια / παιχνίδια γνωριμίας και παιχνίδια χαλάρωσης μεταξύ δομημένων δραστηριοτήτων

Πολλά παιδιά αισθάνονται ντροπαλά και με έλλειψη αυτοπεποίθησης, όταν πρόκειται να αλληλεπιδράσουν με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα. Είναι επομένως πολύ σημαντικό να ασχοληθούν τα παιδιά με δραστηριότητες ή παιχνίδια που «σπάζουν τον πάγο». Με αυτόν τον τρόπο, μπορούμε να τα κάνουμε όλα να αισθάνονται άνετα μεταξύ τους, ώστε να συμμετέχουν πλήρως στην ομάδα και να δημιουργούν δεσμούς μεταξύ τους. Ας δούμε μερικές από αυτές τις δραστηριότητες.

1ο παιχνίδι

Απαιτούμενα αντικείμενα: Μια μεγάλη μαλακή μπάλα

Τα παιδιά κάθονται σ' ένα κύκλο. Ο/Η διευκολυντής στέκεται στο κέντρο κρατώντας μια μεγάλη μαλακή μπάλα. Λέει το όνομά του/της και κάτι άλλο γι' αυτόν/ήν, για παράδειγμα, ποιο είναι το αγαπημένο του/της φαγητό, χρώμα. Στη συνέχεια ρίχνει τη μπάλα σε ένα παιδί και έτσι όλα λένε το όνομά τους και κάτι γι' αυτά. Αυτή είναι μια εξαιρετική δραστηριότητα για την ανακούφιση του άγχους αν τα παιδιά δεν γνωρίζουν καλά το ένα το άλλο. Μπορούμε να διαφοροποιήσουμε το παιχνίδι λέγοντας στα παιδιά αρχικά να περπατήσουν και να χαιρετήσουν με χειραγία κάθε ένα που συναντούν και στη συνέχεια να λένε το όνομά τους.

2ο παιχνίδι

Απαιτούμενα αντικείμενα: μια μεγάλη μπάλα της παραλίας, ένας μαρκαδόρος

Γράψτε σε μια μεγάλη μπάλα της παραλίας με ένα μαρκαδόρο, ερωτήσεις όπως π.χ.

- ποιό είναι το όνομά σου
- ποιό είναι το αγαπημένο σου φαγητό
- ποιό είναι το αγαπημένο σου παιχνίδι
- έχεις κανένα κατοικίδιο

Ή ακόμα και απλά αστεία πράγματα που μπορείτε να κάνετε

- άγγιξε την κοιλιά σου με το ένα χέρι και πήδα
- τραγούδα ένα τραγούδι
- κάνε ένα ζώο

Κάθε παιδί ρίχνει την μπάλα και στη συνέχεια την πιάνει. Βλέπουμε ποια ερώτηση είναι γραμμένη κάτω από τον αριστερό ή δεξιό αντίχειρα του.

3ο παιχνίδι

Απαιτούμενα αντικείμενα: Φύλλα Εφημερίδας, μουσική

Παίζετε ένα παιχνίδι με εφημερίδες

Βάλτε τις εφημερίδες κάτω στο πάτωμα. Πρέπει να έχετε τόσα φύλλα όσα και τα παιδιά που συμμετέχουν και βάζετε κάποια μουσική. Όταν η μουσική σταματά κάθε παιδί στέκεται σε ένα φύλλο εφημερίδων. Στη συνέχεια, αφαιρείτε ένα φύλλο έτσι ώστε τα παιδιά να είναι ένα περισσότερο, αριθμητικά. Την επόμενη φορά που θα σταματήσει η μουσική, δύο παιδιά θα πρέπει να μοιραστούν το ίδιο φύλλο. Συνεχίζετε όταν όλα τα παιδιά θα στέκονται στο ίδιο φύλλο.

4ο παιχνίδι

Λέγοντας γεια με αστείους τρόπους

Απαιτούμενα αντικείμενα: Μουσική

Τα παιδιά περπατούν γύρω από το δωμάτιο ακούγοντας ένα μουσικόκομμάτι. Όταν η μουσική σταματά, πρέπει να πουν «γεια σου» στο παιδί που βρίσκεται κοντά τους αγγίζοντας μέρη του σώματος του άλλου, όπως τους αγκώνες τους

5ο παιχνίδι

Απαιτούμενα αντικείμενα: Χαρτάκια σημειώσεων «Postit», Φωτογραφίες από περιοδικά

Μπορούμε να παίξουμε ένα παιχνίδι που θα μας βοηθήσει να απεικονίσουμε σε ένα πρώτο επίπεδο αν υπάρχουν στερεότυπα που μπορούμε να τα εντοπίσουμε. Χρειαζόμαστε φωτογραφίες από περιοδικά ή φωτογραφίες που δείχνουν δουλειές του σπιτιού, αθλήματα, παιδιά στα κρεβάτια τους, παιδιά που πηγαίνουν στο σχολείο, εργασιακά περιβάλλοντα, διασκέδαση κλπ. Τις βάζουμε σε ένα πίνακα τη μία δίπλα στην άλλη. Έχουμε επίσης τα χαρτάκια σημειώσεων δύο χρωμάτων για παράδειγμα κίτρινο για τις γυναίκες και πράσινο για τους άνδρες. Εξηγούμε στα παιδιά ότι ένα χρώμα είναι για τους άνδρες και το άλλο για τις γυναίκες και τους κάνουμε ερωτήσεις όπως:

- ποιος σε βάζει στο κρεβάτι ή σε ξυπνάει
- ποιός εργάζεται καθημερινά
- ποιός πηγαίνει έξω για καφέ, και ούτω καθεξής

Κάθε παιδί πρέπει να βάλει το κατάλληλο χαρτάκι κάτω από τη φωτογραφία για την οποία μιλάμε. Μπορούμε να συζητήσουμε με τα παιδιά τα αποτελέσματα και να τους θέσουμε ερωτήσεις κατά τη διαδικασία όπως:

- Εσύ βάζεις ένα πράσινο χαρτί κάτω από αυτή τη φωτογραφία. Μήπως αυτό σημαίνει ότι η μητέρα σου ποτέ δεν σε βάζει στο κρεβάτι

Επιπλέον, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε αυτά ή άλλα παιχνίδια, σε περίπτωση που τα παιδιά αισθάνονται κουρασμένα κατά τη διάρκεια της συμμετοχής τους στις δραστηριότητες. Πριν αρχίσουμε τα παιχνίδια για το σπάσιμο του πάγου, πρέπει να εξηγήσουμε στα παιδιά ότι πρέπει να έχουμε κάποιους κανόνες για να κάνουμε την ομάδα μας ευτυχισμένη και παραγωγική. Πρέπει να εξηγήσουμε με απλά λόγια ότι κάθε ομάδα πρέπει να έχει κανόνες. Γνωρίζουν ήδη από το σχολείο ότι δεν θα είναι δύσκολο γι' αυτούς να ορίσουν τους κανόνες της ομάδας. Μπορούμε να τους ζητήσουμε να συντάξουν μικρά κομμάτια χαρτιού αποδεκτών και απαράδεκτων συμπεριφορών και στη συνέχεια να τα τοποθετήσουν κάτω από δύο σύννεφα ευτυχισμένο και δυσαρεστημένο. Επιστρέφουμε σε αυτούς όποτε χρειάζεται.

Για να κάνουμε τα παιδιά να δεσμευτούν ακόμα περισσότερο στην ομάδα μπορούμε να προτείνουμε να βρούμε ένα όνομα για την ομάδα μας. Ακούμε τις προτάσεις και ψηφίζουμε. Γράφουμε το όνομα της ομάδας μας σε ένα πίνακα και τα παιδιά γράφουν τα ονόματά τους ή ζωγραφίζουν γύρω απ' αυτό.

Βιβλιογραφία

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2016 – 2020, Υπουργείο Εσωτερικών, Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, Αθήνα, 2017. Διαθέσιμο εδώ:

<https://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/ESDIF.pdf>

Βοηθητικό εκπαιδευτικό υλικό για την εισαγωγή θεμάτων σχετικά με τα φύλα στην εκπαιδευτική διαδικασία. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τμήμα Φιλοσοφίας Παιδαγωγικής Ψυχολογίας, Τομέας Παιδαγωγικής. Διαθέσιμο εδώ: <http://www.isotita-epeack.gr/welcome.htm>

Κοτρωνίδου Ιωάννα, *Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Μ. Sc. Διαχείριση και Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών Μονάδων*, **Εισήγηση: Παιδαγωγικές πρακτικές και ταυτότητες φύλου στο Νηπιαγωγείο**. Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.-Ε.Π.ΕΚ.), 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο, 5-7 Οκτωβρίου 2012

Κουϊμσή Ελένη Μαρία, Παπαδήμου Χριστίνα, Φρόση Λαμπρινή «Ο παράγοντας φύλο και η σχολική πραγματικότητα στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Μελέτη επισκόπησης». Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας Διαθέσιμο εδώ:

<http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/1490>https://www.researchgate.net/publication/332246303_O_paragontas_phylo_kai_e_scholike_pragmatikoteta_sten_protobathmia_kai_deuterobathmia_ekpaideuse_Melete_episkopeses

Νόμος 4531/2018: Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας, διαθέσιμος εδώ:

https://www.ministryofjustice.gr/?page_id=3576

Πρόγραμμα σπουδών Νηπιαγωγείου, Αθήνα, 2014. Διαθέσιμο εδώ:

http://iep.edu.gr/images/IEP/EPISTIMONIKI_YPIRESIA/Epist_Monades/A_Kyklos/Proshol_Agogi_nea/2019/meros_1_paidagogiko_plaisio.pdf

Σανδαλη Λουκία «**Το θεσμικό πλαίσιο και οι πολιτικές προώθησης της ισότητας των δυο φύλων**», **Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, Αθήνα, 2001**. Διαθέσιμο εδώ

https://www.ekdd.gr/ekdda/files/ergasies_esdd/12/2/339.pdf

Στρατηγάκη Μαρία, «Πολιτικές για την Ισότητα των φύλων στην αγορά εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα», στο «Φύλο και Νέα Επαγγέλματα» του ΕΠΠΕΑΕΚ ΙΙ 2000-2006 «Παραγωγή Βοηθητικού εκπαιδευτικού υλικού για την εισαγωγή θεμάτων σχετικά με τα φύλα στην εκπαιδευτική διαδικασία», 2007. Διαθέσιμο εδώ:

<http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/5002/1425.pdf>

Στρατηγάκη Μαρία, «Η πολιτική ισότητας των φύλων στη δίνη της οικονομικής κρίσης» στο Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, τεύχος 41, Δεκέμβριος 2013. Διαθέσιμο εδώ:

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/hpsa/article/view/14536>

«Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεως κατά των γυναικών, Έκδοση για νέες και νέους», Επιστημονική επιμέλεια: Ειρήνη Μάρη, Μετάφραση: Ευδοκία Πρασίνου, Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, 2017. Διαθέσιμο εδώ

https://www.kethi.gr/sites/default/files/wp-content/uploads/2018/04/CEDAW_Web_Spreads-1.pdf

Χονδρού Ευαγγελία «Το εκπαιδευτικό σύστημα ως μηχανισμός αναπαραγωγής και άρσης έμφυλων διακρίσεων. Αντιμετώπιση των έμφυλων στερεότυπων από τις/τους εκπαιδευτικούς στη σχολική πράξη» Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, 2018, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Διαθέσιμο εδώ:

<https://amitos.library.uop.gr/xmlui/handle/123456789/4798>

Bibliography

Istanbul Convention, Action against violence against women and domestic violence

<https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/about-the-convention>

Jonathan Neeland Structuring Drama Work 1990 Cambridge University Press

Bowell P. and Heap B.S 2001 Planning Process Drama David Fulton Publishers

Co-funded by the Rights,
Equality and Citizenship (REC)
Programme of the European Union

ΚΟΙΝΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ι. ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

1. Γιατί είναι σημαντικό άνδρες και γυναίκες να έχουν ίσες ευκαιρίες;

Το θέμα της ισότητας των φύλων δεν υπάρχει επαρκώς στη σύγχρονη αντίληψη του κοινού. Υπάρχουν διάφοροι λόγοι γι' αυτό. Καταρχάς, η ισότητα των φύλων μοιάζει -κάποιες φορές- πολύ περίπλοκη για να βρει την κατάλληλη έκφρασή της στους τομείς της κοινωνικής, της οικονομικής και της πολιτικής ζωής. Είναι δύσκολο να κατανοηθεί πλήρως η σημασία της και η συμβολή της στην επιτυχή ανάπτυξη των κοινωνιών. Επιπλέον, το θέμα της ισότητας των φύλων, είναι κάπως ευαίσθητο και συγκρουόμενο για πολλές κοινωνίες, κυρίως εκείνες που μοιράζονται συντηρητικά πατριαρχικά χαρακτηριστικά. Είναι εύκολο να διαστρεβλωθεί η ισότητα των φύλων: η εστίασή της μπορεί εύκολα να μετατοπιστεί στα συντηρητικά περιβάλλοντα, συχνά φιλοξενώντας φόβους για αλλαγή των καθιερωμένων σχέσεων εξουσίας και με τη δικαιολογία ότι η ισότητα των φύλων οδηγεί σε ανωμαλίες (κοινωνικές κλπ). Μπορεί να συνδεθεί κατά λάθος με τον σεξουαλικό προσανατολισμό των νέων. Μπορεί επίσης να καταλήξει να ερμηνευτεί ως σύγκρουση φύλων, όπου οι γυναίκες επιθυμούν να αναλάβουν και να ελέγξουν τους άνδρες τόσο κοινωνικά, όσο και εντός των οικογενειών τους. Συχνά η ισότητα των φύλων θεωρείται ως απειλή για τις παραδοσιακές αξίες της οικογένειας και των παιδιών, που μπορεί -ως τελικό αποτέλεσμα- να προκαλέσει την κατάρρευση της οικογενειακής ζωής και την αποτυχία ανατροφής των παιδιών. Επομένως, θα κάνουμε το καλύτερο δυνατό ώστε να παρουσιάσουμε την οπτική μας για την ισότητα των φύλων και να εξηγήσουμε γιατί θεωρούμε σημαντικό την προώθησή της σε όλους τους τομείς της ζωής.

Η ισότητα των φύλων συνεπάγεται ίσα δικαιώματα για γυναίκες και άνδρες, κορίτσια και αγόρια, καθώς και ίση πρόσβαση σε δικαιώματα, πόρους, ευκαιρίες και προστασία. Θα ήταν λάθος να το ερμηνεύσουμε ως προσπάθεια να γίνουν γυναίκες και άνδρες ίσοι στη συμπεριφορά, τις ανάγκες, τις δεξιότητες και τις φιλοδοξίες τους. Η ισότητα επιτυγχάνεται όταν, βάσει συγκεκριμένων αναγκών, και τα δύο φύλα έχουν την ευκαιρία να συνειδητοποιήσουν και να αναπτύξουν το πλήρες δυναμικό τους και τα δικαιώματά τους, χωρίς κανείς να έχει προνόμια ή ζημιά.

Η διαφορετική μεταχείριση γυναικών και ανδρών, που προκύπτει από τα στερεότυπα του φύλου, επηρεάζει όλα τα στάδια της ανάπτυξής μας στη ζωή. Στην πρώιμη παιδική ηλικία, συνδέονται με διαφορετικές στάσεις των ενηλίκων απέναντι στα παιδιά, ανάλογα με το αν είναι κορίτσια ή αγόρια. Τα αγόρια, για παράδειγμα, μπορεί να ενθαρρύνονται να είναι ακατάστατα και βίαια, και τα κορίτσια αντίστοιχα να ενθαρρύνονται να είναι ευγενικά, γεμάτα φροντίδα και δημιουργικότητα. Τα στερεότυπα των φύλων στην εφηβεία μεταφράζονται σε διαφορές αναφορικά με την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη, την ψυχαγωγία, το άνισο μοίρασμα κοινών ευθυνών/εργασιών μέσα στην οικογένεια (νοικοκυριό) μεταξύ κοριτσιών και αγοριών. Στην ενηλικίωση, η ανισότητα των φύλων εκφράζεται με διαφορετικές ευκαιρίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας και στην επαγγελματική πραγμάτωση, τη λήψη δίκαιης/ίσης αμοιβής για ίσες αξίας εργασία, την πρόσβαση σε πόρους, τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων. Κατά την ηλικία συνταξιοδότησης, οι διαφορές εντοπίζονται στην πρόσβαση για φροντίδα, την προσοχή και τις ιατρικές υπηρεσίες.

Όταν αναφερόμαστε στην ισότητα των φύλων, θα πρέπει να σταθούμε σε ένα έγκυρο ευρωπαϊκό όργανο, το οποίο μετρά τα επιτεύγματα και τις προκλήσεις σε αυτόν τον τομέα σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ: ο Δείκτης Ισότητας των Φύλων, που ξεκίνησε από το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE), είναι ένα αντικειμενικό στατιστικό εργαλείο που μετρά αυτήν την πολύπλοκη έννοια μέσω ενός συνόλου κοινωνικοοικονομικών και πολιτικών δεικτών σε κάθε χώρα. Οι δείκτες που μετρά είναι: η αγορά εργασίας, η αμοιβή, η στην εκπαίδευση και την φροντίδα υγείας, η συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, οι διακρίσεις και η βία. Η ανάλυση αυτών των τομέων παρέχει μια σταθερή βάση και αφετηρία για τη χάραξη πολιτικών και νομοθεσίας, με στόχο την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για γυναίκες και άνδρες και την εφαρμογή τους.

Η ισότητα των φύλων θα ωφελήσει την κοινωνία γενικά, συμπεριλαμβανομένων όλων των τομέων της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ζωής, με την:

- προώθηση της οικονομικής, της κοινωνικά βιώσιμης και δίκαιης ανάπτυξης
- μείωση των διακρίσεων και της βίας κατά των γυναικών

- ενθάρρυνση της έκφρασης των προσωπικών δυνατοτήτων και ενδιαφερόντων, χωρίς την πίεση των κοινωνικών προσδοκιών για αποδεκτή σεξουαλική συμπεριφορά (ή κοινωνικό στιγματισμό).

Στερεότυπα με βάση το φύλο

Από τη γέννηση, οι άνθρωποι έχουν ορισμένα φυσικά χαρακτηριστικά που είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με το φύλο. Μεγαλώνοντας, ωστόσο, μαθαίνουν πώς να συμπεριφέρονται ως κορίτσια και αγόρια όταν έρχονται σε επαφή με τον κόσμο γύρω τους. Είναι σημαντικό να σημειωθεί πως αυτή η ταυτότητα δεν είναι σταθερή, αλλά διαμορφώνεται από την εμπειρία, τις κοινωνικές σχέσεις και το ευρύτερο πλαίσιο. Αυτή είναι η λεγόμενη διαδικασία κοινωνικοποίησης, η οποία συνεχίζεται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής: κάθε άτομο αποκτά και διατηρεί στάσεις και πρότυπα συμπεριφοράς που του επιτρέπουν να γίνει ένα πολύτιμο κομμάτι της κοινωνίας, και αυτό φέρνει την έγκριση και την αναγνώριση. Προσωπικές έννοιες, ιδιότητες, απόψεις, μέσα έκφρασης, συνήθειες, προτιμήσεις, ηθικά όρια, επιλογές τρόπου ζωής, όλα ανήκουν εδώ.

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας)¹, ως βασικό έγγραφο στη διεθνή νομοθεσία για την αντιμετώπιση της βίας λόγω φύλου, ορίζει την έννοια του «φύλου» ως «Οι κοινωνικά δομημένοι ρόλοι, συμπεριφορές, δραστηριότητες και χαρακτηριστικά που μια δεδομένη κοινωνία θεωρεί κατάλληλες για γυναίκες και άνδρες». Αυτές είναι κοινωνικές ιδιότητες και ευκαιρίες που σχετίζονται με το να είσαι γυναίκα και άντρας, τις σχέσεις μεταξύ γυναικών και ανδρών, κοριτσιών και αγοριών.

Κάθε παιδί μαθαίνει πώς να συμπεριφέρεται ως κορίτσι ή ως αγόρι μέσα και έξω από την οικογένεια, καθώς απολαμβάνει βιβλία και ταινίες, όταν σχεδιάζει, παίζει ή ακούει ιστορίες. Σε νεαρή ηλικία, τα παιδιά έρχονται αντιμέτωπα με διαφορετικές προσδοκίες, προσδοκίες που προέρχονται από τους γονείς τους, τους αγαπημένους τους, την κοινότητα και το ευρύτερο περιβάλλον. Αυτές οι προσδοκίες αντικατοπτρίζουν τις επικρατούσες απόψεις, κοινωνικά αποδεκτές και δεν έχουν πάντα λογικές εξηγήσεις. Φαίνεται σαν κάποιος να έχει γράψει αυτούς τους κανόνες για να υπάρχει ο κόσμος και όλοι υποτίθεται ότι ζουν με αυτούς. Αυτές είναι στερεοτυπικές πεποιθήσεις, χαρακτηριστικές μιας συγκεκριμένης ομάδας και εκτελούν πολλές γνωστικές λειτουργίες. Αυτές:

- συστηματοποιούν και απλοποιούν την πραγματικότητα. Όταν δεν λαμβάνουμε υπόψη τα μοναδικά χαρακτηριστικά του κάθε ατόμου, αλλά τα ανάγουμε σε μια ευρεία ομάδα, μπορούμε εύκολα να τοποθετήσουμε έναν μεγάλο αριθμό ατόμων σε μια γενική κατηγορία. Αυτό μας επιτρέπει να απλοποιήσουμε τον κόσμο διανοητικά και να τον κάνουμε πιο προβλέψιμο και πιο κατανοητό.
- προστατεύει αξίες. Οι ομάδες μας επιτρέπουν να αποδίδουμε κοινά χαρακτηριστικά σε όλα τα μέλη τους. Όταν το κάνουμε αυτό, είναι ευκολότερο για εμάς να τα «κατανοήσουμε» και να συγκρίνουμε τους εαυτούς μας με αυτά τα χαρακτηριστικά.
- διατηρούν τον κοινωνικό έλεγχο. Είναι ευκολότερο να δημιουργηθούν κοινωνικοί κανόνες που ρυθμίζουν τη συμπεριφορά πολλών ανθρώπων ως ομάδα, παρά να ελέγχουν το κάθε άτομο ξεχωριστά.

Παρόλο που είναι σαν «κενή συζήτηση», που δεν βασίζεται σε γεγονότα, τα στερεότυπα είναι πολύ αληθινά στις συνέπειές τους.

Στην πρώιμη παιδική ηλικία, τα στερεότυπα φύλου για κορίτσια και αγόρια συνδέονται με την επιλογή παιχνιδιών, την επιλογή ρούχων σε ένα συγκεκριμένο χρώμα, την ανάθεση διαφορετικών καθηκόντων και την επιβολή διαφορετικών περιορισμών. Μερικά από τα πιο δημοφιλή παραδείγματα είναι τα εξής:

- Μόνο τα κορίτσια παίζουν με κούκλες.
- Μόνο τα αγόρια παίζουν με αυτοκίνητα και φορτηγά.
- Τα αγόρια δεν κλαίνε.
- Τα κορίτσια είναι συναισθηματικά ασταθή και πιο συναισθηματικά από τα αγόρια.
- Τα κορίτσια είναι πιο ήπια και πιο ευαίσθητα από τα αγόρια.
- Τα αγόρια είναι πιο άτακτα από τα κορίτσια.
- Τα αγόρια είναι καλύτερα στα μαθηματικά σε σχέση με τα κορίτσια.

1 <https://www.coe.int/fr/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168008482e>

- Τα κορίτσια είναι καλύτερα στο να διαβάζουν και να γράφουν απ' ό,τι τα αγόρια
- Τα κορίτσια πρέπει να βοηθούν τις μητέρες τους με τις δουλειές του σπιτιού.
- Τα αγόρια πρέπει να ακολουθούν τα βήματα των πατέρων τους (όσον αφορά το επάγγελμα) και δεν υπάρχει χώρος για αυτούς στην κουζίνα.

Τα κορίτσια και τα αγόρια, οι γυναίκες και οι άνδρες έχουν έμφυτα ταλέντα και ικανότητες, και τα στερεότυπα μπορούν να συλλάβουν την προσωπική τους ανάπτυξη, καθώς και την εκπαίδευση και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας τους και γενικά τις ευκαιρίες ζωής.

Τα στερεότυπα φύλου² συνδέονται εγγενώς με την ιεραρχία, τα προνόμια και την ενδυνάμωση. Είναι απλουστευμένες γενικεύσεις σχετικά με τα χαρακτηριστικά, τη συμπεριφορά, τους ρόλους των γυναικών και των ανδρών στην κοινωνία, που εφαρμόζονται ατομικά σε γυναίκες και άνδρες για να τους χαρακτηρίσουν σε μια συγκεκριμένη κατάσταση. Αυτή η άμεση εφαρμογή συχνά λανθασμένων γενικεύσεων σε μια συγκεκριμένη κατάσταση οδηγεί σε ντροπή, στιγματισμό, περιορισμό, άδικη μεταχείριση και περιορισμό δικαιωμάτων και ευκαιριών. Ενώ ο γραπτός νόμος αυξάνει την ισότητα των φύλων σε έναν υποχρεωτικό κανόνα της υψηλότερης τάξης, συχνά στην πραγματική ζωή υπάρχουν άλλοι άγραφοι, αλλά επίμονοι κανόνες, ιδέες και εμπειρία, επιβεβαιώνοντας την παραδοσιακά καθιερωμένη ιεραρχία των φύλων, όπου οι άνδρες δικαιούνται περισσότερα πλεονεκτήματα, δύναμη και ευκαιρίες, λαμβάνουν πιο ευνοϊκές συνθήκες και στάσεις και έχουν μεγαλύτερο έλεγχο σε διάφορες επιλογές, αποφάσεις και στάσεις. Υπάρχουν βαθιά ριζωμένες πεποιθήσεις, ιδέες και στάσεις σχετικά με τη διαφορετική αξία των γυναικών και των ανδρών, για τις ποιότητες, τα ταλέντα και τις ικανότητές τους και εξασκούνται συνεχώς. Δεν έχουν αντικειμενική, επιστημονικά αναγνωρισμένη βάση και αιτιολόγηση, αλλά διαμορφώνουν ουσιαστικές διαφορές στη στάση απέναντι στις γυναίκες και τους άνδρες. Πολλά από αυτά τα στερεότυπα βασίζονται στην ιδέα της αντιπαράθεσης και του αποκλεισμού (εάν ορισμένα χαρακτηριστικά, δραστηριότητες, θέσεις, ρόλοι, θεωρούνται εγγενή σε ένα φύλο, τότε το αντίθετο σύνολο θεωρείται ότι είναι χαρακτηριστικό του άλλου φύλου, χωρίς οποιαδήποτε απόδειξη για υποκείμενη βιολογική ρύθμιση). Τα έμφυλα στερεότυπα ανδρών και γυναικών έχουν βαθύ αντίκτυπο στην κοινωνία μας. Λόγω των προόδων που σημειώθηκαν τα τελευταία χρόνια για την επίτευξη ισότητας μεταξύ των δύο φύλων, η κοινωνία αντικατοπτρίζει λιγότερες στάσεις που υποστηρίζουν τις διακρίσεις και τις ανισότητες μεταξύ ανδρών και γυναικών. Ωστόσο, παρόλο που είμαστε απελευθερωμένοι στις πεποιθήσεις και τις στάσεις μας, πολλές από τις ενέργειές μας εξακολουθούν να επηρεάζονται από τα στερεότυπα του φύλου και από τις παρανοήσεις για τους άνδρες και τις γυναίκες που έχουν περάσει από τη μια γενιά στην άλλη. Παρά τις δηλωμένες αξίες τους, ένας μεγάλος αριθμός ανθρώπων σήμερα σχετίζονται μεταξύ τους, ακολουθώντας τα στερεότυπα φύλου. Υιοθετούμε προκατειλημμένες συμπεριφορές σε νεαρή ηλικία μέσω της παρατήρησης των στερεοτυπικών ρόλων που «παίζουν» οι άνθρωποι στις οικογένειές μας. Καθώς προχωράμε στο σχολείο, αυτές οι συμπεριφορές ενισχύονται από τους συμμαθητές μας και τους συνομηλίκους μας. Υποστηρίζονται επίσης από τις μη λεκτικές πολλές φορές προκαταλήψεις των εκπαιδευτικών μας, αλλά και από το τρόπο οργάνωσης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ενοχοποιούνται ότι εκμεταλλεύονται τις διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών και προβάλλουν υπερβολικά τα στερεότυπα του φύλου για την πώληση προϊόντων. Τα υπολείμματα αυτών των προκαταλήψεων στη ζωή μας σήμερα απεικονίζουν τους άντρες ως δεξιотεχνικούς, με πολλές ικανότητες, ισχυρούς, πατερναλιστικούς και μη επικοινωνιακούς, και τις γυναίκες ως συναισθηματικά ανταποκρινόμενες και επικοινωνιακές, αλλά με μια παιδικότητα, αβοήθητες και ανίκανες. Αυτές οι διαστρεβλώσεις είναι διχαστικές και παρεμβαίνουν στο να είμαστε συντροφικοί και στοργικοί στις στενές μας σχέσεις. Η κοινωνική πίεση που ασκείται από αυτές τις στάσεις είναι τόσο επιζήμια για τις σχέσεις ζευγαριών, όσο και η φυλετική προκατάληψη στις σχέσεις μεταξύ ανθρώπων διαφορετικών εθνικών καταστάσεων. Κάθε στερεότυπο φύλου μπερδεύει τη σκέψη των ανθρώπων για τις διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών. Αυτές οι πολυκαιρισμένες συμπεριφορές υπερεκτιμούν τις ιδιότητες που διακρίνουν τους άνδρες και τις γυναίκες και τις τοποθετούν σε τεχνητές κατηγορίες. Μερικά στερεότυπα φύλου που «παγιδεύουν» άντρες και γυναίκες ο ένας εναντίον του άλλου, περιλαμβάνουν:

- **Οι άνδρες είναι σκληροί και ισχυροί, δεν είναι ανίσχυροι και παιδαριώδεις όπως οι**

2 Αναπτύχθηκε από την Genoveva Tasheva, Διευθυντή του Βουλγαρικού Κέντρου Σπουδών Φύλου.

γυναίκες.

- **Οι γυναίκες είναι** ευαίσθητες και διαισθητικές, **όχι** χωρίς αισθήματα και αναίσθητες **όπως οι άνδρες.**
- **Οι άνδρες είναι** λογικοί, συνετοί και ορθολογιστές, **δεν είναι** ξεχασιάρηδες, ασταθείς και παράλογοι **όπως οι γυναίκες.**
- **Οι γυναίκες** σχηματίζουν εύκολα βαθιές συναισθηματικές προσκολλήσεις, **δεν** φοβούνται να δεσμευτούν σε μια σχέση ή να δημιουργήσουν δεσμούς, **όπως οι άνδρες.**
- **Οι άνδρες ενδιαφέρονται κυρίως** για τη σταδιοδρομία ή τα επαγγελματικά τους. Αυτά δεν αποτελούν γι' αυτούς δευτερεύοντα ενδιαφέροντα, όπως συμβαίνει με τις γυναίκες.
Οι γυναίκες ενδιαφέρονται κυρίως για μια μακροχρόνια σχέση και να γίνουν γονείς. Δεν αποτελούν γι' αυτές δευτερεύοντα ενδιαφέροντα, όπως συμβαίνει με τους άντρες.

Στην πραγματικότητα, υπάρχουν πολλά πιο σημαντικά πράγματα που μοιράζονται οι άνδρες και οι γυναίκες από εκείνα που τους χωρίζουν. Μερικές αλήθειες για τους άνδρες και τις γυναίκες είναι:

- **Οι περισσότεροι άνδρες και γυναίκες** έχουν συναισθήματα και τα εκφράζουν. Οι περισσότεροι «δουλεύουν» επίσης την άμυνα τους ενάντια στο συναίσθημα.
- **Οι περισσότερες γυναίκες και άνδρες** ενδιαφέρονται για τις επιχειρήσεις, τη χρηματοδότηση, τις επιστημονικές ιδέες, τα μηχανικά θέματα, την πολιτική και τις αφηρημένες ιδέες.
- **Οι περισσότεροι άνδρες και γυναίκες** ενδιαφέρονται για οικιακές δραστηριότητες, όπως ο σχεδιασμός, το μαγείρεμα, η παιδική ηλικία και η μόδα.
- **Οι περισσότερες γυναίκες και άνδρες** βρίσκουν ικανοποίηση στο να έχουν μια καριέρα ή ένα επάγγελμα.
- **Οι περισσότεροι άνδρες και γυναίκες** έχουν έντονη επιθυμία για μόνιμη σχέση με το αντίθετο φύλο.
- **Οι περισσότερες γυναίκες και άνδρες** ενδιαφέρονται έντονα για την αναπαραγωγή και τη γονιμότητα.
- **Οι περισσότεροι άνδρες και γυναίκες** έχουν μια πολύ έντονη επιθυμία να ερωτευτούν ο ένας τον άλλον.

Βία και διακρίσεις βασισμένες στο φύλο

Η ανισότητα των φύλων αποτελεί εμπόδιο για τις γυναίκες και τους άνδρες να εκφράζουν ελεύθερα το πλήρες δυναμικό τους και να συνειδητοποιούν πλήρως τον εαυτό τους. Ωστόσο, δεν επηρεάζει εξίσου και τα δύο φύλα. Στον τομέα της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, η ανισότητα βλάπτει τις γυναίκες σε μεγαλύτερο βαθμό, επειδή τις εμποδίζει να αναπτύξουν τις δυνατότητές τους, να είναι επιτυχημένες στην κοινωνία, να έχουν πόρους, να συμμετάσχουν στη λήψη αποφάσεων. Ως αποτέλεσμα, υπάρχει μεγαλύτερος κίνδυνος να πέσουν γυναίκες και νεαρά κορίτσια στη φτώχεια, τον κοινωνικό αποκλεισμό, τις διακρίσεις και τη βία. Η ανισορροπία στις ευκαιρίες για παγκόσμιο αντίκτυπο θέτει τις γυναίκες σε μειονεκτική θέση και τις περιορίζει στην επίτευξη σταθερότητας και ευημερίας.

Η βία με βάση το φύλο³ είναι ένα φαινόμενο βαθιά ριζωμένο στην ανισότητα των φύλων, και συνεχίζει να είναι μία από τις πιο αξιοσημείωτες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλες τις κοινωνίες. Η βία που βασίζεται στο φύλο είναι η βία κατά ενός ατόμου λόγω του φύλου του. Τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες υφίστανται βία λόγω φύλου, αλλά η πλειονότητα των θυμάτων είναι γυναίκες και κορίτσια. Η βία με βάση το φύλο και η βία κατά των γυναικών είναι όροι που χρησιμοποιούνται συχνά εναλλακτικά, καθώς έχει αναγνωριστεί ευρέως ότι η περισσότερη βία με βάση το φύλο προκαλείται σε γυναίκες και κορίτσια, από άνδρες. Ωστόσο, η χρήση της διάστασης «με βάση το φύλο» είναι σημαντική, καθώς τονίζει το γεγονός ότι πολλές μορφές βίας κατά των γυναικών βασίζονται στις ανισότητες μεταξύ γυναικών και ανδρών.

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (Συμβούλιο της Ευρώπης, Σύμβαση για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας), ορίζει τη βία που βασίζεται στο φύλο και τη βία κατά των γυναικών ως μια πράξη με βάση το φύλο που αποτελεί «παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μορφή διάκρισης κατά των γυναικών». Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, οι πράξεις βίας που βασίζονται στο φύλο υπογραμμίζονται

3 <https://eige.europa.eu/gender-based-violence/what-is-gender-based-violence>

ως αποτέλεσμα «σωματικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής ή οικονομικής βλάβης ή ταλαιπωρίας για τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων απειλών τέτοιων πράξεων, ή αυθαίρετης στέρησης της ελευθερίας, είτε συμβαίνουν στη δημόσια είτε στην ιδιωτική ζωή».

Είναι επίσης σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι η βία που βασίζεται στο φύλο μπορεί να ομαλοποιηθεί και να αναπαραχθεί λόγω δομικών ανισοτήτων, όπως κοινωνικοί κανόνες, στάσεις και στερεότυπα γύρω από το φύλο γενικά και βία κατά των γυναικών συγκεκριμένα. Επομένως, είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε τη διαρθρωτική ή θεσμική βία, η οποία μπορεί να οριστεί ως η υπαγωγή των γυναικών στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική ζωή, όταν επιχειρούμε να εξηγήσουμε τον επιπολασμό της βίας κατά των γυναικών μέσα στις κοινωνίες μας. Οι διακρίσεις και η άνιση μεταχείριση κοριτσιών και αγοριών έχουν πολλές μορφές και μεγέθη. Ξεκινούν στην οικογένεια, με τα κορίτσια να μεγαλώνουν από νεαρή ηλικία για να κάνουν δουλειές στο σπίτι για να φροντίσουν τις οικογένειές τους στο μέλλον, και τα αγόρια διδάσκονται να αποκτούν δεξιότητες δημιουργίας εισοδήματος και να επιτυγχάνουν κοινωνική κατάσταση. Σε πολλές οικογένειες, τα αγόρια δεν ενθαρρύνονται να πάνε στην κουζίνα ή να βοηθήσουν τις δουλειές του σπιτιού, ενώ για τα κορίτσια είναι απολύτως αποδεκτό και μάλιστα επιθυμητό να περνούν τον ελεύθερο χρόνο τους βοηθώντας τις μητέρες τους φροντίζοντας τα μικρότερα αδέρφια τους ή τους ηλικιωμένους. Όλα αυτά δείχνουν ότι ακόμη και στην οικογένεια, τα παιδιά μπορεί να έχουν διαφορετικές ευκαιρίες, προνόμια και περιορισμούς.

Ο μεγαλύτερος κοινωνικός κύκλος έξω από το οικογενειακό σπίτι, με τους επίσημους θεσμούς και τις άτυπες ομάδες του, συμβάλλει περαιτέρω στη διάδοση και ενίσχυση των στερεοτύπων για τις γυναίκες και τους άνδρες. Αυτό δημιουργεί επιβλαβείς πρακτικές άνισης μεταχείρισης, διακρίσεων και βίας. Μπορούν να βρεθούν σε διαφορετικά επίπεδα, αλλά σε όλες τις περιπτώσεις οδηγούν σε άνιση ιδιοκτησία και έλεγχο των πόρων και ως εκ τούτου σε εξάρτηση και βία. Οι γυναίκες επηρεάζονται περισσότερο από αυτές τις ανισότητες και αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ζωή που ελέγχεται από την οικογένεια και τους συντρόφους, στερείται του δικαιώματός του για γνώμη και εκτίθεται σε σωματική και συναισθηματική κακοποίηση, στέρηση, περιορισμό της ελευθερίας και το δικαίωμα στην προσωπική επιλογή, και σε σεξουαλική βία.

Η σοβαρότητα του προβλήματος απαιτεί πολιτικές και νομοθετικές λύσεις. Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης παρέχει πολύ σημαντικές οδηγίες για μεμονωμένες χώρες προς αυτή την κατεύθυνση. Στο Άρθρο 4 «Θεμελιώδη δικαιώματα, ισότητα και απαγόρευση των διακρίσεων», παράγραφος 2 αναφέρει: «Τα συμβαλλόμενα μέρη καταδικάζουν κάθε μορφή διάκρισης κατά των γυναικών και λαμβάνουν, χωρίς καθυστέρηση, τα απαραίτητα νομοθετικά και άλλα μέτρα για την πρόληψή της, ιδίως με:

- το να ενσωματώσουν στα εθνικά τους συντάγματα ή σε άλλη κατάλληλη νομοθεσία την αρχή της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών και να διασφαλίσουν την πρακτική υλοποίηση αυτής της αρχής
- την απαγόρευση των διακρίσεων εις βάρος των γυναικών, μεταξύ άλλων μέσω της επιβολής κυρώσεων, κατά περίπτωση
- την κατάργηση νόμων και πρακτικών που κάνουν διακρίσεις εις βάρος των γυναικών».

Το Άρθρο 6 «Πολιτικές ευαίσθητες στο φύλο» επισημαίνει ότι «τα συμβαλλόμενα μέρη δεσμεύονται να συμπεριλάβουν την οπτική του φύλου στην εφαρμογή και αξιολόγηση του αντίκτυπου των διατάξεων της παρούσας σύμβασης και να προωθήσουν και να εφαρμόσουν αποτελεσματικά πολιτικές ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών και την ενδυνάμωση των γυναικών».

Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην εκπαίδευση των παιδιών, καθώς έχει ισχυρό αντίκτυπο στον τρόπο που αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους και τους συνομηλίκους τους και προκαθορίζει τη συμπεριφορά τους στη μελλοντική τους ζωή ως ενήλικες. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης επιδιώκει να ενθαρρύνει την υιοθέτηση ορισμένων αξιών στον τομέα της εκπαίδευσης όπως η ισότητα των φύλων, ο αμοιβαίος σεβασμός και η μη βία στις διαπροσωπικές σχέσεις, οι μη στερεοτυπικοί ρόλοι των φύλων, το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, η ευαισθητοποίηση σχετικά με τη βία βάσει φύλου και την ανάγκη αντιμετώπισής της (Άρθρο 14). Οι ιδρυτές της Σύμβασης το βλέπουν αυτό ως μια σημαντική πτυχή της πρόληψης της βίας κατά των γυναικών, καθώς πολλές από τις στάσεις, τις πεποιθήσεις και τα πρότυπα συμπεριφοράς των παιδιών διαμορφώνονται κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους.

Οι γυναίκες και οι άνδρες έχουν τις ίδιες ανάγκες να ζουν με αξιοπρέπεια και να επιτύχουν οικονομική και κοινωνική πρόοδο. Ωστόσο, υπάρχουν περισσότερα εμπόδια για τις γυναίκες να το κάνουν αυτό -πολιτιστικές και κοινωνικές πρακτικές που περιορίζουν την ανάπτυξή τους, φανερή ή καλυμμένη διάκριση, εκδηλώσεις διαφόρων μορφών βίας. Επομένως, απαιτούνται πρόσθετες προσπάθειες και μέτρα για την αντιστάθμιση των περισσότερων από τους περιορισμούς που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες προκειμένου να συμμετάσχουν ισότιμα σε όλους τους τομείς της κοινωνικοοικονομικής και πολιτικής ζωής.

2. Γιατί είναι σημαντική η εργασία αναφορικά με την Ισότητα των Φύλων από την πρώτη παιδική ηλικία

Υπερνικώντας τα στερεότυπα

Καθώς τα μικρά παιδιά αναπτύσσονται, αρχίζουν να εξερευνούν τις έννοιες του να είναι αγόρι ή κορίτσι. Μαθαίνουν για τους ρόλους τους με την περιήγηση στον κόσμο γύρω τους. Η επικοινωνία με τους γονείς, τους συγγενείς, τους συνομηλίκους, τους δασκάλους, τα παιχνίδια και τα παραμύθια βοηθούν τα παιδιά να ορίσουν τον εαυτό τους και τους άλλους, χρησιμοποιώντας διαφορετικά κριτήρια: αρχίζουν να καταλαβαίνουν τι είναι να είναι κορίτσι ή αγόρι. Αρχίζουν να επιλέγουν ορισμένα παιχνίδια, επιλογή που βασίζεται σε αυτό που νομίζουν κατάλληλο για αγόρια ή κορίτσια. Αρχίζουν επίσης να ορίζουν τι θεωρείται κατάλληλο μόνο για κορίτσια ή αγόρια.

Η ικανότητα αναγνώρισης ομοιότητας και διαφορών είναι μια σημαντική ικανότητα που αναπτύσσουν τα παιδιά από νεαρή ηλικία με τη βοήθεια ενηλίκων. Κάνουν συνεχώς ερωτήσεις σε μια προσπάθεια να τακτοποιήσουν, να ταξινομήσουν τον κόσμο γύρω τους, να βρουν διαφορές και ομοιότητες, καθώς και συνδέσεις μεταξύ διαφορετικών αντικειμένων. Από μικρή ηλικία, αρχίζουν να πιστεύουν ότι το να είσαι αγόρι καθορίζει να κάνεις ορισμένα πράγματα και να έχεις κάποιες προτιμήσεις και αντιπάθειες, διαφορετικά από τα πράγματα που κάνουν τα κορίτσια, είτε τους άρεσει, είτε όχι. Ωστόσο, αυτά δεν είναι έμφυτα. Είναι μαθήματα που διδάσκονται από ενήλικες και βασίζονται στην κατανόηση, την εμπειρία, τις συμπεριφορές τους, τις κοινωνικές σχέσεις. Τα παιδιά μεγαλώνουν περιτριγυρισμένα από παραδείγματα σχετικά με το τι κάνουν αγόρια και τι κάνουν τα κορίτσια -οικογενειακές σχέσεις, παιχνίδια που παίζουν, παραμύθια και ταινίες.

Όταν τα νήπια επιλέγουν παιχνίδια για να παίζουν ή να φορέσουν ρούχα συγκεκριμένου χρώματος, το κάνουν επειδή τους αρέσει. Τα μικρά παιδιά δεν κάνουν συνειδητές επιλογές έχοντας κατανοήσει ότι ορισμένα παιχνίδια ή ρούχα θεωρούνται κατάλληλα μόνο για κορίτσια ή αγόρια. Ωστόσο, οι επιλογές τους δεν είναι αυθόρμητες, αλλά επηρεάζονται από τα εκφρασμένα, ή τα κρυμμένα μηνύματα σημαντικών μορφών ενηλίκων γύρω τους. Οι ενήλικες υποτίθεται ότι βοηθούν τα παιδιά να εξερευνήσουν τον κόσμο, να κατανοήσουν ποιες είναι οι προσδοκίες απέναντί τους και τι πρέπει να κάνουν για να γίνουν αποδεκτά σε αυτόν τον κόσμο, και όχι να είναι απομονωμένα και / ή απορριφθέντα. Μικρά κορίτσια και αγόρια μαθαίνουν⁴ πώς να συμπεριφέρονται σε διάφορα σημαντικά αναπτυξιακά στάδια:

- **Πρώιμη παιδική ηλικία:** τα παιδιά παρατηρούν τη συμπεριφορά και τις δραστηριότητες των ενηλίκων γύρω τους. Μεγάλο μέρος της επικοινωνίας των γονέων με τα βρέφη τους επηρεάζεται από το φύλο και βασίζεται σε στερεοτυπικές προσδοκίες και κοινωνικά αποδεκτά πρότυπα για κορίτσια και αγόρια. Με τη σειρά του αυτό, διαμορφώνει τις ιδέες του βρέφους. Τα παιδιά ηλικίας δεκαοκτώ μηνών αναπτύσσουν την ικανότητα να ταυτοποιούνται χρησιμοποιώντας ένα σύνολο χαρακτηριστικών, χρησιμοποιώντας διάφορες πηγές πληροφοριών σε αυτήν τη διαδικασία. Ενώ αναπτύσσουν την αίσθηση του εαυτού τους, τείνουν να ακολουθούν μοντέλα διαθέσιμα μέσα στις οικογένειές τους και στα νηπιαγωγεία. Σε αυτό το στάδιο διαμορφώνεται η αίσθηση ότι ανήκουν σε μια συγκεκριμένη ομάδα: είναι η ομάδα των κοριτσιών ή των αγοριών.
- **Τριών έως τεσσάρων ετών:** τα παιδιά επικεντρώνονται στις διαφορές και συνδέουν τις έννοιες «ένα κορίτσι» και «ένα αγόρι» με μερικά από τα χαρακτηριστικά τους. Σε αυτήν την ηλικία οι κανόνες και οι προσδοκίες για το πώς ένα κορίτσι και ένα αγόρι πρέπει να φαίνονται και να συμπεριφέρονται αρχίζουν να διαμορφώνονται, συμπεριλαμβανομένης της επιλογής παιχνιδιών: ένας ενήλικας υποτίθεται ότι θα αγοράσει μια κούκλα για το κορίτσι και ένα αυτοκίνητο για το αγόρι. Ορισμένα συναισθήματα γίνονται αποδεκτά και άλλα όχι (π.χ. «Μην κλαις, είσαι αγόρι!»).

4 <https://depts.washington.edu/dbpeds/healthy-gender-development.pdf>

Τα αγόρια ενθαρρύνονται να είναι ανεξάρτητα και τα κορίτσια να είναι υπάκουα.

- **Πέντε έως επτά ετών:** τα περισσότερα παιδιά γνωρίζουν ήδη ότι υπάρχουν κανόνες για κορίτσια και αγόρια και ότι πρέπει να τους ακολουθούν. Εξακολουθούν να μην έχουν αρκετή γνώση και εμπειρία για να σκεφτούν τις πεποιθήσεις και τις αξίες στις οποίες βασίζονται αυτοί οι κανόνες. Οι ερευνητές περιγράφουν αυτήν την περίοδο ως την πιο αυστηρή: τα παιδιά δεν έχουν καμία εξήγηση για πολλούς από τους κανόνες, ωστόσο καταλαβαίνουν ποια είναι η κοινωνικά αποδεκτή συμπεριφορά και πόσο διαφορετική μπορεί να είναι για τα κορίτσια και τα αγόρια, πόσο γελοιοποιημένα και απομονωμένα μπορεί να νιώσουν όταν δεν τους ακολουθούν.

Ενώ οι κανόνες συμπεριφοράς για κορίτσια και αγόρια τείνουν να γίνουν λιγότερο αυστηροί και να υποστούν ορισμένες αλλαγές στα ακόλουθα στάδια, μερικά από αυτά παραμένουν για μια ζωή. Επηρεάζουν την επικοινωνία, χτίζουν σχέσεις και συνεργασίες, αλλά και την ανατροφή παιδιών. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι προσπάθειες κάποιου να μεγαλώσει παιδιά σε ένα πνεύμα ανοχής, σεβασμού και εκτίμησης για τους άλλους, η αποδοχή των κοριτσιών και των αγοριών ως εξίσου πολύτιμη, εξίσου ικανοποιητική και επιτυχημένη, πρέπει να ξεκινήσουν νωρίς.

Αυτές οι προσπάθειες πρέπει να βοηθήσουν τα παιδιά να κατανοήσουν ότι ο καθένας είναι εξίσου πολύτιμος και σημαντικός στα ενδιαφέροντα, στις ικανότητες και στις φιλοδοξίες του. Στην αρχή, μπορεί να φαίνεται δύσκολο να το μεταφράσουμε και να το μεταφέρουμε στις απόψεις ενός 5χρονου, αλλά στην πραγματικότητα μπορούμε να βοηθήσουμε τα παιδιά να αναπτύξουν την κατανόησή τους για τις κατηγορίες «όχι μόνο κοριτσίστικες ή αγορίστικες», κατηγορίες όπως:

- τα παιχνίδια είναι απλά παιχνίδια και **τα κορίτσια και τα αγόρια** μπορούν να διασκεδάσουν παίζοντας μαζί τους
- **αγόρια και κορίτσια** μπορούν να είναι καλοί στον αθλητισμό, στο γράψιμο, στο σχέδιο, στο χορό.
- **κορίτσια και αγόρια** μπορούν να είναι φίλοι.
- τα παιχνίδια με ρόδες είναι **για όλους**
- **κορίτσια και αγόρια** μπορούν να φορούν ό, τι ρούχα θέλουν στο νηπιαγωγείο μας / στο σχολείο μας.

τα χρώματα είναι απλά χρώματα. Δεν υπάρχουν κοριτσίστικα και αγορίστικα χρώματα. Σε όλα τα παιδιά αρέσουν τα διαφορετικά χρώματα.⁵

Είναι πολύ σημαντικό να δουλεύεις με παιδιά ώστε να αναπτύξουν την κριτική σκέψη τους, αλλά είναι εξίσου σημαντικό να δουλεύεις και με τους ενήλικες γύρω τους, σε μια παράλληλη προσπάθεια.

Ανθρώπινα Δικαιώματα, Δικαιώματα Γυναικών, Δικαιώματα Παιδιών

Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι βασικά πρότυπα που αναγνωρίζουν την ανάγκη αξιοπρεπούς ζωής για όλους τους ανθρώπους στον κόσμο. Η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων⁶ -εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 10 Δεκεμβρίου 1948- είναι ένα επαναστατικό έγγραφο και συνεχίζει να χρησιμεύει ως το πιο σημαντικό παγκόσμιο μέσο για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τονίζει ότι η ελευθερία, η δικαιοσύνη και η ειρήνη στον κόσμο βασίζονται στην αναγνώριση της αξιοπρέπειας και της αξίας των ανθρώπων και στην ισότητα ανδρών και γυναικών.

Αυτές οι δύο βασικές αξίες ορίζουν πολλές άλλες που χρησιμεύουν ως θεμελιώδης αρχή της συνύπαρξης για ανθρώπους και κοινωνίες. Κάποιες από αυτές είναι:

- Ελευθερία
- Σεβασμός στους άλλους
- Μη διάκριση
- Ανοχή
- δικαιοσύνη
- Ευθύνη

Λόγω της ευπάθειάς τους στην κοινωνία και της μεγαλύτερης έκθεσής τους σε κακοποίηση, διακρίσεις και βία και στερήσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι γυναίκες και τα παιδιά υπόκεινται σε ειδική φροντίδα και νομική υποστήριξη. Τα δικαιώματα των γυναικών και των παιδιών επηρεάζουν την προστασία της σωματικής τους ακεραιότητας και της αυτονομίας της βούλησης -να μην υπόκεινται

5 <https://depts.washington.edu/dbpeds/healthy-gender-development.pdf>

6 <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

σε συναισθηματική, σωματική και σεξουαλική κακοποίηση, να ζουν σε ένα ασφαλές περιβάλλον, να είναι σε θέση να εκφράζουν ελεύθερα τις επιθυμίες τους, να συνειδητοποιούν τις δυνατότητές τους. Η προστασία αυτών των δικαιωμάτων αποτελεί εγγύηση για την κοινωνική πρόοδο και την ευημερία των κοινωνιών, επομένως ρυθμίζεται από διάφορα διεθνή έγγραφα. Θα αναφέρουμε εν συντομία μερικά από τα πιο σημαντικά.

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού

Το έγγραφο υποχρεώνει τις πολιτείες να παρέχουν ειδικές εγγυήσεις και φροντίδα, συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης νομικής προστασίας για τα παιδιά, λόγω της σωματικής και πνευματικής τους ανωριμότητας και ευπάθειας. Το Άρθρο 2 ρυθμίζει την εγγύηση των δικαιωμάτων κάθε παιδιού χωρίς καμία διάκριση, ανεξάρτητα από τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, την πολιτική ή άλλη γνώμη, την εθνική, εθνοτική ή κοινωνική καταγωγή, την ιδιοκτησία, την αναπηρία, τη γέννηση ή άλλο καθεστώς του παιδι ή τους γονείς του ή νόμιμους κηδεμόνες. Είναι ευθύνη των κρατών να φροντίζουν για την ευημερία των παιδιών και να τα προστατεύουν, καθοδηγούμενα σε όλες τις ενέργειές τους από τα υψηλότερα συμφέροντά τους (Άρθρο 3). Το δικαίωμα στη ζωή, καθώς και οι δυνατότητες επιβίωσης και ανάπτυξης, είναι θεμελιώδους σημασίας για τη Σύμβαση (Άρθρο 6), καθώς και το δικαίωμα των παιδιών να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους για όλα τα θέματα που τους αφορούν, τα οποία πρέπει να έχουν σημασία, που αντιστοιχεί στην ηλικία και την ωριμότητα του παιδιού (Άρθρο 12). Προτεραιότητα της Σύμβασης είναι η προστασία των παιδιών από κάθε μορφή σωματικής ή διανοητικής βίας, επίθεσης ή κακοποίησης, αμέλειας, κακοποίησης ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένων των σεξουαλικών αδικημάτων, ενώ βρίσκονται υπό τη φροντίδα των γονιών τους ή ενός από αυτά, των νόμιμων τους κηδεμόνων ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο στο οποίο τους έχει ανατεθεί (Άρθρο 19). Το δικαίωμα στην εκπαίδευση θεωρείται όχι μόνο στο πλαίσιο της προσβασιμότητας, της διαθεσιμότητας, της πληρότητας, της εξάλειψης της άγνοιας και του αναλφαριθμητισμού, αλλά και στη διευκόλυνση της πρόσβασης σε επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις και σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας.

Σύμβαση για την εξάλειψη κάθε μορφής διακρίσεων κατά των γυναικών

Με βάση τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και την πίστη στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, στην αξιοπρέπεια και την αξία του ανθρώπινου προσώπου και στην ισότητα ανδρών και γυναικών, η Σύμβαση παρέχει κατευθυντήριες γραμμές για την αλλαγή των κοινωνικών και πολιτιστικών προτύπων συμπεριφοράς ανδρών και γυναικών προκειμένου να επιτευχθεί η εξάλειψη των προκαταλήψεων και η εξάλειψη των εθίμων που βασίζονται στην ιδέα της κατωτερότητας ή της ανωτερότητας ενός από τα φύλα ή του στερεότυπου του ρόλου των ανδρών και των γυναικών (Άρθρο 5α). Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται επίσης στην παροχή οικογενειακής ανατροφής, η οποία περιλαμβάνει τη σωστή κατανόηση της μητρότητας ως κοινωνικής λειτουργίας και αναγνώριση της κοινής ευθύνης ανδρών και γυναικών στην ανατροφή και την ανάπτυξη των παιδιών τους, υπό την προϋπόθεση ότι σε όλες τις περιπτώσεις τα συμφέροντα των παιδιών κυριαρχούν (Άρθρο 5β).

- Συμμετοχή στην πολιτική και δημόσια ζωή της χώρας - το δικαίωμα ψήφου, εκλογής σε δημόσιους φορείς, δημόσιας διοίκησης, συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων (Άρθρο 7).
- Πρόσβαση σε ποιοτικά προγράμματα κατάρτισης σε όλα τα στάδια της εκπαίδευσης, ευκαιρίες για ελεύθερο προσανατολισμό στην επιλογή επαγγέλματος ή ειδικότητας, ίσα δικαιώματα στη λήψη υποτροφιών και επιχορηγήσεων εκπαίδευσης, καθώς και ειδικά μέτρα για τον περιορισμό του αριθμού των κοριτσιών που εγκαταλείπουν το σχολείο (Άρθρο 10).
- Απασχόληση μέσω ίσων ευκαιριών απασχόλησης, δωρεάν επιλογή επαγγέλματος και ευκαιριών για εξέλιξη της σταδιοδρομίας, το δικαίωμα ίσης αμοιβής για ίση εργασία (Άρθρο 11).
- Πρόσβαση στην ιατρική περίθαλψη (Άρθρο 12), το δικαίωμα σε οικογενειακά επιδόματα και οικονομική πίστωση, καθώς και στη συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή (Άρθρο 13).
- Ίσα δικαιώματα στο πλαίσιο της συζυγικής σχέσης, συμπεριλαμβανομένης της ελεύθερης επιλογής του συντρόφου, των ίσων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων ως γονέων, της δυνατότητας συνδυασμού των οικογενειακών δεσμεύσεων με την εκπαίδευση και την πραγματοποίηση, την ισότητα μεταξύ των συντρόφων στην κατοχή, την απόκτηση, τη διαχείριση, τη χρήση και τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων (Άρθρο 16).

Επιτροπή για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW)

Η Επιτροπή για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW) είναι το σώμα ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων που παρακολουθεί την εφαρμογή της Σύμβασης για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών. Η Επιτροπή CEDAW αποτελείται από 23 εμπειρογνώμονες για τα δικαιώματα των γυναικών από όλο τον κόσμο. Για πρώτη φορά, μετά τις δημοκρατικές αλλαγές, η Βουλγαρία διαθέτει εμπειρογνώμονα του CEDAW - την κυρία Genoveva Tisheva⁷ - με θητεία 2019-2022.

Υπάρχει ένα προαιρετικό πρωτόκολλο στη σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών, το οποίο περιλαμβάνει:

- Διαδικασία επικοινωνίας - δίνει τη δυνατότητα σε άτομα και ομάδες γυναικών να υποβάλλουν καταγγελία στην Επιτροπή Εξάλειψης των Διακρίσεων κατά των Γυναικών για παραβιάσεις της Σύμβασης.
- Διαδικασία έρευνας - επιτρέπει στην Επιτροπή να διεξάγει έρευνες για σοβαρές και συστηματικές παραβιάσεις των δικαιωμάτων των γυναικών.

Γενική σύσταση № 36 (2017 / UN CEDAW) ΟΗΕ σχετικά με το δικαίωμα των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση⁸

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση και η ισότητα στην εκπαίδευση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των δικαιωμάτων των γυναικών. Ο ειδικός εισηγητής του ΟΗΕ για το δικαίωμα στην εκπαίδευση⁹ δήλωσε ότι «..... το δικαίωμα στην εκπαίδευση για γυναίκες και κορίτσια ... είναι απαραίτητο για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων από τις οποίες υφίστανται γυναίκες και κορίτσια». Έτσι, αυτό το δικαίωμα μπορεί να ονομαστεί «προστατευτικό» δικαίωμα, το οποίο ανήκει στην κατηγορία των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων και περιλαμβάνεται σε πολλά διεθνή έγγραφα. Περιέχει πολλά άλλα δικαιώματα, όπως το δικαίωμα λήψης ή πρόσβασης στην εκπαίδευση, το δικαίωμα επιλογής εκπαίδευσης, το δικαίωμα στην ισότητα στην εκπαίδευση. Εν ολίγοις, η εκπαίδευση πρέπει να είναι διαθέσιμη, προσιτή, κατάλληλη για ανάγκες και προσαρμόσιμη σε διαφορετικές καταστάσεις.

Το δικαίωμα να μην γίνεται διάκριση στην εκπαίδευση είναι ένα συγκεκριμένο δικαίωμα. Σε αντίθεση με τη βία που βασίζεται στο φύλο κατά των γυναικών ή την αλλαγή του κλίματος και τη μείωση των επιπτώσεων των φυσικών καταστροφών, οι οποίες δεν ρυθμίζονται ρητά στη Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW)¹⁰, αλλά οι οποίες αναγνωρίζονται από την CEDAW ότι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης (το δικαίωμα στην ελευθερία από τις διακρίσεις, το δικαίωμα στην υγεία, το δικαίωμα των γυναικών στις αγροτικές περιοχές), το Άρθρο 10 της Σύμβασης υποχρεώνει ρητά τα κράτη να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για την εξάλειψη των διακρίσεων στην εκπαίδευση μεταξύ γυναικών και ανδρών και μεταξύ κοριτσιών και αγοριών. Το Άρθρο 10 ρυθμίζει λεπτομερώς τα ακόλουθα:

«Τα συμβαλλόμενα κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την εξάλειψη των διακρίσεων εις βάρος των γυναικών προκειμένου να τους εξασφαλίσουν ίσα δικαιώματα με τους άνδρες στον τομέα της εκπαίδευσης και ιδίως να διασφαλίζουν, βάσει της ισότητας ανδρών και γυναικών:

(α) Οι ίδιες προϋποθέσεις για την καριέρα και τον επαγγελματικό προσανατολισμό, για την πρόσβαση σε σπουδές και για την απόκτηση διπλωμάτων σε εκπαιδευτικά ιδρύματα όλων των κατηγοριών τόσο σε αγροτικές όσο και σε αστικές περιοχές · Η ισότητα αυτή διασφαλίζεται στην προσχολική, γενική, τεχνική, επαγγελματική και ανώτερη τεχνική εκπαίδευση, καθώς και σε όλους τους τύπους επαγγελματικής κατάρτισης

(β) Πρόσβαση στα ίδια προγράμματα σπουδών, στις ίδιες εξετάσεις, εκπαιδευτικό προσωπικό με προσόντα του ίδιου προτύπου και σχολικές εγκαταστάσεις και εξοπλισμό της ίδιας ποιότητας

(γ) Η εξάλειψη οποιασδήποτε στερεότυπης έννοιας των ρόλων ανδρών και γυναικών σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις μορφές εκπαίδευσης ενθαρρύνοντας τη συνεκπαίδευση και άλλους τύπους εκπαίδευσης που θα βοηθήσουν στην επίτευξη αυτού του στόχου και, ειδικότερα, με την αναθεώρηση των σχολικών

⁷ <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CEDAW/Pages/Membership.aspx>

⁸ Αναπτύχθηκε από την κ. Genoveva Tisheva, ειδική της CEDAW

⁹ <https://www.ohchr.org/en/issues/education/sreducation/Pages/SREducationIndex.aspx>

¹⁰ <https://www.ohchr.org/documents/professionalinterest/cedaw.pdf>

βιβλίων και σχολικά προγράμματα και την προσαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας

(δ) Οι ίδιες ευκαιρίες να επωφεληθούν από υποτροφίες και άλλες επιχορηγήσεις σπουδών

(ε) τις ίδιες ευκαιρίες πρόσβασης σε προγράμματα συνεχούς εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων και λειτουργικού γραμματισμού, ιδίως εκείνων που στοχεύουν στη μείωση, το συντομότερο δυνατό, οποιουδήποτε χάσματος στην εκπαίδευση που υπάρχει μεταξύ ανδρών και γυναικών

(στ) Η μείωση των ποσοστών εγκατάλειψης των μαθητών και η οργάνωση προγραμμάτων για κορίτσια και γυναίκες που έχουν εγκαταλείψει πρόωρα το σχολείο

(ζ) τις ίδιες ευκαιρίες για ενεργό συμμετοχή στον αθλητισμό και τη φυσική αγωγή».

Στις 16 Νοεμβρίου 2017, η Επιτροπή CEDAW ολοκλήρωσε και δημοσίευσε τη Γενική Σύσταση Νο 36 σχετικά με το δικαίωμα των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση¹¹. Ξεκινά με μεγάλη έμφαση στην εκπαίδευση και τον «κεντρικό μετασχηματιστικό και ενδυναμωτικό ρόλο της στην προώθηση των αξιών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αναγνωρίζεται ως ο δρόμος προς την ισότητα των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών».

Με βάση τα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τα σχολικά άτομα που εγκαταλείπουν το σχολείο και τα στοιχεία αλφαριθμητισμού, η Επιτροπή σημειώνει ότι τα κορίτσια και οι γυναίκες αρχικά υφίστανται δυσανάλογες διακρίσεις όσον αφορά την πρόσβαση, τις ευκαιρίες τακτικής φοίτησης στο σχολείο, την αντιμετώπιση, τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και τις ευκαιρίες σταδιοδρομίας. Η Επιτροπή συνδέει τη σύσταση με τον Στόχο 4 των Στόχων Αειφόρου Ανάπτυξης, που επιδιώκει να «εξασφαλίσει εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και ίσης ποιότητας και να προωθήσει ευκαιρίες για τη διά βίου μάθηση».

Η γενική σύσταση Νο 36 οργανώνεται γύρω από 3 κύρια θέματα:

- πρόσβαση στην εκπαίδευση
- ίση μεταχείριση και ευκαιρίες στην εκπαίδευση
- πώς η εκπαίδευση επηρεάζει δικαιώματα όπως το δικαίωμα στην ισότητα των φύλων εκτός της εκπαιδευτικής σφαίρας, τονίζοντας ότι ακόμη και αν το εκπαιδευτικό επίτευγμα των ανδρών είναι χαμηλότερο, κατέχουν καλύτερες θέσεις.

Ακολουθούν μερικές από τις κύριες συστάσεις που σχετίζονται με τις κρατικές υποχρεώσεις βάσει του Αρθρου 10 της Σύμβασης που περιγράφονται σε αυτό το έγγραφο:

- να παρέχει καθολική, δωρεάν και υποχρεωτική εκπαίδευση έως το επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για όλους και να εξαλείψει την ανισόρροπη κατανομή των κονδυλίων του προϋπολογισμού για την εκπαίδευση ευάλωτων και περιθωριοποιημένων ομάδων κοριτσιών
- ενσωμάτωση κατάλληλης ηλικίας εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών και της Σύμβασης CEDAW στα σχολικά προγράμματα σε όλα τα επίπεδα
- να αναλάβει συνταγματικές τροποποιήσεις ή/και άλλες κατάλληλες νομοθετικές ενέργειες για να διασφαλίσει την προστασία και την επιβολή των δικαιωμάτων των κοριτσιών και των γυναικών, εντός και μέσω της εκπαίδευσης
- εξάλειψη των στερεοτύπων των φύλων αναπτύσσοντας και εφαρμόζοντας πολιτικές και προγράμματα για την ισότητα των φύλων σε όλα τα επίπεδα
- ενθάρρυνση των μέσων ενημέρωσης να προβάλλουν θετικές και μη σεξουαλικές εικόνες γυναικών, συμπεριλαμβανομένων κοριτσιών και γυναικών εθνοτικών και μειονοτήτων, ηλικιωμένων γυναικών και κοριτσιών και γυναικών με αναπηρία.

Διακήρυξη και πλατφόρμα δράσης του Πεκίνου¹²

Το έγγραφο του 1995 θεωρείται ως το πιο ολοκληρωμένο παγκόσμιο πλαίσιο πολιτικής και σχέδιο δράσης για την ενδυνάμωση των γυναικών και την ισότητα των φύλων στον κόσμο. Η Πλατφόρμα Δράσης καλύπτει 12 τομείς προτεραιότητας, για καθέναν από τους οποίους έχουν προσδιοριστεί στρατηγικοί στόχοι, καθώς και δράσεις που πρέπει να αναληφθούν από κυβερνήσεις και άλλους ενδιαφερόμενους σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο. Οι στρατηγικοί τομείς στους οποίους υπάρχουν κρίσιμα ζητήματα για την πρόοδο και την ανάπτυξη των γυναικών είναι:

11 https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CEDAW/Shared%20Documents/1_Global/CEDAW_C_GC_36_8422_E.pdf

12 <https://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/>

1. **Γυναίκες και φτώχεια (κοινωνικός αποκλεισμός)** - Ο στρατηγικός στόχος σε αυτόν τον τομέα είναι να δημιουργηθούν συγκεκριμένες πολιτικές και στρατηγικές ευαισθητοποιημένες ως προς το φύλο, πολιτικές που θα λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες και τους περιορισμούς των γυναικών που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.
2. **Γυναίκες και εκπαίδευση** - Υπερνίκηση του αναλφαριθμητισμού μεταξύ των γυναικών και διασφάλιση της ίσης πρόσβασης στην εκπαίδευση. Δημιουργία συνθηκών διά βίου μάθησης για κορίτσια και γυναίκες.
3. **Γυναίκες και υγεία** - Βελτίωση της πρόσβασης σε επαρκή, προσιτή και ποιοτική υγεία δια βίου. Ενίσχυση των προγραμμάτων πρόληψης της υγείας των γυναικών.
4. **Βία κατά των γυναικών** - Λήψη ολοκληρωμένων μέτρων για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. Καταπολέμηση της εμπορίας γυναικών (trafficking) και παροχή υποστήριξης στα θύματα της πορνείας και της βίας.
5. **Γυναίκες και ένοπλες συγκρούσεις** - Προστασία των γυναικών που ζουν σε περιοχές ένοπλων ή άλλων συγκρούσεων ή υπό ξένη κατοχή. Περιορισμός των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε καταστάσεις σύγκρουσης. Παροχή προστασίας, υποστήριξης και εκπαίδευσης σε γυναίκες πρόσφυγες.
6. **Γυναίκες και οικονομία** - Προώθηση της οικονομικής ανεξαρτησίας των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασής τους στην απασχόληση, των κατάλληλων συνθηκών εργασίας και του ελέγχου των οικονομικών πόρων. Παροχή εκπαίδευσης, πληροφόρησης και πρόσβασης στην αγορά εργασίας, για γυναίκες χαμηλού εισοδήματος. Εξάλειψη του διαχωρισμού της εργασίας και της κάθε μορφής διάκριση στην απασχόληση.
7. **Γυναίκες στην εξουσία και στα κέντρα λήψης αποφάσεων** - Εξασφάλιση ίσης πρόσβασης και πλήρους συμμετοχής των γυναικών στις δομές εξουσίας και στη λήψη αποφάσεων.
8. **Θεσμικοί μηχανισμοί για την πρόοδο των γυναικών** - Ενσωμάτωση της οπτικής του φύλου στη νομοθεσία, τις κυβερνητικές πολιτικές, τα προγράμματα και τα σχέδια.
9. **Ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών** - Διασφάλιση της ισότητας και προστασίας κατά των διακρίσεων στη νομοθεσία και την εφαρμογή της
10. **Σtereότυπα των γυναικών και ανισότητα στην πρόσβασή τους στα συστήματα επικοινωνίας και ιδίως στα μέσα ενημέρωσης** - Αύξηση των ευκαιριών των γυναικών για συμμετοχή και έκφραση στο δημόσιο χώρο και την πρόσβασή τους σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων στα μέσα ενημέρωσης και στις νέες τεχνολογίες επικοινωνίας. Διασφάλιση προβολής μιας ισορροπημένης και μη στερεοτυπικής εικόνας των γυναικών στα μέσα ενημέρωσης.
11. **Γυναίκες και περιβάλλον** - Ενεργός συμμετοχή γυναικών σε όλα τα επίπεδα στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για το περιβάλλον. Ενσωμάτωση θεμάτων φύλου και οπτικής του φύλου σε πολιτικές και προγράμματα αειφόρου ανάπτυξης.
12. **Κορίτσια** - Εξάλειψη κάθε μορφής διακρίσεων, βίας και εκμετάλλευσης εναντίον των κοριτσιών. Αύξηση της συμμετοχής τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή. Αύξηση του ρόλου της οικογένειας στη βελτίωση της κατάστασης των κοριτσιών.

Ευρωπαϊκές πολιτικές για την προώθηση της ισότητας των φύλων

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σημείωσε σημαντική πρόοδο στον τομέα της ισότητας των φύλων τις τελευταίες δεκαετίες. Αυτό αποτελεί αποτέλεσμα:

- της νομοθεσίας για την ίση μεταχείριση
- της ενσωμάτωσης της αρχής της ισότητας των φύλων σε όλες τις άλλες πολιτικές
- των ειδικών μέτρων για την πρόοδο των γυναικών.

Η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών είναι μια από τις θεμελιώδεις αξίες που ορίζονται στο Άρθρο 8 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.¹³ Η εγγύηση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της απασχόλησης, της εργασίας και των αποδοχών, ρυθμίζεται επίσης στο Άρθρο 23 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁴. Στο ίδιο έγγραφο, το Άρθρο 21 αναφέρει «Οποιαδήποτε μορφή διάκρισης που βασίζεται ιδίως στο φύλο, τη φυλή, το χρώμα, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, τα γενετικά

13 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12012E%2FTXT>

14 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%5B2016P%2FTXT%5D>

χαρακτηριστικά, τη γλώσσα, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, τις πολιτικές ή άλλες απόψεις, που ανήκουν στην εθνική μειονότητα, το καθεστώς ιδιοκτησίας, τη γέννηση, την αναπηρία, την ηλικία ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό, απαγορεύεται ρητά».

Δεδομένου του ηγετικού ρόλου του στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το Συμβούλιο της Ευρώπης ενέκρινε τη Σύμβαση για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας¹⁵ (η „Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης» ονομάστηκε έτσι λόγω του ονόματος του τόπου όπου έγινε η αρχή για την υπογραφή του κειμένου). Αυτό θεωρείται το πιο ολοκληρωμένο διεθνές νομικό μέσο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας για την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σημειώνει ότι „η βία κατά των γυναικών είναι μια εκδήλωση ιστορικά άνισων σχέσεων εξουσίας μεταξύ γυναικών και ανδρών, οι οποίες οδήγησαν στην κυριαρχία και στις διακρίσεις κατά των γυναικών από τους άνδρες και στην πρόληψη της πλήρους προόδου των γυναικών» και τονίζει τη διαρθρωτική φύση της βίας κατά των γυναικών ως βίας βάσει φύλου, η οποία αναγκάζει τις γυναίκες να υποτάσσονται στους άνδρες.

Οι σκοποί αυτής της Σύμβασης είναι:

- α) η προστασία των γυναικών από κάθε μορφή βίας και πρόληψη, δίωξη και εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας
- β) να συμβάλλει στην εξάλειψη κάθε μορφής διακρίσεων εις βάρος των γυναικών και να προάγει την ουσιαστική ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, συμπεριλαμβανομένης της ενδυνάμωσης των γυναικών
- γ) να σχεδιάσει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο, πολιτικές και μέτρα για την προστασία και τη βοήθεια σε όλα τα θύματα βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας
- δ) να προωθήσει την διεθνή συνεργασία με σκοπό την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας
- ε) να παρέχει υποστήριξη και βοήθεια σε οργανισμούς και υπηρεσίες, να επιβάλλει το νόμο για αποτελεσματική συνεργασία, προκειμένου να υιοθετηθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας.

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης απαιτεί από τα κράτη που την έχουν επικυρώσει¹⁶ να υιοθετήσουν μια ολοκληρωμένη δέσμη μέτρων για την καταπολέμηση κάθε μορφής βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Οποιαδήποτε διάταξη της Σύμβασης αποσκοπεί στην πρόληψη της εμφάνισης βίας, στην παροχή βοήθειας στα θύματα και στη διασφάλιση της προσφυγής στη δικαιοσύνη. Η Σύμβαση προβλέπει και απαιτεί ποινικοποίηση και νομικές κυρώσεις για διάφορες μορφές βίας κατά των γυναικών, όπως ενδοοικογενειακή βία, παρενόχληση, σεξουαλική παρενόχληση και ψυχολογική βία.

Η Σύμβαση ορίζει σαφώς ότι η βία κατά των γυναικών και η ενδοοικογενειακή βία δεν μπορούν να θεωρηθούν ιδιωτικά θέματα και ότι τα κράτη έχουν καθήκον να προλαμβάνουν τη βία, να προστατεύουν τα θύματα και να τιμωρούν τους δράστες, μέσω της υιοθέτησης και της εφαρμογής ολοκληρωμένων πολιτικών. Εκτός από τις νομικές υποχρεώσεις, η Σύμβαση στέλνει επίσης ένα σημαντικό πολιτικό μήνυμα στην κοινωνία ως σύνολο, ότι η βία κατά των γυναικών και η ενδοοικογενειακή βία δεν είναι αποδεκτές. Η αποστολή της είναι να ρίξει φως στην πραγματική κατάσταση πολλών γυναικών και κοριτσιών που είναι θύματα βίας, να ευαισθητοποιήσει και να οδηγήσει σε μια αλλαγή τρόπων σκέψης μακροπρόθεσμα.

Η Σύμβαση θέτει την υποχρέωση πρόληψης και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών στο ευρύτερο πλαίσιο επίτευξης της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών. Με αυτόν τον τρόπο, οι συγγραφείς της αναφέρονται στις σχέσεις μεταξύ γυναικών και ανδρών, στους ρόλους τους και στις εγγενείς λειτουργίες τους στην κοινωνία, και γι' αυτό θεωρούν σημαντικό να προτείνουν έναν ορισμό του όρου «φύλο». Αυτός ο όρος δεν προορίζεται να αντικαταστήσει τον βιολογικό ορισμό του «φύλου» ή τους όρους «γυναίκες» και «άνδρες», αλλά να επισημάνει το βαθμό στον οποίο οι ανισότητες, τα στερεότυπα και, κατά συνέπεια, η βία, δεν προέρχονται από βιολογικές διαφορές ή κοινωνικές κατασκευές, με άλλα λόγια, από στάσεις και αντιλήψεις για το τι πρέπει να είναι οι

15 <https://www.coe.int/fr/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168008482e>

16 Η Σύμβαση Ιστανμπούλ δεν επικυρώθηκε από 6 κράτη μέλη της ΕΕ, με τη Βουλγαρία να είναι ένα από αυτά: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/210/signatures>

γυναίκες και οι άνδρες στην κοινωνία. Η Σύμβαση περιέχει μια σειρά διατάξεων που αμφισβητούν τις αντιλήψεις περί κατωτερότητας των γυναικών έναντι των ανδρών και τους ρόλους και τις συμπεριφορές που πρέπει να διαδραματίζουν γυναίκες και άνδρες στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. Αντιτίθεται στις προσπάθειες:

- να «φυλακίζονται» γυναίκες και άνδρες μέσα στους παραδοσιακούς ρόλους, περιορίζοντας έτσι την προσωπική, εκπαιδευτική και επαγγελματική τους ανάπτυξη και γενικά τις ευκαιρίες ζωής τους
- να δικαιολογείται και να υποστηρίζεται η πατριαρχία, οι ιστορικές σχέσεις ισχύος των ανδρών έναντι των γυναικών και οι σεξιστικές στάσεις που εμποδίζουν την πρόοδο της ισότητας των φύλων
- να αντιτίθενται στο δικαίωμα των γυναικών να ζήσουν μια ζωή χωρίς βία.

Το 2020, η ανθρωπότητα αντιμετώπισε μια νέα κρίση -**την πανδημία COVID19**- η οποία έφερε νέες προκλήσεις στην προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών και ιδίως των κοριτσιών. Το ξέσπασμα του COVID-19 επηρέασε βαθιά το περιβάλλον στο οποίο τα παιδιά και οι έφηβοι μεγαλώνουν και αναπτύσσονται από την πρώιμη παιδική ηλικία έως τα τέλη της εφηβείας. Οι ζωές παιδιών όλων των ηλικιών και σε όλες τις χώρες έχουν αλλάξει δραματικά. Επηρεάστηκαν από τις κοινωνικοοικονομικές συνέπειες της κρίσης και, σε ορισμένες περιπτώσεις, από τα περιοριστικά μέτρα που εισήχθησαν, τα οποία εξακολουθούν να είναι δύσκολο να εκτιμηθούν σε ποιο βαθμό τα οφέλη δεν έχουν υποστεί ζημία. Η συνεχιζόμενη κρίση θα μπορούσε να αυξήσει τον αριθμό των παιδιών που ζουν σε φτωχά νοικοκυριά έως και 117 εκατομμύρια έως το τέλος του 2020, σύμφωνα με την τελευταία ανάλυση της UNICEF και του οργανισμού Save the Children.¹⁷ Η άμεση απώλεια εισοδήματος συχνά σημαίνει ότι οι οικογένειες είναι λιγότερο ικανές να πληρώσουν βασικές ανάγκες, όπως τρόφιμα και ρούχα, έχουν περιορισμένη πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και την εκπαίδευση, και διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο βίας, εκμετάλλευσης και κακοποίησης. Η κρίση έχει επιδεινώσει την πρόσβαση των παιδιών στην εκπαίδευση. Τα σχολεία έκλεισαν σε 188 χώρες, επηρεάζοντας περισσότερα από 1,6 δισεκατομμύρια παιδιά και νέους. Δεν έχουν καταφέρει όλες οι χώρες να εισαγάγουν την εξ αποστάσεως μάθηση, και μεταξύ των χωρών χαμηλού εισοδήματος το μερίδιο είναι μόνο 30%. Ενώ τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι ο άμεσος αντίκτυπος του COVID-19 στη βρεφική και εφηβική θνησιμότητα είναι πολύ περιορισμένος, εκτιμάται ότι η επιβίωση των παιδιών θα επηρεαστεί μόνιμα από τις επιπτώσεις της πανδημίας. Σύμφωνα με μια μελέτη 118 χωρών χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος, ένα επιπλέον 1.2 εκατομμύρια θάνατοι παιδιών κάτω των πέντε ετών θα μπορούσαν να συμβούν σε μόλις έξι μήνες. Όσον αφορά τη βία, ορισμένοι παράγοντες που σχετίζονται με τα μέτρα κοινωνικού αποκλεισμού είναι πιθανό να οδηγήσουν σε αυξημένο κίνδυνο για τα παιδιά λόγω των αυξανόμενων εντάσεων στα νοικοκυριά, του άγχους, της οικονομικής ανασφάλειας, της απώλειας θέσεων εργασίας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Τα παιδιά ενδέχεται επίσης να είναι πιο συχνά μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας.

Τα κορίτσια, ειδικά εκείνα που προέρχονται από περιθωριοποιημένες ομάδες, θα επηρεαστούν ιδιαίτερα από τα δευτερεύοντα αποτελέσματα του COVID-19¹⁸, λόγω του κινδύνου να γίνουν θύματα διπλής διάκρισης λόγω ηλικίας και φύλου. Τα μέτρα για τον περιορισμό της εξάπλωσης της νόσου έχουν επιδεινώσει τις υπάρχουσες ανισότητες και αύξησαν την εγκατάλειψη των κοριτσιών, επειδή έχουν λιγότερη πρόσβαση στις τεχνικές συσκευές και στο Διαδίκτυο που απαιτούνται για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση από τα αγόρια. Ο ειδικός προβλέπει ότι η οικονομική ύφεση, η ανεργία και το κλείσιμο των σχολείων θα αυξήσουν τη σεξουαλική βία, την εκμετάλλευση, την εμπορία, την παιδική εργασία και τις βλαβερές πρακτικές στις τοπικές κοινότητες, όπως οι καταναγκαστικοί γάμοι, η πρόωγη εγκυμοσύνη και ο ακρωτηριασμός των γεννητικών οργάνων. Όλες αυτές οι αρνητικές τάσεις θα επηρεάσουν περισσότερο τα νεαρά κορίτσια. Αυτή η ομάδα εξαρτάται περισσότερο από ιατρικές υπηρεσίες, προγράμματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, κοινωνικές υπηρεσίες, γραφεία απασχόλησης. Η δυσκολία πρόσβασης σε αυτά τα συστήματα, εξαιτίας της πανδημίας, έχει αυξήσει σημαντικά τον κίνδυνο στον οποίο τίθεται η ζωή και η υγεία αυτών των κοριτσιών.

17 <https://data.unicef.org/topic/covid-19-and-children/>

18 Plan International / John von Ahlen „COVID-19 Ο αντίκτυπος στα κορίτσια“

Π. ΚΛΑΣΙΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ¹⁹ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

1. Τα Παραμύθια και ο κόσμος του παιδιού

Τα παραμύθια μεταφέρονται από γενιά σε γενιά, ως μια τελετή μετάβασης στην ιστορία του κόσμου και την πιο σημαντική ανθρώπινη εμπειρία. Η επιρροή τους στη διαμόρφωση των αντιλήψεων και της κοινωνικοποίησης των παιδιών είναι τόσο ισχυρή που οι ανθρωπιστικές επιστήμες δεν τα αντιμετωπίζουν πλέον απλά ως διασκεδαστικές ιστορίες για ύπνο. Για αιώνες τα παραμύθια χρησίμευσαν ως πηγή ηθών, ηθικής και κοινωνικών κανόνων. Μερικές φορές τα καθολικά μηνύματά τους καθοδηγούν τους ανθρώπους καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους, χρησιμεύοντας ως το μέτρο του «σωστού και του λάθους», «του καλού και του κακού», «του όμορφου και του άσχημου».

Τα παραμύθια βοηθούν τα κορίτσια και τα αγόρια να μεγαλώσουν, να αντιμετωπίσουν τους βαθύτερους φόβους και τις επιθυμίες τους και να διαμορφώσουν τις αξίες τους. Διεγείρουν τη συναισθηματική, διανοητική και συμπεριφορική ανάπτυξη των παιδιών και προάγουν την ψυχική τους υγεία. Υπάρχουν μερικοί καλοί λόγοι για να εξηγήσουμε γιατί τα παιδιά βρίσκουν τα παραμύθια τόσο ελκυστικά.

Τα παραμύθια ανοίγουν ευκαιρίες στα παιδιά να αναπτύξουν τη φαντασία τους. Ο καθένας μας ήταν κάποτε μέρος του μαγικού κόσμου των παραμυθιών, όπου συμβαίνουν θαύματα και όλα είναι δυνατά, αλλά καθώς μεγαλώνουμε γίνεται όλο και πιο δύσκολο να ξεπεράσουμε τα όρια της ορθολογικής σκέψης. Αυτή η ικανότητα παρέχεται κυρίως σε παιδιά κάτω των 11 ετών, που συμμετέχουν στην ιστορία, φέρνοντας την ατελείωτη φαντασία τους, χωρίς αντίσταση, σκέψεις ή κριτική. Η πραγματικότητα των ιστοριών φέρνει κοντά τη γοητεία των παιδιών με τη φαντασία, την ενσυναίσθηση τους με μη ρεαλιστικές ιστορίες και την ανάγκη τους να ταυτιστούν με χαρακτήρες υπερφυσικών ικανοτήτων.

Ο συμβολικός χαρακτήρας των παραμυθιών είναι μια άλλη πηγή γοητείας για τα παιδιά. Οι εικόνες σε παραμύθια είναι πλούσιες σε σύμβολα που πηγαινούν πολύ πίσω στο παρελθόν της ανθρωπότητας. Τα βρίσκουμε σε μύθους, θρησκεία και όνειρα. Αυτά τα σύμβολα μιλούν αβίαστα στα μικρά παιδιά επειδή ενσωματώνουν τον εσωτερικό τους κόσμο: τους φόβους, τις επιθυμίες τους και τις εικόνες με τις οποίες τείνουν να ταυτίζονται. Τα παιδιά, με τις περιορισμένες πηγές γνώσης και εμπειρίας τους, νιώθουν κοντά στα σύμβολα και τα χρησιμοποιούν για να κατανοήσουν τον κόσμο με πολύ πιο εύκολο τρόπο από ό, τι, εάν είχαν τη δυνατότητα να καταφύγουν σε ορθολογική γνώση. Τα παραμύθια δείχνουν στον κόσμο τον τρόπο που τα παιδιά τον φαντάζονται. Αφηγούνται ιστορίες για συγκρούσεις, δυσκολίες και σχέσεις παρόμοιες με αυτές που βιώνουν τα παιδιά. Η ιστορία είναι απλή και εύκολη στην παρακολούθηση, δίνοντας στα παιδιά την ευκαιρία να τα συγκρίνουν με τις εμπειρίες τους και με αυτόν τον τρόπο να γνωρίσουν καλύτερα τον εαυτό τους και τις σχέσεις τους. Δεν χρειάζεται να εξηγήσουμε τα παραμύθια γιατί συλλαμβάνουν περίπλοκα υπαρξιακά ζητήματα με συντομία και εκπληκτική σαφήνεια, σύμφωνα με τις ιδέες και τις γνώσεις που έχουν τα παιδιά. Προσφέρουν σαφείς και αρθρωτές διακρίσεις μεταξύ καλού και κακού, του καλού ήρωα και του κακού, έτσι ώστε τα παιδιά να μην χρειάζεται να αμφισβητούν τις ιστορίες, ούτε τους χαρακτήρες. Επιπλέον, τα παραμύθια χρησιμεύουν ως μήτρα, βοηθώντας τα παιδιά να κατανοήσουν καλύτερα τον κόσμο γύρω τους.

«Τα παραμύθια είναι αληθινά»²⁰. Τα παραμύθια συγκεντρώνουν ένα σύμπαν γεγονότων, χαρακτήρων και θεμάτων που έχουν ενθουσιαστεί και προβληματίσει την ανθρωπότητα για αιώνες. Πρωταγωνιστούν άτομα όλων των ηλικιών από την παιδική ηλικία έως τα γηρατειά. Αγγίζουν τις δυνάμεις και τις αδυναμίες της ανθρώπινης φύσης και τις αντιθέσεις που βιώνουμε στη ζωή μας: οι φτωχοί και οι πλούσιοι, το καλό και το κακό, οι γενναίοι και οι αδύναμοι, οι άσχημοι και οι όμορφοι. Έρχονται σε εμάς πλούσια σε συναισθήματα, συναρπαστικά και διασκεδαστικά, θέτοντας τα καθολικά ερωτήματα σχετικά με την ελευθερία, τη φιλία, την αγάπη και άλλες ανθρώπινες φιλοδοξίες. Τα παραμύθια μπορούν να οδηγήσουν σε ακραία θέματα (κακοποίηση, βία, στέρηση), που μπορεί να είναι δύσκολο να εξερευνήσουν διαφορετικά τα παιδιά. Έχοντας εγκριθεί από πολιτιστική άποψη, αυτές οι

19 Αυτά δεν είναι τα παραμύθια όπως παρουσιάζονται από τη Walt Disney. Είναι μάλλον λαϊκές ιστορίες, που συλλέχθηκαν και δημοσιεύθηκαν από τους αδερφούς Grimm το 1812. Αργότερα αναθεωρήθηκαν από τον Wilhelm Grimm, με νέα στοιχεία που προστέθηκαν, ενώ κάποια αφαιρέθηκαν προκειμένου να ευχαριστήσουν τα «γούστα» του αναγνωστικού κοινού της εποχής. Ο Charles Perrault συνέλεξε επίσης, δημοσίευσε (στην πραγματικότητα ήδη από το 1697) και αργότερα αναθεώρησε τις λαϊκές ιστορίες.

20 Calvino I. (1956), ιταλικά παραμύθια - Συλλογή λαϊκής παράδοσης τα τελευταία εκατό χρόνια και μεταγραφή στα ιταλικά από τις διάφορες διαλέκτους

ιστορίες επιτρέπουν την εξερεύνηση και τη συζήτηση αντικρουόμενων θεμάτων και ενθαρρύνουν τα παιδιά να αναπτύξουν τις ικανότητες κριτικής σκέψης τους.

Τα παραμύθια βοηθούν τα παιδιά να προετοιμαστούν για τις δυσκολίες στη ζωή²¹. Ακόμα κι αν χρησιμοποιούν φανταστικές ιστορίες και χαρακτήρες, τα παραμύθια μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες της πραγματικής ζωής. Εκτός από την παρουσίαση ποικίλων θεμάτων, παρέχουν επίσης λύσεις σε συγκρούσεις. Με αυτόν τον τρόπο, τα παραμύθια μπορούν να υποστηρίξουν και να προωθήσουν περαιτέρω την ψυχική ανάπτυξη των παιδιών ενθαρρύνοντάς τα να ξεπεράσουν τους φόβους και τις ανησυχίες τους. Τα κλασικά παραμύθια έχουν μια σαφή δομημένη δομή, που αποκαθίσταται με διαφορετική ιστοριογραφική και χαρακτήρες. Προσκαλεί τα παιδιά στην ιστορία, αφήνοντάς τα να ζουν δίπλα-δίπλα με τον πρωταγωνιστή και να φύγουν ως νικητές. Υπάρχουν πολλά σημαντικά μαθήματα που διδάσκουν τα παραμύθια. Το πρώτο είναι το μάθημα για το χαρούμενο τέλος, φέρνοντας τις αξίες της εμπιστοσύνης και του θάρρους για να ξεπεράσουμε τις δυσκολίες της ζωής, καθώς και την προοπτική ανταμοιβής για την αντιμετώπιση προβλημάτων. Η ιστορία ακολουθεί πάντα ένα μοτίβο: πρώτα έρχονται τα μειονεκτήματα και τα δεινά, ακολουθούν οι δοκιμές όταν βγαίνει ο ήρωας και τέλος υπάρχει η ανταμοιβή για την αντιμετώπιση προβλημάτων. Το δεύτερο μάθημα είναι να αντιμετωπίσουμε δυσκολίες αντί να τις αποφύγουμε προκειμένου να εγγυηθούμε το τελικό αποτέλεσμα: επιτυχία και ικανοποίηση.

Τα παραμύθια αντιμετωπίζουν τις ψυχικές ανάγκες των παιδιών²². «Αυτά τα «αληθινά» παραμύθια μιλούν στο βαθύ υποσυνείδητο σχετικά με τα προβλήματα που συναντούν τα παιδιά και οι έφηβοι κατά τη διάρκεια των χρόνων της ανάπτυξης τους: πώς να συμφιλιώσουν τα συγκρουόμενα συναισθήματα προς με τους γονείς, την αντιπαλότητα μεταξύ αδερφών, τη σεξουαλικότητα, τον προσδιορισμό ως αναπτυσσόμενου άνδρα ή γυναίκας, να γίνονται αποδεκτοί ως μοναδικά άτομα που είναι, κλπ.», αναφέρεται μεταξύ άλλων στο βιβλίο των Lars Gimstedt και Hildigerdur Jakobsdóttir Gimstedt *Θεραπεία Παραμυθιού*. Τα παραμύθια προσφέρουν συμβολικές λύσεις σε αυτά τα προβλήματα, επιτρέποντας στα παιδιά να έρχονται σε επαφή με τα «επικίνδυνα» συναισθήματά τους με ασφαλή και επικοινωνιακό τρόπο. Τα παραμύθια, που είναι πιο κοντά στα αυθεντικά λαϊκά παραμύθια, έχουν θεραπευτικό αποτέλεσμα και οι ανταγωνιστές και οι τρομακτικές ιστορίες συμβάλλουν σε αυτό. Παραπλανημένοι από την πρόθεση να προστατεύσουν τα παιδιά από τα κακά συναισθήματα και την ταλαιπωρία, οι ενήλικες μερικές φορές καταφεύγουν στην αλλαγή κλασικών παραμυθιών, προσθέτοντας καλούς χαρακτήρες και παραλείποντας τους κακούς. Μερικοί γονείς, για παράδειγμα, παραλείπουν να διαβάζουν τα μέρη της ιστορίας όπου η Κοκκινোসκουφίτσα καταβροχθίζεται από τον Λύκο ή ο Hansel και η Gretel εγκαταλείπονται από τους γονείς τους. Θα πρέπει να έχουμε κατά νου, ότι αυτά τα παραμύθια που επέζησαν στο χρόνο, είναι πλούσια σε σύμβολα που σχετίζονται με το ασυνείδητο των παιδιών και προκαλούν τα συναισθήματά τους καθώς και το αναπτυξιακό δυναμικό τους. Οι καλοί ήρωες και το καλό τέλος είναι εξίσου σημαντικά με τους κακούς και τις τρομακτικές στιγμές. Τα αυθεντικά λαϊκά παραμύθια έχουν χρησιμοποιηθεί επιτυχώς ως θεραπευτικές τεχνικές. Η «αναβάθμιση» παραδοσιακών λαϊκών παραμυθιών, η «ευθυγράμμιση τους» και η παράλειψη των τρομακτικών μερών, οδηγούν σε διακοπή των δεσμών τους με τον ασυνείδητο εσωτερικό κόσμο των παιδιών και εξασθενίζουν σημαντικά τη θεραπευτική τους δύναμη.

«Τα παραμύθια είναι σημαντικά όχι επειδή δείχνουν στα παιδιά πώς είναι η ζωή, αλλά επειδή δίνουν μορφή σε βαθύς φόβους και όνειρα για τη ζωή μέσω της φαντασίας», έγραψε η Sally Goddard Blythe, διευθύντρια του Ινστιτούτου Νευρο-Φυσιολογικής Ψυχολογίας και συγγραφέας του *The Genius of Natural Childhood: The Secrets of Thriving Children*. Τα παραμύθια δημιουργούν ένα ασφαλές περιβάλλον για τα παιδιά να κατανοήσουν και να ονομάσουν ορισμένα συναισθήματα που δημιουργούν σύγχυση και είναι δύσκολα.

Συμπερασματικά, τα παραμύθια είναι ένα ισχυρό εργαλείο για τη διαμόρφωση των αξιών και των ηθικών κατηγοριών των μικρών παιδιών. Μέσα από τα παραμύθια, τα παιδιά αρχίζουν να αναπτύσσουν τις ιδέες τους για τον κόσμο από πολύ μικρή ηλικία. Τα δικά τους συναισθήματα, οι εσωτερικές συγκρούσεις, οι σχέσεις μέσα στην οικογένεια, με συγγενείς και συνομηλίκους, προβάλλονται μέσα σε αυτήν την φανταστική πραγματικότητα. Τα παραμύθια φέρνουν απαντήσεις σε ερωτήσεις των παιδιών και τους βοηθούν να περιηγηθούν στον κόσμο γύρω τους, παρά την εύθραυστη ηλικία τους και την έλλειψη εμπειρίας στη ζωή.

Τα παραμύθια διεγείρουν την απόκτηση ορισμένων γνώσεων σύμφωνα με τις κοινωνικές απαιτήσεις. Είναι ένα εργαλείο για την εδραίωση κυρίαρχων στάσεων και, ως εκ τούτου, ορισμένες κοινωνικές

21 Καθηγητής, Svetlana Stoicheva, σε συνέντευξη στο βουλγαρικό πρακτορείο ειδήσεων στις 10 Μαρτίου 2017

22 https://psykosyntesforum.se/fairytale_therapy.html

σχέσεις, χαρακτηριστικά, πρότυπα συμπεριφοράς και αξιών δεν αμφισβητούνται ποτέ, δεν αμφισβητούνται ούτε επικρίνονται, αλλά γίνονται αποδεκτά ως κανόνας.

2. Πως θα χρησιμοποιήσετε τα Παραμύθια για την εισαγωγή του θέματος της Ισότητας των Φύλων στην εκπαίδευση των παιδιών

Στη σημερινή εποχή της παγκοσμιοποίησης και των ατελείωτων ευκαιριών που προσφέρει η ανάπτυξη της τεχνολογίας, η έλλειψη αυτοπεποίθησης, η οικονομική εξάρτηση, ο αποκλεισμός από την εκπαίδευση και την εργασία, η ανεργία και ο κοινωνικός αποκλεισμός, στερούν σε πολλές γυναίκες και σε ορισμένους άνδρες μια αξιοπρεπή, ενδιαφέρουσα και διαφορετική ζωή. Οι ιστορίες που παρουσιάζουμε στα παιδιά συνεχίζουν να επηρεάζουν την προσωπική και κοινωνική τους ανάπτυξη, επειδή τους παρέχουν πρότυπα που, όπως έχουμε δει, μπορούν να διαμορφώσουν τη ζωή τους.

Αυτή είναι μια σοβαρή ευθύνη για τους γονείς, τους δασκάλους και την κοινωνία γενικότερα. Η ανατροφή των αγοριών και των κοριτσιών ως ίσους μεταξύ τους και ξεκινώντας από μια νεαρή ηλικία- είναι ένα καθήκον που αντιμετωπίζουν όλοι οι ενήλικες, γιατί στη συνέχεια θα οδηγήσει σε συνεργασίες στο σπίτι, στο σχολείο και στην εργασία. Θα περιορίσει τη βία και θα τους ανοίξει παράθυρο στη γνώση και την ανάπτυξη. Θα είναι έτοιμοι για αυθεντική έκφραση, ικανοποίηση και γεμάτοι ζωή. Και αυτό είναι το δικαίωμα κάθε ανθρώπου: να έχει αξιοπρεπή ζωή και να σέβεται τις διαφορές. Η κοινωνία μας έχει φτάσει σε ένα επίπεδο πολιτιστικής ανάπτυξης που μπορεί να απαιτεί την ερμηνεία αυτών των παλαιών αλλά αγαπημένων, παιδικών παραμυθιών σύμφωνα με τις αξίες της ισότητας και του σεβασμού.

Σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες με παιδιά προσχολικής και δημοτικής εκπαίδευσης, τα κλασικά παιδικά παραμύθια μπορούν να χρησιμοποιηθούν επιτυχώς για να ενθαρρύνουν την κριτική σκέψη τους και να προκαλέσουν περιοριστικά στερεότυπα για τις γυναίκες και τους άνδρες. Οι βασικές έννοιες που πρέπει να ακολουθηθούν για αυτόν τον στόχο είναι οι εξής:

- προσέγγιση που βασίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα
- ευαισθησία και κατανόηση της σημασίας των κοινωνικών προσδοκιών και κανόνων για τα κορίτσια και τα αγόρια και τον αντίκτυπό τους στα παιδιά
- βλέποντας τα στερεότυπα ως ιστορικά δομημένους, πολιτισμικά και κοινωνικά αποδεκτούς ρόλους για γυναίκες και άνδρες, τα οποία δημιουργούν ανισότητες και αποτελούν προϋπόθεση για τις διακρίσεις και τη βία
- χρησιμοποιώντας τα παραμύθια ως το πλησιέστερο μέσο στις γνώσεις και τα ενδιαφέροντα των παιδιών για να εισαγάγει και να συζητήσει την ισότητα των φύλων.

Όσον αφορά τις παιδαγωγικές δραστηριότητες που συνδέονται με την ισότητα των φύλων, προτείνουμε τις ακόλουθες μεθοδολογικές οδηγίες:

- **συστηματική προσέγγιση και τοποθέτηση των πραγμάτων σε προοπτική:** το θέμα της ισότητας των φύλων είναι περίπλοκο και μερικές φορές ευαίσθητο. Το πλαίσιο του κοινωνικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και σημαντικές ενήλικες προσωπικότητες -γονείς, εκπαιδευτικοί, μέντορες, αθλητικοί προπονητές και άλλοι- θα πρέπει να συμμετάσχουν στην διαδικασία.
- **επικεντρωθείτε στις ευκαιρίες και όχι στους περιορισμούς:** υιοθετήστε μια θετική προοπτική που δεν επικεντρώνεται στα προβλήματα αλλά στις λύσεις. Δώστε οδηγίες για αλλαγή και αισιοδοξία: θα πλησιάζουν στην επιθυμία των παιδιών για ένα καλό τέλος.
- **ανοιχτοί/δεκτικοί στο διάλογο:** επιτρέψτε στα παιδιά να σκέφτονται αυτόνομα, εκτός των ορίων που θέτουν οι ενήλικες. Αποφύγετε την ενίσχυση των στερεοτύπων. Όταν τα παιδιά σκέφτονται το θέμα της ισότητας των φύλων, θα πρέπει να ενθαρρύνονται να σκέφτονται έξω από τα στερεότυπα χωρίς φόβο ότι γελοιοποιούνται ή/και απορρίπτονται.
- **μεταφορική προσέγγιση:** επιδιώξτε τον αντίκτυπο μέσα σε μια φανταστική πραγματικότητα και με αυτό τον τρόπο αποφύγετε να αντιταχθείτε στις αξίες και τους κανόνες που έχουν υιοθετήσει τα παιδιά στην οικογένεια, το περιβάλλον και τον πολιτισμό τους. Τα παιδιά πρέπει να είναι σε θέση να προσαρμόσουν τις νέες γνώσεις στην πραγματικότητά τους και όχι να την αντιμετωπίσουν.
- **ενσωμάτωση φυσικής, γνωστικής και συναισθηματικής εμπειρίας:** για την ανάπτυξη υγιών σχέσεων μεταξύ κοριτσιών και αγοριών, τα παιδιά πρέπει να συμμετέχουν σε διαφορετικά επίπεδα και να συσσωρεύουν γνώσεις, να τις συσχετίζουν με την εμπειρία και να τις ενσωματώνουν στον εσωτερικό τους κόσμο.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Association NAIA

Association NAIA
Antim I, 37
7700 Targovishte, Bulgaria

Τηλέφωνο: +35960162889
Κινητό: +359879606855
Email: naia_s@abv.bg
Website: www.naia-tg.com

ΕΤΑΙΡΟΙ

Κέντρο Γυναικών Καρδίτσας
Ηρώων Πολυτεχνείου 22
43132 Καρδίτσα, Ελλάδα

Τηλέφωνο: +30 (0)24410 71594,
2441075141

Email: info@wck.gr

Website: www.wck.gr

**Defence for Children
International Italy**
Via Bellucci 4-6
16124 Genova, Italy

Τηλέφωνο & Fax: +39 010 0899050

Email: info@defenceforchildren.it

Website: www.defenceforchildren.it

Το έργο «The Hidden gender messages in fairy tales – Let's read the fairy tales up-side down — Fairy Tales» № 810339 χρηματοδοτήθηκε από το Πρόγραμμα Δικαιωμάτων, Ισότητας και Ιθαγένειας (2014 – 2020) της Ευρωπαϊκής Ένωσης